

اٲویم...

رقیہ کیری

رمان

اٲویم . . . کبیری، رقیه

شناسنامه
نویسنده: رقیه کبیری
ناشر: یایان
طراح جلد: نسیم صادق
لیتوگرافی: یاریاق
چاپ: سهند (روی جلد محمد علمیه)
ویراستار: مرتضی سلمانی
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
اندازه: رقعی
نویت چاپ: دوم
شابک: ۲-۱۲۵-۲۳۴-۹۶۴-۹۷۸
حق چاپ محفوظ است

سرشناسه	: کبیری، رقیه، ۱۳۴۴
عنوان و پدیدآور	: ائویم... رمان / رقیه کبیری
مشخصات نشر	: تبریز؛ یاران: ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	: ۱۰۰ ص.
شابک	: ۲-۱۲۵-۲۳۴-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: ترکی
موضوع	: داستانهای ترکی - ایران - قرن - ۱۴-
رده بندی کنگره	: ۳۱۴ / ک ۲۳ الف ۹۵ ۲۹۳۱ :
رده بندی دیویی	: ۸۹۴ / ۳۱۶۳ :
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۹۷۸۷۹ :

قاپى قاپاندى. دۇنوب باخديغىندا ايكي گۇزلودمير قاپى، بىر آشاغى، بىر يوخارى اونا باخىردى. گۇزلىرى نىن بىرىسى تىپەسىندە، او بىرى ايسە آباغىندايدى. قاپى نىن دۇرد بوجاقلى گۇزلىرى قاپالى اولسايدى دا، اونا دنىانين ان قورخونچ گۇزو كىمى گلدى. موقت دە^۱ قالديغى سۇلون قاپىسى نىن بىر گۇزو واريدى؛ او دا تىپەسىندە ايدى.

ترىنمەدن قاپى نىن اۇنوندە آياقدا قالدى. گۇردوك لىرىنە اينانا بىلمىردى. قرەنى بورداگۇرمك... اۇزو دە هئچ تخمين ائتمەدىيى بىر يئردە...

«اۇزويدو! يوخسا اورەيىم يئرسىز دۇيونمزدى. قىورىم توكلىرى، قاش-گۇزو، دوروشو هئچ دىيشمەمىشىدى. آباجى دئمىشكن: «قرەخان» ايدى. گئنه يتىم اوشاخ لار كىمى قول لارىن سىنەسىندە قىفيللامىشىدى. سار-ساققالى هئچ دە اوزونە ياراشمىردى. نه دە بوى-بوخون آتىب! او دوروشوق... سەھو ائتمىرم. لاپ ائله اۇزويدو. آباجى نىن «قرە خانى» ايدى، قرە!..

^۱ توتوقلولاىن اۇترى ساخلانديغى يئر.

نه بیلیم! بلکه ده سهو ائدیرم؟ اوتانیب، چکینمه سه دیدیم، آییلیب اوزونه، گۆزلرینه یاخیندان باخاردیم. گۆزلرینده قاپ-قارا اویناغان بیکلری بیر داها گۆره بیلسه دیدیم... نئجه ده اونون نملی گۆزلری اوچون، ایسلاق-ایستی باخیشلاری اوچون داریخمیشام. یووو... سهو ائدیرم. اونون بوردا نه ایشی اولا بیلر؟ آباچی اذن وئرمز «قره خان»ین آیاغی بئله یئرلره چاتسین. اما اؤزويدو، قره ایدی، قره...»

دمیر قاپی آچیلدی. اونو سلولا گتیرن قادین قاراوول الینده کی سورتمه لری قاپی نینا غزبندان ایچری تولازلارکن: «باشماق لارین یاددان چیخیب!» - دئدی. هؤوله سک اییلدی کیکرزلری نین باغینی آچسین. چیتمه یینی آچدیغیندا، باغی ترسینه چکدی. باغ دویون دوشدو. قاراوول بیر آیاغین گۆتوروب، او بیرى آیاغین قویوردو؛ توالت قاپیسیندا نوبته دورموش کیمی بیر حالی واریدی. قاش لارین ییغیب «تئز اول!» - دئدی. اونونسا هؤول جانینی گۆتوردو. ال-آیاغینی ایتیردی. دیرناغیلا دویونو آچماغا چالیشدی. توتولاندان برى دیرناق لارین توتمامیشدی. قاراوولون دوردوغو یئرده قیملدناماسی، اونو داها آرتیق کیریخ سالیردی.

«هلهنه یاخجی دیرناخ لاریم اوزون دوها...». عقلیندن کئچهنی قاراوولا دئمک ایسته سه ده، سوسدو.

قاراوول بیر داها سسلندی: «به نه اولدی؟ بیر دویونو آشماغا دا باشاریغیز بوخدی؟.. یازیخ آنالاریز... هله منه هر اویوندان چیخیرلار... پوخ یئماخلیغا باخ!»

دويونو آچماغا چالشيىركن، گۆز آلتى قاپيدان باشىنى ايچرى اوزالدىن قاراوولو سوزدو. قاراوول قارا چىرقىدىن اوج لارىنى قولاق لارىنىن داليسىندان كئچىرىپ، تپەسىندە دويونلەمىشىدى. قارا گۆزلىرى، آلىنمامىش قاش لارىنىن آلتىندا، عىبى، كدرلى و اوزونتولو گۆرونوردو. سىگارايا آلىشقانلىغى اولان آدام لار كىمى، دوداق لارى گۆم-گۆمى گۆمىمىشىدى. بوزومتول پالتارىنىن دويىمەلرى آچىق ايدى. قارا بولوزونون اوستوندن بئلىنە سارىدىغى ياشىل رنگلى شال بللىيىدى. دىزلىرىنىن آلتىندا، آغ-قىزمى رنگلى تومان كىشى، قالىن، قارا جوراب لارىنى سويروشمەدن ساخلامىشىدى.

سونوندا دويونو آچدى. باشماغىنىن او بىرى تايىنىن چىتمەيىنى آچىركن، دويون سالماسىن دئىه دقت ائىدى. باشماق لارىنى قادىنا وئردى. آياق لارى سويوق سىمىنتىن اوستوندا اوشودو. قادىن قاپىنى قاپاداركن «دمپايى لارىن پولونو دا فاب-صابون لار بىرلىخدا حسابلايىخ» - دئىيىپ قاپىنى چىرىدى. تاققىلىتى باشىنىن كاساسىنا چىرىپىلدى. سىمىنتىن قالخان سويوق، آياق لارىندىن يوخارىياقالخىنجا، اوشوتمە جانىندا اوتوردو. درىسىنى گىزىلدىدى. دىل-دوداغىنى بوزوب، قاراوولونىسۇيلەدىيى سۆزو تىكرارلادى: «پوخ يىمخلىغا باخ!..».

موقتدەكى قاراوول لارىن هامىسى كىشى ايدى. اوردا قالىركن، كىكىرزلرىنى آلمامىشىدىلار. سورغويا آپارىركن، توالته گىندركن، حىتىماما دا كىكىرل باشماق لارىيلا گىتمىشىدى. سورتومەلرى گىئىركن دوشوندو: «بللىدى... ھىچ بوردان قورتولا جىغىم اولماي جىخ. يوووو... قورتولا جىغام... قورتولمايلىم... اما باشماق لارىمى دا آلدىلار!.. يوخسا ئىلە اونا گۆرە انگىشتىنگارى ئىلە دىلر؟!.. يوووو... قورتولا جىغام. بورانى دوشونمىيە جىم. تىكجە دا يانماغىن يولو بوردان گىتمە-

یى دوشونماخدى... دیوارلارا باخمییاجاغام. آتیلیب دوشهجهیم. گونده اوچ دفعه ورزش... هله دییهجهم منه کتاب دا گتیرسین لر...».

دمیر قاپی هوروت-هوروت گۆزونو اونا زیللهمیشدی: «بو قورخولو قاپیدان دا هئچ قورخمییاجاغام. نه ائلییه بیلر کی!..». اوزونو تاغا یاپیشمیش پنجرهیه توتدو. اوردا بیرى لری واریمیش کیمی دانیشماغا باشلادی. سسی سۆلون سس سیزلیینه چارپیب، اۆزونه دؤندو: «اۆزويدو. امکانسيزدى من قره نیتانیماییم. حتی نچه ایلگۆرمه سم بئله... ائله بیل کیدونن ایدی باغ حیطیندن داشیندیلا...».

یاشیل سوروتمه لرله باخارکن گرگین لیینی اونوتدو. دوداغی قاجدی: «لاپ ائله اونا وئردیم سوروتمه نین رنگینده دی... هئچ بیلمه دی کی، باجیمین سوروتمه - سى نین تایینی اونا وئردیم». بیر داها پنجرهیه زیلندی. باغ حیطی نین آنی لاری سالخیم-سالخیم آشاغی سالانیردی...

آباجی، اشیلارینی حیط قاپیسی نین یانینا تلله میشدی. حیطین قالدین لاری آباجی نین بوشاوتاغینا ییغیشمیشدیلا. اون آلتی یاشینداکی قره، اونونلا بیرلیکده پالیت آجاجی نین آلتیندا اوتورموشدو.

«باا!باشماغی نین بیر تایینی منه یادگارلیق وئرسن؟»

باشینی قالدیردی. قره ایله گۆز-گۆزه ساتاشدی. اوره ییندن کئچن سۆزو اونا سؤیله مک ایسته سه ده، سؤیله مه دی: «سن دلی سن، دلی!..» - دئییب اوتاق لارینا ساری قاجدی...

سۆلون اورتالیغیندا آیاقدا دوروب، قارا اول وئرن سورتمه لر آیاغیندا، دوداغی قاجدی. قره، هله ده پالیت آجاجی نین آلتیندا اوتورموشدو...

«نجه ده قیپ-قرمزی اولدوم! بندلریقیریلمیش، جیریخ سوروتمه لریمدن اوتاندیم. قاچیباجیمین سوروتمه سی نین بیر تاینی اونا گتیردیم. نه بیلیم؟ بلکه آنلادی دا، منیم اوزومه گلمه دی!».

گۆز سوروتمه لرینده: «آما باجیم نجه ده آنامین دانلاغی نین آلتیندا قالدی! نجه گون بیرلیخده باغ حیطی نین بوتون دلیک-دئشیک لری نی الک-فلک ائله-دیخ، آختاردیخ؛ سوروتمه سی نین تایی تاپیلما دی کی تاپیلما دی. حتی تندیر اٲونه بئله باخدیخ. تندیر اٲوی...».

تندیر اٲوینی دوشوندویونده، اوره یی کۆوره لدی... آغلاما غی توتدو. فکری نی تندیر اٲویندن یاییندی رما غا چالیشدی.

سوروتمه لری گئیرکن بیر داها هاردا اولدوغونو خاطرلادی. تندیر اٲوینده کئچیردی بی احتراسلی آن لاری نی، سوروتمه لری ن خاطره سی، پالیت آغا جی، باغ حیطی نین شیرین آنی لاری دعوت سیز قوناق کیمی دۆرد دیوارین دۆرد بو جاغیندان اونا ساری اوز توتموشدولار. آنی لاری گلیب دوشونجه سی نین یوخاری باشیندا اوتوردوغونا تبسم ائتسه ده، مجهول ال لر اوره یینی سیخدی. اطرافیندا کیدیوارلارین، اونا ساری یئری تندی نیحس ائتدی، دیوارلارین اورتالیغیندا قالب، ازیلمه ییندن قورخدو.

سورغو اوتاغیندا دیوارلا اوز-اوزه اوتورموشدو. سورغو اوتاغینی دوشونمه مه یه چالیشدی. نه سوروب نه دئدی ک لری نی، نه گۆتوروب-قویدوق لاری نی بیر داها دوشونمک ایسته میردی. بوتون گوجونو توپلادی، فکری نی باشقا یئر یؤنلتسین. دقتله چئوره سینه گۆز گزدیردی. ایلیک اولاراق، کیچیک بیر ال-اوز یویانین کناریندا آیاقدا دوران فرنگی توالتی گۆردو. بیر آدیم لیک توالتدن قیرا قدا بوز رنگینده یئر سریلیمیش موکت پارچاسی، اوزرینده بالیش لا بیر پتو سؤل دا اولان

اشيالاردان عبارت ایدی. قادین لار بندى نین دفترى نده سويونورکن، موقت ده وئرلن اؤرپه يی، گؤزلويونو، ساعتی يلابيرليکده گئرى آلدیلار. وئردیکلری بئز پالتارلار، لاپ ائله دیوارلارین، یئرین بوز رنگلی سیمیتی ایله اویغون گلیردی. سلؤلون ائن-بؤیونو آددیملا دی. قاپیدان دیوارا ساری آددیم لارین سایدی. بیر...ایکی... اوچونجو آددیمیندا سورومه سی دیوارا توخوندو. «بیر آزا موقت دن بؤیوکدی» - دئدی. کئچیب موکتین اوستونده اوتوردوغوندا آلتینداکی سیمنتین سويوغو جانینا سیزدی. پاییزین اوچونجو آیی ایدی. آذر آیمیندا هاوانین ایستی اولاجاغینی اومموردو. اوتوردوغو یئردن معجر دالیسینداکی رادیاتا ساری اوزاندی. الینی معجره قويدوقدا گئری چکدی. دمیر معجر الینی اوشوتدو. «کاش ائله موقت ده ساخلایاردیلار. هر نه اولسا، اوراسی بوقدر شاختا دئییلدی». سیمنتین سويوغو یانچاق لارینی اوشوتسه ده، اؤزونه آلمادی. سس هله ده باشیندایدی:

«چچ...چشم بندینی آج، صندل اوسته قوی. آشاغی ائن!» اونو گتیرنا مبولانسا بنزر ماشینی نآر خا قاپیسی آچیلدیقدان سونرایدی کی، سسقولاغینا دیدی. ندنسه ائشیتدییی سس اونا او قدر دوغما گلدی کی، سس صاحبینی تئزلیکله گؤرسون دئییه، قانداللی ال لری یله گؤزلويونو آچماغا چالیشدی. گؤزلويون چیتمه یینی آچمامیش، چکیب باشیندان چیخارتدی. قارانلیغا آلیشان گؤز لری، ایشیغا قاماشدی. گؤز لری نی اوووشدورارکن قاندال بورنونون اوچونا توخوندو...

ماشینین آر خا قاپیسی نین اؤننده، قول لارینی سینه سینده قیفلاییب، دایانمیش جوان اوغلانی گؤردویونده، بیر داها گؤز لری نی اوووشدوردو. «قره؟!» دیلینه گتیردییی آدی بوغازی نین بوغاناغیندا بوغدو. دیلینی دیشله دی. گؤز لری سولاندی. آغلامیردی؛ آما آغلایان کیمی اولدو. قانداللی ال لری یله اؤرپه ییندن

ياپىشىدى. اوغلانا باخمادان آياق لاريني اوشاقلىق چاغ لاريندا، قره ايله بىرلىكده پنجرەدن آشاغى ساللايان كىمى، ماشىنېن آرخا قاپسىندان آشاغى ساللادى. آياق لارى يئره توخوندو...

اوشاقلىق چاغ لاريندا نە قدر دە چالېشسايدى، آياق لارى قره كىمى يئره توخونمازدى. بىر آن باغ حىطىندە آرخاينىلىق لا اوتوروب، آياق لاريني توولاماغى گلدى. قرەنى پاليت آغاچى نىن كۆتۈيۈنە داينمىش، كىتاب اوخودوغونو، آباچىنى پىللەكاندا اوتورموش حىطى ساچ لاريني دارادىغىنى، آناسى نىنحوض قىراغىندا تىشت اىچىندە پالتار لارى اوووشدوردوغونو ايزلەمەيى آرزولادى. ماشىنېن آشاغى ئندىيىندە، گۆزۈ اوغلانېن پۈتۈن لارينا ساتاشدى. پۈتۈن لارېن باغى ائلە سىخ باغلايىب دويۈنلەنمىشىدى كى، بوغازىنى قەھر باسدى. پۈتۈن لار گۆزۈندە بۇيۈدۈ. اوزبە اوزۈندەدايانىب، دورموشاوغلانا اۋفكە ايله باخدى. پۈتۈن ايزىندن گۆرۈمىش كۆكسۈ آچىشىدى. اوغلان اونو گۆرۈمەمىش كىمى اوزاق لارا باخىردى. باغ كىمى بىر حىط ايدى. گۆز ايشلەدىكجە قوواق آغاچ لارى اوجا ديوارىن اۋنۈندە صف باغلايىب گۆيە سارى اوزانمىشىدلار. حىط، باغ حىطىندە نىچە قات بۇيۈك ايدى. باغ حىطى كىمى چئورەسىنى خانا-خانابنلار دۈۈرەلەمەمىشىدى. اوستەلىك اۈچ قات بنانېن حىطە آچىلان پنجرەلرى نىن هامىسى تىكانلى مفتىل لرىن آرخاسىندا قالماشىدى. باغ حىطى نىن پنجرەلرى مفتىللى دىيىلدى. يوخسا قرە ايلەمىرلىكده پنجرەدن نىچە گىرىب قاپىدان چىخماق اولاردى!!

چرقىدىن آچىدى. موكتىن اوزرىندە اوزاندى. گۆزۈ تاغا داينمىش مفتىللى پنجرەيە توخوندوقدا، دىلېندە بىر سۆز دوغولدى: «قوش اوچماز، كروان كىچمىز... قوش اوچماز، كروان كىچمىز... قوش اوچماز، كروان كىچمىز... قوش اوچماز، كروان كىچمىز...» اوجا سىس لە پنجرەيە سارى باغىردى:

«اوپار...اوپار...اوپار...» - دئدییینده، پنجره آچیلدی. «اوج...» سۆزۈ دېلىنده قوردو. سېچراپاراق قالخېپ اوتوردو. چرقدى ايله ساچىنى اۋرتسه بئله، يئنه قوجا قاراوولون چىركىن اللىرى گۆز اۋنونه تىكىلدى. جانى گىزىلدهدى. او قورخولو گئجه دن، سسىنى بوغازىندا بوغدوغو گئجه دن برى، هۇروكلرىنده تىكان بېتىمشدى. ايندىسه يوخارىدان هانسىسا تانىنماز گۆزلر اونو ايزله دىيىنى حس ائدىردى.

موقتده كى سلول اىپ-اىستى ايدى. اىستى سويون لوله لرى ايكى مترلىك سلولو ائله قىزدىرىدى كى، هردن سويونوب چىرىل-چىلپاق اوتورماغى گلدىردى. ندنسه هر دقيقه قاپى نىن تپه سىنده كى گۆزدن ايزله نىلدىيىنى حس ائدىردى. قوجا قاراوول قوروقچو اولدوغو گئجه لر، قاپى نىن تپه سىنده كى گۆزدن دئىيل، قاپىنى آچىپ اوتوراغىنى قاپى نىن اۋنونه قويوب اوتوروردو. اويسا قاراوولا آلدىرمدان، عنادچى بىر قىز كىمى ساچىنى اۋرتمزدى. سورغويا آپاردىق لارىندا گۆزلرىنى پارچا گۆزلوكله قاپادىب ساچىنياغ ملفه ايله اۋرتنده، ملفه نى آچىپ يئره تولازلاماغى گلسه يدى بئله، اۋرتوكلو گئتمه يه مجبورىدى. سورغونون عذاب-استرس لرى بىر يانا، سورغويا آپارىلدىغى گون لر، كورلار كىمى قاراوولون آرخاسىنجا يئرىمه يىن ياسىنى توتوردو. قاراوول كندىرىن بىر اوجونو اونون اليه وئىرىكن، بىر اوجوندان اۋزو توتاردى. هئچ بىر يئرى گۆرمه دن، اونون آرخاسىندا سورونمكدن آجىغى توتوردو. اوركدن كور اولماغىنى آرزولايىردى. كورلار ين آغ عصاصىنى الينده توتوب، تاققا-تاق يئره ووراراق، اۋزگورجه سىنه يئرىيىب، عصانىقاراوولونباشىنا تاققىلدا تاق اىسته يىردى. آددىم لارى نىن سىرعتىنى قاراوولون آددىم لارى نىن سىرعتى ايله اوزلاشدىرمالى ايدى. قاراوول آستا يئرىينده، او دا آستا يئرىمه يه مجبور قالىردى. سالن لارىن، قاپى لارىن چرچيوه سىندن

کٲچیرکن «بوردا چرچیوه وار، دقت ائله بیخیلما» - دٲدییینده، اینده کی کندیری قاراولون بوغازینا دولاشدیریب اونو بوغماغی گلیردی. باغیریب-چاغیرماغی گلیردی. ایچینده عصیان دوغولسادا یازیق، چاره سیز کورلار کیمی گٲتمه یه مجبور قالیردی.

سورغو اوتاغینا آپاریلیرکن، فکرنی ایچینده کی سیرلاریندان یابیندیرماق ایسته دییینده، ندنسه باغ حیطینده اوینادیق لاری او یونلار خیالیندا جانلانیردی...

گؤزو باغلی اویونونو دوشونوردو. قونشو قیزلاریلا بیرلیکده، ال-اله یاپیشیب، اورتاداکی گؤزو باغلی نین دوره سینه فیرلاندیلار. گؤزو باغلی، هر کسی توتوب قوجاقلایا بیلسه یدی، یئرینی اونونلا دیشردی. همیشه اونجا قیزین ایچینده، تک بیر اوغلان اولدوغونا گؤره، اویونون بیرینجی گؤزو باغلیسی «قره» اولاردی. اویسا اؤزونو گؤزو باغلی قره نین آچیق قوللارینا بوراخماقدان خوشلناردی. درد اوردایدی کی، اویونون گؤزو باغلیسی او اولدوغوندا، قره ال چاتماز اولاردی.

باغلی گؤزلری ایله قاراولون آرخاسیجا سوروندویونده، اؤزونو قاندالانمیش بیر قوزو سانیردی. باغ حیطینده یئنی دن گؤزو باغلی اویونونو اویناماق، اؤزگورجه سینه قاچماق، اتلیب-دوشمک، اؤزونو قره نین قوللارینا بوراخماق اوچون داریخیردی. ایندیسه قره نیبوردا گؤرمک...

هاوانین ساختاسی آچیق پنجره دن ایچری سیزیر. سویوق آستا-آستا جانینا ایلیشیر. یئریندن قالخیب، پنجره نین باخیش دایره سیندن اوزاقلاشدی. قاپی نین اؤننده دایندی. یومروغویلا قاپییا دؤیدو: دانق...دانق...دانق...سس سلولون سس-سیزلییینده دیوارلارا چاریب، قولاغی نین پرده سینن تیتره تدی: دانق... دانق... دانق... قاپی نین آرخاسیندان جواب گلمه دییینده، یئنی دن قاپینی یومروقلادی:

«سن الله بو پنجره نى باغلاين...» - دئيه باغيردى. بارماق لارى نين اوجونداكى جوهر ايزلىرى ميخ كيمي گۆزونه باتدى. دمير قاپى بوز كيمييدى. سويوقدان دا سويوغويدو. موقتدهكى ايستى سلّولا گئرى دؤنمك ايسته ييردى. يومروق لارى نين سسینه جواب وئرن اولمادى. ندىسه قاپى نين آرخاسيندا بيرى لرى نين اولدوغونو حس ائديردى. قولاغىنى قاپى يا دا يادى. دمير قاپى بوز كيمي قولاغىنا ياپىشىدىغىندا گئرى چكىلدى. قولاغى اوشودو. قاپى نين تپه سيندهكى گۆزدن ائشيه باخسىن دئيه بويلاندى. گۆز قاپالى ايدى. ايجرى دن آچىلاسى دا دئىيلدى. ايبلىب قاپى نين آياغىنداكى گۆزو يوخلادى. آياقداكى گۆز ده آچىلمادى. گئرى دؤنوب موكتين كنارىندا دا ياندى. آچىلمىش پنجره يه باخدى. آنجاق مفتىل لرين آرخاسيندا، پنجره نين چرچيوه سى بويوندا ايشيق گۆرونوردو. ايشيق، كامئرانين ايشيغى كيمي دئىيلدى...

شكىلىنى چكمه دن فورما گئيمىش، الجكلى قاراوول اونون اوزونه باخمادان كىچىك بير آچارلابيله يىنده كيقاندالى آچدى. بيله يى نين قىزارمىش يئرلىنى اوووشدورماغا بئله اذن وئرمه دى. اليندن توتدو. بارماق لارى نى بيره بير استامپىن قارا جوهرينه سورتوب، كاغذىن اوستونه باسدى. بارماق لارى ن دان هر بيرى باشقاسىندان فرقلى ايز بوراخدى كاغذىن اوزرىنده. كاغذىن آغلىغىندا، دورغون سويون ايجينه آتيلمىش داشىن ائنگىسىنده لپه لهن سويوا اوخشا ييردى بارماق ايزلىرى...

جوهرلى بارماق لارى نى باخديقدا، اؤزونو سورودن آيرى دوشموش، قربان پايىنا سئچىلمىش قوزو كيمي حس ائتدى. بلكه ده قوزو يوخ، قربانلىغا آپارىلان بير قويون كيمي نىشانلا ييردىلار اونو دئيه دوشوندو. دؤنوب پلتك دىللىقار اوولا

باخدى. بىر داھا قرەنېن نشان لارىنى اوندا آختاردى. قاراوول اۋز حال-
 ھاواسىندا ئايدى. قاپى نېن اۋنۈندە دوروب، اونا باخمادان فكرە دالمىشىدى...
 باغىچىپىندە، ھاوانىن جىزلاما ئىستى سىندە، ھامى گون اورتا يوخوسوندا يىكن قرە
 ايلە بىرلىكىدە ھەم كوكروم لا كىرېت قوطلولارى نېن اىچىندە توپلادىق لارى
 چكىرتگەلرە قرەمى نىشان قويدىلار. قرەچكىرتگەلرى بىرە بىر كىرېت
 قوطلوسوندان چىخاردى، قانادلار ئىندان توتاردى. قوروموش اوت-غىللىرىن
 اىچىندىن نازك چۇپ تاپىپ چكىرتگەننىن آغزىنا قويدىلار. بو ايش لىرىنە اوركدن
 قاققا چكىپ گولردىلر. قرەنېن كىفى ساز اولدوغوندا، چكىرتگەننىن قانادلارنى
 قويدىپ اياق لارىنا اىپ باغلا باردى. اونو حىرلىنىدىمك اوچون، مېتىخدىن
 چالدىغى كىرېتى چكىپ چكىرتگەننىن آغزىنداكى چۇپو ائىشىدىرماق اىستردى.
 «سىگارنى ائىشىدىرمام» - دئىردى. او، چكىرتگەننىن جىزىلدا ماسىن گۇرمەسىن
 دئىە گۇزلىرىن يوماردى. قرە پىققىلدا يىپ گولردى: «گۇگۇگۇردون
 قوقوققورخا خسان» - دئىپ، كىرېتى سۇندورردى.

باخىشى قاراوولون اوزوبلە، بارماق لارى نېن اوچونونداكى بويا آراسىندا سرگردان
 قالىر. گاه جوهرلى بارماق لارىنا، گاهدانسا قاپى نېن اۋنۈندە دايانان اوغلانا باخىر:
 «سەھو ائىمىرم. قرەدى!.. لاپ اۋزودى... بىر بئلە اوخشارلىخ اولمازكى... بلكە دە
 سەھو ائىدىرم؟ يوو... بو اوغلان آباچى نېن «قرە خان»ى دئىپ... اگر قرەدى، نىپە
 مە باخىمىر؟.. بلكە مە تانىمىيىپ؟ چكىرتگەلرى يادىندان چىخاردىپ يوخسا؟..
 يوو... لاپ اۋزودو... بلكە ائلە اودا بو آن چكىرتگەلرى دوشونور؟.. اونلارى نئجە
 نىشان قويدوغوموزو... قانادلارنى قىردىغىمىزى... آياخ لارىنا اىپ
 باغلا دىغىمىزى... نىپە مە باخىمىر؟ باخىرسا... بلكە دە مە يادىندان

چىخاردىب... باشىمداكى اۋرپەيى آچىرسام؟ بىر نىشان... ھە... نىشان... بىر نىشان...

اونا بىر جور اۋزومو تانىتدىر مالىيام؛ يوخسا منى ھىچ تانىماياجاخ!..»

الجكلى مأمور نىشانلى كاغذلارى ميز اوستونە بوراخىب، ميزىن چكەمەجەسىندىن اوزرىنە نمرە يازىلمىش دمىر پارچاسىنا بنزر وراقىگۇتوروب، بويون باغى كىمى اونون بويوننا سالدى. پلتك دىللى اوغلانسا باشى آشاغىدا، باخىشىنى يئره تىكمىشىدى.

«تريپنە! عينكىنى گۇتور، قاباغا باخ!» اۋنونه باخدىغىندا، كامئرا فلاش وورور. بىريوخ، ايكي يوخ، اوچ دفعە فلاش وورور. قاراوول دوردوغو يئردن سىسلەندى: «يىندى دۇن، نىمىرخ سالىم».

دوردوغو يئردەدۇندو. فكري آرخاسىندا دورموش جوان اوغلاندا قالدى. الجكلى قاراوول يىنى دن سىسلەندى: «قولاغىنى چىرقىندىن ائىشىيە قوى» - دىدى. قاراوولون نە دىدىيىنى انلامادى. ھويوخموش كىمى اونا باخدى. قاراوول عىبى حالدا يىنى قولاغىنا آپاردى: «قولاغىنى دىيىر مبالا، قولاغىنى...».

اختيارسىز دۇنوب پلتك دىللى اوغلان باخدى. اوغلان الى ايله اۋز قولاغىنى توتوب، اونا اشاره ائتدى: «قوقوقولاغىنى چىرقىندىن ائىشىيە چىخارت... عكس سالماق اووچون...».

كامئرائىن فلاشى نىن ايشىغى چىرقىندىن ائىشىيە چىخىمىش قولاغى نىن اوزرىندە ايشىق سالىمىشىدى. سس قولاغىندا سىسلەنەردى. قرەنەن سسى ايدى، يوخسا پلتك دىللى اوغلان، بىلىمردى. «ع..ع..عكس سالماق اوچون... عكس سالماق اوچون...»

باغ حىطىندە دە شكىل چكىمىشىدېلر. او شكىلى خاطرلاماغا چالىشىدى. ھىچ بىر شى خاطرلايا بىلمەدى. آنجاق باغ حىطىندە شكىل چكىدىكىلر يىلىردى.

قاراۋول بېرداھا سسلندى: «ايندى سول قولاغىنى...»

دۇنوب، جوان اوغلان لا اوزبەاوز دوردو. اويسا باشىنى آشاغى ساليب، اونون باخىش لاريندان چكىندى. چرقىدىنى سول قولاغى نىن دالىنا چكديينىدە جولو بارماغى قولاغى نىن دىيىندە كى قەھەى خالىنا توخوندو. نىشانى تاپمىشى...
پاليت آغاجى نىن آلتىندا پاليت لارى اوددا قاووروركن قرەنىنكۆموردن قارالمىش بارماغى اونون خالىنا توخونموشدو: «آآغىيرى؟» - دئمىشى. سونرا بارماغى خالىن اوزەرىندىن سوروشوب، دوداغىنا توخونموشدو...

يئرئىندن قالخىب اوتوردو. دىزلرىنى قوجاقلادى: «سەھو اندىرم. قرە دئىيل. او اولسايدى، قولاغىمداكى خالى خاطر لاردى... اوددا قوورولموش، قابىغى يارلىمىش پاليت لارى... پاليت لارى خاطرلاماسايدى دا، ھىچ اولماسا كۆمورلو ال لرى نىن ايزىنى...»

انگىشتىنگارى قورتارىنجا، قرە نىن انكىزتاى كىمى اوخشارلىغىاولان قاراۋول لا بىرگە يارى قارائلىق، بوروق-بوروق سالن لاردان كىچدىلر. گۆزۈندە پارچا گۆزلۈك، ال لرىندە قانداق اولمادىغىنا گۆرە، اۋزونو چىويىك و راحتىس اندىردى. اوغلان سا اونا باخمادان اونون اۋنۇندە يوخ، اونولا بىر آياق، بىر سىرادا گئىدىردى.

مدرسەدن دۇندويۇندە دە، بەضاً قرە ایلە بىرگە يول لارىن دىيشىب، كىمسە اونلارى گۆرمەسىن دئىە يول لارىنى بورق-بوروق كوچەلردن، دارىسقال درىندلردن ساليب ائو دەنوردولر. قرە، معلم لرىندىن سۇز آچاردى. مدرسە دوست لارىندىن، اونلارىن ھانكىسى كىمى سئویر دئىە، اونا سىر وئردى. نە زمان ھىجانلى سۇزلر دانىشاندا، دىلى نىن پلىتكلىيى داھا چوخ بللى اولاردى. ان ساكن يئر دە كىتابىنى آلىب، يازدىغى مکتوبو كىتابىن اىچىنە قویاردى. سانكى ائودە، باغ حىطىندە ھىچ بىر-بىر لرىنى گۆرموردولر.

مدرسەدن دۇندويۇندە دە، بەضاً قرە ایلە بىرگە يول لارىن دىيشىب، كىمسە اونلارى گۆرمەسىن دئىە يول لارىنى بورق-بوروق كوچەلردن، دارىسقال درىندلردن ساليب ائو دەنوردولر. قرە، معلم لرىندىن سۇز آچاردى. مدرسە دوست لارىندىن، اونلارىن ھانكىسى كىمى سئویر دئىە، اونا سىر وئردى. نە زمان ھىجانلى سۇزلر دانىشاندا، دىلى نىن پلىتكلىيى داھا چوخ بللى اولاردى. ان ساكن يئر دە كىتابىنى آلىب، يازدىغى مکتوبو كىتابىن اىچىنە قویاردى. سانكى ائودە، باغ حىطىندە ھىچ بىر-بىر لرىنى گۆرموردولر.

قىسقاناردى. اۈنۈ، اۈنۈلرئندىن گئىردئىيى مئۈهلردىن، ئئمكلردىن ئئمئەيە مئبۈر ائدردى. قرە، جئئرئىنئىن ئىندىن بئىر شئى آلبى ئئدئىيئىندە، بئىر بئەنە آخترئىب اۈيۈن پۈزانلىق ائدردى. ھائى-كۈي سالىب، كۈسۈب، اۈجئىيى، قاب-قاجاغى داغئدئىبگئىدردى.

پالىت آغاجى نئىن كۈلگەسئىندە پالاز سالىب، كامادان تۈخۈنمۈش قۈلچاق لارئىن اۈجئىك سفرەسئىنئىن باشئىندا اۈتۈردمۈشدۈلار. قۈلچاق لار اۈتۈرا بئىلمەدئىكلرئىنە گۈرە، آرخالارئىنا بئىر پارچا كرپئىچ قۈيمۈشدۈلار. قرەنئىن آياغئىندا اۈينائىدئىغى تۈپ آئئىلب اۈنۈن قۈلچاغئىنى ئئرە ئىخدى. جئئرئىن پئىقئىلدائىب گۈلدۈبۈندە، اۈ دا جئئرئىنئىن قۈلچاغئىنئىكردىيە تۈلازلادى. جئئرئىن ئئرئىندىن سئىچرئىب اۈنۈن ساق لارئىنى يۈلدۈ. سئىرغالارئى قۈلغئىندا ازئىلب، اۈز-گۈزۈ گلئىه نارئىن قانئىنا بۈلاشدئىق دا، اۈجئىكلارئى نئىن ئئمكلرئىن، قاب-قاجاق لارئىن پۈزۈب، قاجئىب پالىت آغاجئىنا سئىغئىندى. ھۈنكۈر-ھۈنكۈر آغلادى. ائىچئىنى چكئىركن، قرە، ائىندە گئىلەنار اۈنۈندە دا ئانمئىشدى: «آااااغلما... باباااااخ... سئە سئىرغا گئىرئىمئىشم» - دئىدئىيئىندە، ائىكئىسى دە گۈلۈشدۈلر. قرە سئىرغالارئى قۈلچاق لارئىنا سالىركن «گۈگۈگۈگۈز ياش لارئىن گئىلەنار رنكئىندە اۈلۈب!» - دئىدى. بارماق لارئىلا اۈنۈن گۈز ياشئىنى سئىلدى. گئىلەنارئىن قئىزمئىزئىسى اۈزۈنۈن ھر ئئرئىنە يائىلدى. قرە، گئىلەنارلى بارماغئىنئىياۈزۈبۈرنۈنۈن اۈجوناسۈرتدۈ...

ائىنى بۈرنۈنۈن اۈجوناسۈرتدۈر. بۈم-بۈزائىدى. بۈرنۈنۈن سۈيۈ آخماقدائىدى. ئقئىن سۈبۈقدان دا قئىپ-قرمزى اۈلۈب دئئىه دۈشۈندۈ. اۈوجۈنۈن ائىچئىنى بۈرنۈنۈن اۈجوناقۈئىدۈ. بۈرنۈنۈن اۈجو قئىزئىشدى...

ئۈخۈيا دالمئىش قايى نئىن آشاغى گۈزۈ سس سئىز-سئىرئىسئىزآچئىلدى. پلاستئىكئىن دئىيئىندە بئىر آزجا پالتار يۈماق اۈچۈن تئىزلەئىجئى تۈزۈ، بئىر قالىب صابۈن گۈزۈدىن

ایچری بوراخیلدیغیندا دیسکیندی. قالخبی پلاستیکی ال-اوز یویانین یانینا قویدو. سو قیرناسینیبوردو. قیرنادان سوائله جانسیز آخیردی کی، «ایندی کسילהجک» - دئییه دوشوندو. صابونو پلاستیکدن چیخاردیب، ال لرینی صابونلادی. سو، بوم-بوزایدی. کیرلی، صابونلو سو ال لریندن سو یولونا آخدی. بارماق لاری نین اوجونداکی جوهری تمیزلهمهیه چالیشدی. ال لری بوز سویون آلتیندا اوشوسهیدی ده، بارماق لاری نین اوجونو ال-اوز یویانین داشینا سورتدو. جوهرین ایزی بارماق لاریندان سیلینمهدی. صابونوبارماق لاری نین اوجونا چکیب، یئنی دنبارماق لارین ال-اوز یویانین داشینا سورتدو. داش زویوشکن اولسا دا، جوهر بارماق لاریندان سیلینمه میشدی. جوهرلی بارماق لاری میخ کیمی گۆزونه باتیردی. چئوره سینیه گۆز دولانديردی. بیردن-بیره، بیر فکر عقلینه چاتدی. صابونلوبارماق لارینی یئرن سیمنتینه سورتدو. بارماق لاری آجیشانا قدر سورتیه-له مکدن ال چکمه دی. ال لرینی بوز کیمی سویون آلتینا توتدوغوندا، بارماق لاری نین اوجو کۆزه توخونموش کیمی آجیشدی. یاش ال لرینی قولتوق لاری نین آلتینا قویدو. قیزدیرماغا چالیشدی. ایستی-سویوق اولان بارماق لاری داها بتر آجیشدی. ال لرینی قولتوق لاریندان چکیب، آغزینا توتوب هوولادی. نفسی نین بخاری گۆرونون اؤنونده هاوا یا یاییلیردی. بارماق لارینا باخدیغیندا، هله ده جوهرین ایزی بللی ایدی.

هاوا سویوق اولسایدی دا، ایچینده بیر یانغین اوز وئردییینیحس ائدیردی. سوسوزندان یانیردی. اووجونوسو ایله دولدوروب ایچدی. سو تورپاق دادیردی. آغزینی بیر داها سو ایله دولدوروب یاخالادی. تورپاق دادی آغزیندان چکلمه دی. ال-اوز یویانین یانینداکی آیاقدان دوران توالته باخدی. فرنگی توالتین آدینی مدرسه دوست لاریندان انشیتیمیشدی. یاخیندان گۆردویو بیرینجی

دفعه ایدی. بو کیمی توالٲین یارارین بیلمیردی. نٲجه قوللانا جاغینی باشارمیردی. ایلیب یان-یؤوره سینه باخدیغیندا، گؤیرمیش، یارالی کؤکسوندن سانجی شاختی. بیر آندریندن نفس آلا بیلمه دییینده، قورخدو. ایندیجه نفسی کسپله جک دئیله الینی کؤکسونه قویدو. هاندان-هانا سانجی آزالدی. توالٲین قاپاغینی قالدیردی. دییینده بولاق کیمی سو دایانمیشدی. قاپاغی قاپادیب، اوتوراجاق کیمی توالٲین اوستونده اوتوردوغوندا، گؤزو قاپی نین یوخاری گؤزونه ساتاشدی. قاپی نین گؤزو اونو ایزله بیردی. یئریندن هؤله سک قالخیب، قاپیا ساری قاچدی. گؤز همن آن قاپاندى. بویلائیب آغزینی گؤزه ساری توتدو: «بو پنجره نی باغلا یین...» - دئدی. قاپی نین آرخاسیندان هئچ بیر سس چیخمادی. بارماغی ایله قاپی نین گؤزونو قوردالادی. گؤز قاپالی ایدی...

سحردن توالٲه گئتمه میشدی. آیاقدا دوران توالٲی بیر داها گؤزدن کئچیرتدی. آیاق لارینی توالٲ داشی نین هاراسینا قویاجاق دئیله دونوخوب قالدی. فرنگی توالٲه عاید، مدرسه ده ائشیتدی ک لری گولمه جه لر یادینا دوشدو. دوداغی قاچدی. جئیرانین وئردییی تکلیفلری خاطر لادی. ال-اوز یونانین اوستونده کی پلاستیکه باخدی. ائله یسه ایچینده کی تمیزله بیجیتوزونو هارا تؤکسون دئیله، بیرداها دوداغیندا تبسم اوتوردو. یئنی دن آیاقدا دوران توالٲین قاپاغینی قالدیردی. توالٲ دن فایدالانیب، فایدالانمادیغی آراسیندا ایکی کؤنوللو قالدی. قاپاغی قاپاتدی. توالٲه گئتمکدن واز کئچدی. ال لرینی بیر داها صابونلادی. گئری دؤنوب، اؤنجه دن اوتوردوغو یئرده اوتوردو. پنجره دن سیزان سویوق هاوا، جانینی اوشودوردو. بالیشی قوجا قلائیب، پتونو اوستونه چکدی. دیوارین بوز کسمیش سیمنتی کورک لرینی اوشوتدو. بالیشی باشی نین آلتینا قویوب اوزاندی. اوشوتمه-سی داها آرتدی. سویوق بوتون جانینا یاییلدی. قالخیب بالیشین اوستونده

اوتوردو. پتونو بورنونون اوجونا قدر چكدى. پتو، تورپاق قوخوپوردو. موقتده كى پتونون قوخوسونون تام اؤزويدو...

جانين عذابندان، ساعتلرجه يئریندن قالخا بيلمه ميشدى اوزو اوسته، دوشديوو يئرده قالميشدى. پارچالانميش دوداغى پتويا ياپيشميشدى. آغزى تورپاغا قاريشيق، قان داديردى. اينديسه تورپاق قوخويان پتو قان-قادالى گونلرينى اونا خاطرلاتسادا، او گونلرى دوشونمه مك اوچون اؤزونه آند ايچمك ايستهدى. آباچى نين بير پارچا چؤرك قوپارديب «بو چؤره يه آند اولسون» - دئمه يى خاطرينا گلدى. آند ايچمك اوچون چؤرك اولماديغينا گؤره واز كئچدى. بيرآز دوشوندو. اؤزونه سؤز وئرمه لي ايدى. يوخسا دقيقه باشى قان-قادالى آنى لارى گليب گؤزونون اؤنونه تيكيله جكميش. آنجاق آند ايچمه لي ايدى. بيردن-بيره آناسى نين آند ايچمه ييني خاطرلادى. آناسى اذانا آند ايچردى. «بو اذانين صاحبينه آند اولسون» - دئيردى. هله اذان وقتينه قاليردى. آناسى، باجيسى اوچون دارىخدى. بيردن-بيره «داريخمالار يما آند ايچه جه يم» - دئدى. گؤزلرينى يومدو. اوشاقلىق چاغلارى دعا ائدن كيمي، ادب-اركان لا آند ايچدى «داريخقانليغيما آند اولسون، قان-قادالى گونلره فكر وئرميه جه يم» - دئديبينده، آناسى يلا باجيسى نين اوزونتولو گؤرونترولرى تابلو كيمي گؤز اؤنونه تيكيلميشدى.

تك آدامليقسئلونو دؤزمك اوچون، يالنيز خوش آنى لارى خاطرلامالايدي. پتونو باشينا چكيب، اؤز-اؤزويله ميزيلدانماغا باشلادى. پتونون آلتيدان بوغومتول سس قالخدى:

من يانماسام گر

من يانماسام گر

من ٲانماسام گر

من ٲانماسام گر

هانكى آلولار

هانكى آلولار

آلولار... آلولار... آلولار...

ٲتونون آلتيندا اٲستى نفسى بورنونون اوجونو اٲسٲدى. اٲستى خوشونا
گلىردى. دامارلاريندا دولاشان قان، ٲاناق لارينا قالخمىشىدى. ٲاناق لارى آتلى
ايدى. گۆزلرينى قاپاتدى...

ٲاى گونلرى نٲن بىر ايدى. باغ حىطى نٲن قوزئٲىندن اؤتن سوٲون قىراغىندا،
گىله نارآغاچى نٲن ٲانيندا ٲالازلار سرٲلمىشىدى. كؤمور سماورى قورهاقور
قاٲنا بىردى. اوشاق لار حىطى باش لارينا آلمىشىدىلار. حىطٲن دؤرد دوره سىندە
اولان خانا-خانا ائولرىن قونشو قادين لارى گؤى-گؤٲرتىدن، چئشىد-چئشىد
مىوه لردن اورتالىغا دوزوب، ٲئىب-ٲچىب، گولوب-دانىشىردىلار. سحرگل
خانمىسٲنە سى خىس-خىس خىسىلدا ٲا-خىسىلدا ٲاگلدى. اوتوروب، درىندن
كؤكسونو چكدى. بزك چانتاسىنى ٲئره قوٲوب چادراسىنى آچدى. ٲاناق لارى
قرمزى آلما ٲا اوخشا بىردى. آباچى، گىله نارآغاچى نٲن آلتيندا اوتورموش قره ٲه
«قره خان! بوردا نە ائلىرسن؟ دور گئت اوٲنماغىنا دا...» - دئدى.

قونشولارىن بىرىسى اوشاق لارى ٲان-ٲؤوره لرىندن اوزاقلاشدىردى. قاش آلان
گلدٲىبىندە، قادين لارىن هامىسى توٲلانٲب، سىرا ٲلا، بىره بىر اورتالىق دا باش-
لارى نٲن آلتيندا ٲاسدىق، اوزاناردىلار. سحرگل خانمقادين لارىن اوزونه كىرشان
ٲاخاردى. بارماق لارينا دولاشدىردىغى اٲبى قادين لارىن اوزلرىندە ائله اوستالىق لا

اويناداردی کی، ایپدن خیرچ-خیرچ سسی قالخسایدی دا، اوزلریندن بیر دامجی بئله قان چیخمازدی. قاش آلانین الی نین آلتیندان چیخان قادین، ساخسی پیالادا حاضیرلانمیش وسمه دن قاش لارینا یاخاردی. وسمه نی یویاندان سونرا، قادین لار قاش آلانین چانتاسینداکی بزک لری اوزلرینه، دوداق لارینا یاخاردیلار. گۆزلرینه سورمه چکر دیلر. سورمه نین مولچویونو گۆزلری نین ایچینه گزیدر دیک لرینده، ایندیسه مولچوک گۆزلرینه باتاجاق دئییه قورخاردی. هر دنسه وسمه دن آرتیق قالدیغیندا، قیزجیغازلارین قاش لاری چاتما اولسون دئییه، اولارین دا قاش لاری نین اورتالیغینا وسمه یاخاردیلار.

سحر گل خانم اونون قولونا ایپ سالدیغی گونه قدر قاش آلماق اونون اوچون مقدس بیر عنعنه کیمی ایدی. سس سیز-سمیر سیز اوتوروب بو عنعنه نی ایزله-یردی.

آناسی اورتالیقدا اوزانمیشدی. سحر گل خانم ساپ سالمادان، انلییی اونون اوزونه یاخدی. آناسی نین اوزو گچ کیمی آغ-آپیغ اولدو. همیشه کی کیمی، بارماغینی انلییک - کیریشانا سورتله ییب اوزونه یاخسین دئییه، اوره ییندن قان لار آخیردی. قره، پالیت آغاجی نین آلتیندا تک باشینا اوتورموشدو.

گۆز-گۆز ائله ییب قاش آلانین صاندیغا اوخشار چانتاسی نین یانیندا اوتوردو. گۆز آلتی ایچینده نه وار دئییه چانتانی سوزدو. سحر گل خانم: «نه آختاریسان قره بالا؟! گل سنین ده اوزونه ساپ سالییم!» - دئییب گولدو. قادین لار دا اونونلا بیر گه گولوشدولر. آناسی: «اوزونه یوخ کی، قولونا سال باا سحر گل خانم!.. دا یادیندا قالسین بو قدر اؤزوندن بؤیوک لرین یان-یؤره سینه دولانماسین» - دئدی. اؤزونه گلدییینده سحر گل خانمین بارماق لارینا دولاشدیغی ایپ، قولونون دریسینده خیرچیلدادی. توک لرینی قوپارتدی. قولونو چکیب قیشقیردی. پالیت

سایماغا باشلادیلار: «ایکی... اوچ... دۇرد... بیر... ایکى... اوچ... دۇرد... بیر... ایکى... اوچ...»

آتیلیب-دوشدولر. اییلیب-قالخدیلار. ایدمان، جانلارینی قیزدیردی. داها اوشوموردو. ایپسیز ایپ-کئشدی گئتدییینده، جئیران ائله اوجا سسله گولدو کی، بیردن-بیره بیر سس قالخدی. ایکسی ده دیسکیندیلر. دۇنوب آرخاسینا باخدیغیندا، قاپی نین آشاغی گۇزو آچیق ایدی. گۇزدن بیر یئمک قاپی ایچری بوراخیلیب قاپاندی. گۇزونو قاپی نین گۇزوندن آیردیغیندا، جئیران مدرسه نین گونشلی حیطینی ده اۇزویله گۇتوروب گئتمیشدی...

«دئمک گون اورتا اذانی نین وقتی دی» - دئییه دوشوندو. موقتده مگافون دان^۱ گون اورتا اذانی سسله نن کیمی، قاپی آچیلیب یئمیه یی ایچری بوراخیب قاپا داردیلار. ایندیه اذان سسی گلمه دن یئمک قاپیدان دئیل، گۇزدن ایچری بوراخیلیردی. تمیزله ییجی توزویلا، صابونو آشاغی گۇزدن ایچری بوراخیق لاریندا فکر وئرمه میشدی. هله ایندی آشاغی گۇزون نه یه یارارلی اولدوغونو آنلا ییردی.

آجلیقدان اوره یی اویولوردو. گۇزوناؤنوندن یئمک قابینی گۇتوروب موکتین اوستونده اوتوردو. یانچاق لاری اوشودو. بالیشی آلتینا قویدو. اوچ بۇلوملو استیل دن یئمک قاپی نین بیر بۇلومو بوش ایدی. بیرینده بیرال بویونجا چۆرک، اوبیرسی بۇلومونده آش کیمی بیر یئمک واریدی. آش دئییلدی. گۇی-گۇیرتسی یوخ ایدی. قاشیغی یئمیه یین ایچینده دولاندیردی. یئرکۆکو، کلم، لوبیا و خیردا دوغرانیمش یئرالمالار قابین ایچینده، قاشیغین فیرلانماسیلا اولو بالیق لار کیمی فیرلاندىلار. بیر پارچا چۆرک قوپاریب آغزینا قویدو. چورک

^۱ بلنگو.

تورٲاق دادٲردٲ. ٲٲمه ٲٲ آ؁زٲنا قوٲدو؁نوندا، آز قالدٲ گٲرٲ قائتارسٲن. اٲٲق، دادسٲز-دوزسوز کلم-لوبٲا اوره ٲٲنٲ بولاندٲردٲ. موقت ٲن کشمش ٲلوسون، لوبٲا ٲلوسون آرزولادٲ. قاشٲغٲ ٲٲمکله دولدوروب، ٲوخارٲ دان قابٲن اٲچٲنه آخٲتدٲ. قاشٲغٲ بٲر داها دولدوردو. ٲوخارٲ دان قابٲن اٲچٲنه شارٲلدادتدٲ. باشاردٲق؁ا اٲنٲ ٲوخارٲ قالدٲرٲب، قاشٲق-قاشٲق ٲٲمه ٲٲ ٲوخارٲ دان قابٲن اٲچٲنه شارٲلدادتدٲ. سولو ٲٲمک کؤٲوکلندٲ. شارٲٲٲٲ سسٲ گلدٲکده، اٲشه مک حسٲ اونا غالب گلدٲ. بودلارٲنٲ بٲر-بٲرٲنه سٲخٲدٲ. قابدان داشلانان دام؁ٲ لار موکتٲن اوزه رٲننده ٲاش نقتله لربوراخٲردٲ. قاشٲغٲ بٲر داها دولدوردو...

دفعه لرجه قره نٲ گٲزلٲچه اٲزله مٲشدٲ. اونون آٲاقدا اٲشه مه سٲنه تعجب نلمٲشدٲ.. اما هٲچ زمان ٲاخٲنا گٲدٲب باخما؁ا جرئت اٲله مه مٲشدٲ. ٲالنٲز شارٲٲٲٲ سسٲنٲ اٲشٲٲمٲشدٲ. هله ده قره توالٲ ٲٲرٲنه آ؁ا؁ لارٲن دٲٲنه شارٲلدادتدٲغٲ نٲن ندنٲنٲ بٲلمٲردٲ. بٲر دفعه سوروشوروکن، تربٲه-سٲزلٲکدٲ دٲئه، سؤزونو دٲٲٲ نٲن او؁وندا ٲٲمٲشدٲ. آ؁ا؁ لارٲن دٲٲننده شارٲٲٲٲدان قالمٲش اٲسلاق تورٲاق لارٲ دوشونورکن، ؁ئٲرانٲ اؤنونده اوتورموش ؁وردو: «اوبون وٲرمه، ٲٲ!» - دٲدٲٲٲننده، هله ده ٲالٲت آ؁ا؁ٲ نٲن دالٲندان قارانٲ اٲزله ٲٲردٲ. ؁ئٲرانٲن سؤزونو اٲشٲٲمه مٲش کٲمٲ، قاشٲغٲ قابٲن اٲچٲنه آتدٲ. ٲٲمک موکتٲن اوزرٲنه سٲ؁رادٲ. ؁ئٲران، بٲر داها قاشٲغٲ اٲنه وٲردٲ: «سفٲهله مه!! آخشاما؁ان آ؁ قالارسان» - دٲدٲ.

«وٲح دادٲ وٲرٲر. بٲر قاشٲق ٲٲ بٲر».

دوداق لارٲ ترٲندٲ. بؤز؁ٲن لٲک سسٲ سلؤل دا عکس اولدو.

«دٲٲٲرسن ؁لوکباب سفارش وٲراخ؛ هه؟»

گۆزۈ جئيرانين اغزيندا، قاشيغى اغزينا آپاردى. ايليقي يئمه يى گوجويله اوتدو. جئيران «چۆره يىنى ده يئ» - دئدى. چۆره يى الينده توتوب دېشى ايله قوپارتديغيندا، كوچه لرین آج قالميش ايتلرینی خاطرلادی...

سحر هاوا ايشيقلانمادان جئيران لا بيرليكدە ئودن اكيلىب، كوچه - باجادا در- ديوارا اعلاميه ياپيشديراندا دا، كوچه ايتلرینی قورخوسوندان اۆزلرياييله چۆرك گۆتوردیلر. ايت گۆردوكدە چۆره يى قاباغينا اتاردیلار. گئجه قاراوول لاريندان چوخ، ايتلردن قورخاردیلار. حتى بعضاً اۆز كۆلگه لریندن ده قوشقوناردیلار. ندنسه كوچه ايتلرینی دوشوندويونده، حيرص بوغازینی كسدى. قاشيغى قابين ايچينه چيرپدى. ياولان چۆره يى وحشى جه سينه ديشله دی...

قاپی نین آشاغی گۆزۈ آچیلدیغیندا، هله ده ياولان چۆره يى توريپاقلى دادی ديلينده ایدی. نه ائده جه يىنى بيلمەدن قاپی نین گۆزۈنه دونوخدو. «قاپی آشاغيدان وئر گلسين» - سسى يوخارى گۆزدن سسلەننده، يئریندن ديك داشلاندى. قاپی تر- تله سيك قاپيا سارى آپاريركن بير نئچه قطره سيمنتين اوستونه سيچرادى. يئمك قابىنى دقتله قاپی نین گۆزۈنه ايتله دی. بويلانيب يوخارى گۆزه «بو پنجره نى باغلاين داا نولار» - دئدى. گۆزدن بير سس چيخمادى. يوخارى گۆز قاپاندى. يئرە ايليپ آشاغى گۆزه اوجا سسلە باغیردی: «سن الله بو پنجره نى باغلاين. من سويوخدان دونورام... بولموسوز كى ايچرى نئجه شاختاخانادى». آشاغى گۆزده اوزونه قاپاندى. عصبى حالدا گۆزلره گۆز دولانديردى. يومروغونو يوخارى گۆزه گۆستردى. آشاغى گۆزۈ تپيكلەمك ايسته دييينده، بلکه قاراوول قاپی داليندا دوروب دئيه اياغى يارى يولدا قوردو.

دیزلرینی قوجاقلاييب آيقادا دوران توالته باخير. آز قالير اوتوردوغو يئرده ايشه سين. موقتده هميشه سورغودان دۆنوركن توالته گئتمه يه اذن وئردیلر. اوانو

سورغودان قايتاران كىشى بىندىن اۋنوندە، ايندەكى كىندىرىن اوجونوكشىك قاراۋولون اينە بوراخىب گىتدىكىدن سونرا، قاراۋول «گۈزلۈيونو آچ، بىر دېقەدن چوخ اولماسىن ھا!» - دئىردى. اويسا تلەسىنچە، بۇيرىكلرى داھا آرتىق ايشلردى. يومروق دان كىچىك مئانەننن ايچىندە بو قدر سىدىك نىجە يئرلەشىر دئىە اۋزۈنە دە جوابسىز بىر سۇال ايدى. ايندىسە دىزلرىنى قوجاقلايىب موقتىن توالتى نىن بىلە آرزوسونو چكىر: «آخى بورا خارچىلرىن زندانىدى فرنگى توالت قويوبلار؟» - سۇالى جوابسىز قالىر. گۈزو جئىرانى آختارىر. جئىران سا سىسسىز- سمىرسىز يئر آلتىندا، بلكە دە ھانكى بىر سۇلۇدا ايتىب-باتىب. «دۇنسەيدى، گىنە بىر يول گۇرسەدردى» - دئىە دوشونور. قالخىب توالتىن كىنارىنا گىدىر. قاپاغىنى آچىر. توالت، دىبىندە دوم-دورو سو، داياز بىر قويۇ؛ اوتوراجاق كىمى اوتورماق اىستەيىر. شلوارىنا باخىر. آشاغى سالىر. گۈزو تاغا ياپىشمىش پىنجىرەپە ساتاشىر. تلەسىك شلوارىنى يوخارى چكىر. «بلكە بىرى اوردان باخدى!» - دئىە دوشونور.

آز قالىر اىشەمەيى سوزسون. چارەسىز آياقدا دوران توالتى يئر توالتى كىمى قوللانماق اىستەيىر. توالتىن اوستونە چىخىر. آياقلارىن ايكى طرفىنە قويور. بىر داھا شلوارىنى آشاغى چكىر. بۇدوندا بىك-بىك گۇيرتىلر وار. اوتوردوغوندا آياغى سويروشوب يئرە چارپىر. اومباسى توالتىن داشىنا دىير. بىك-بىك گۇيرمىش يئرلر يىنە زوققولداماغا باشلايىر. اوفولدايىر. شلوارىنى يوخارى چكىب، قالخىر: «آخ... پوتون اىزلرى بس دئىيلدى... اووووف... گىنە دە ائىم گۇيرەجك» - دئىە-دئىە پىنجىرەپە باخىر. سوزەنك اولماقدان قورخور. شلوارىنى ايسلادىرسا، توالتە گىتمىكدن ياخشىدى. گىرى دۇنوب موكتە سارى گىتمىك اىستەدىيىندە، جئىرانى اۋنوندە گۇرور: «بە مدرسەدە ائىشيتدىيىن گولمەجەلر يادىندان

چیخب؟ اوتوراجاق کیمی اوستونده اوتوراجاساندا! - دئییب اوزونه گولومسه ییر. جئیرانا جواب وئرمه مک یئرینه پنجره یه باخیر. جئیران سا: «سفهلمه! کیم اوردان باخاجاق کی؟». دینمز-دانیشماز توالته ساری گندیب، شلوارینی آشاغی چکیب اوتورور. شلواری توالتین داشینا ایلیشیر. راحتجه اوتورا بیلمیر. قالخب شلوارینی بیر آیاغینی آینیدن چیخاردیر. اوتوراجاقدا اوتوردوغوندا «دالینی چئور» - جئیرانا دئییر. جئیران سا آرخاصین اونا دؤندریب، قاپی نین گؤزونه گؤز تیکیر. شاریلتی سسی قالخیر. ایشمه یی نین ایستیسینی حس ائدیر. هاردانسا قره گلیب فکرینده گزیشیر. پالیت آغاجی نین دالیسیندا گیزله نیب. گاهدان آغاجین دالیسیندان آییلیب حیطه باخیر...

توالتین داشی بوم-بوزدو. اوشوتمه سی فکرینی باغ حیطیندن چاشدی ریر. زندان حیطینده گوردویو پلتک دبللی قاراوول فکرینده جانلانیر: «اؤزویدو... لاپ اؤزویدو... نییه منه تانیشلیق وئرمه دی؟ یوخسا منی یادداشیندان سیلیب؟! نئجه منی تانیمادی؟ یوز ایله کئچسه کئچسین، قره نی هر هاردا، هر حال دا گورسم تانییا بیلم. منه تانیشلیخ وئرمه سه بئله. منی باشیندان آتسا بئله... ندن او سحرین آلتورائین دا جیران لا منی اعلامیه پایلایاندا توتوقلامادی؟»

سحرین بئشینده چیخمالی ایدیلر. کئشیک چی لرین یورقون یوخوسوز زمانی، یوخونون شیرین وقتی. یئریندن قالخدی. اعلامیه لری زئرمی ده گیزلتمیشدی. سحره قدر یاتمامیشدی. هر گئجه یاتدیغی یترده، صاندیق خانادا، آب قورا، سرکه، گلاب رفلری نین احاطه سینده، قرمز یوخو چیراغی نین ایشیغیندا رمان اوخوموشدو. ساعت بئش اولمادان یئریندن قالخمیشدی. آناسی یوخودان آییلیب اونو یئرینده گؤرمه سه، مدرسه یه گئتدییینی سانسین دئییه، ساعتین عقربه لرینی یئددی یاریما چکمیشدی. گورکی نین «آنا» رمانین اوخوموشدو. ایندیسه بیر

قوجاق اعلامیه النده، گورکی نین رمانین داکی ایشچی لرین عصیانینی داشیییردی ایچینده.

جئیران گیلین قاپی لارینا بارماغیلا آستاچا ایکی تاققا ووردوغوندا، تام بیر دئوریمچی حالی واریدی. جئیران سا قاپینی آچیب، چیللی اوزونو قاپیدان ائشییه چیخارتدی. چیل توپوق کیمی قیققیلدادی: «به هارداسان؟ بئواخت اولدی آخی».

اورکلرین دؤیونتوسو آیاق لاری نین سسینه قاریشیب اعلامیه لری، هر کس اؤز محله سی نین ائولرینه پایلاماق قرارینی آلمیشدی لار. اعلامیه نین مضمونو ایسه، بئکار دیپلم لارین ایش سیزییه اعتراض لاری ایدی. دؤنگه لره یئتیشنده، جئیران دؤنگه نین باشیندا کئشیک چکیر، اویسا اعلامیه لری قاپی لارین دئشیک لریندن ایچری آتیر. بعضاً ده اعلامیه لرین یاریسی ایچری ده، یاریسی ایسه قاپی نین دار دئشیینده ساخلانیب قالیردی. هامی بیر ساعتده، بیر گونده، یاریم ساعت ه اعلامیه لری پایلامالی ایدیلر. دربندلرین بیرین دؤنومونده، ایل لر سونرا قره ایله دؤش-دؤشه، گؤز-گؤزه دیمیشدی لر...

توتوقلایا بیلردی داا. بلکه ده تندیر ائوین ده کی آنی لارین خاطرینی ساخلادی! اعلامیه لری منیم الیمدن آلیکؤینه بی نین آلتیندا گیزلندی... «باشینی بلا با سوخما، گئت!» - دندی. «باشقالاری گلمه دن گئت! بیرده بئله ایش لره قاریشسان، سنی تانی مییا جاغام» - دندی بی نده، یالان دئییردی. ندن جئیرانا هئچ سؤز دئمهدی؟ ایل لره اعلامیه پایلادیغیمیز آلتوران چاغیندان کئچسه ده، هر شئی آپ-آیدین، یئرلی-یئرینده آدیم کیمی خاطر لاییرام.

دانق ق سسی گلدییینده دیسکیندی. شلوارینی باغیندان یاپیشیب، هؤله-سک قالخدی. سس ایله بیرگه، جئیراندا یوخا چیخدی. الی شلوارینی باغیندا

قاپى نىن گۆزلىرىنى باخدى. باخىشى آشاغى-يوخارى گۆزلىرىن آراسىندا گئىدىب دۇنوردو. قاپى نىن گۆزلىرى قاپالى ايدى، يوخسا خيالى سس لەنيردى؟!

يوماق كىمى سلولون بير كونجونه سيغىنمىشىدى. جانى آغرىيىردى. ازىلمىش عضلەلىرى زوق-زوق زوققولدایىردى. چىققىلىتى سسى گلدى. قوجا قاراوول قاپىنى آچدىقدا، اونون يوماق جانى آچىلدى. قالخىب كونجده اوتوردو. قاراوول ايسه: «قىز به سن نه وقت ياتارسان؟» - دئىيب اوتوراجاغى قاپى نىن اؤنونه قىيوب ايله شدى: «هه...دئى گۇروم بويون بازجويى يه آپاردىلار؟» اونون دا ازىلمىش عضلەلىرى هله ده ساتتىن ثانىه سايارى كىمى چالىردى.

قوجا قاراوولو ذهنىندن سيلمه يه چاليشير. آند اچمىشىدى آجى گون لىرىنه فكر وئرمەسىن. ندىنسه فكرىنى باشقا يئره يايىندىرماق اىستەسەده، قوجا قاراوول مىخ كىمى بئىنىنه تاخىلىب. اونو دوشوندويونده جانى گىزىلده يير. هۇروكلرىندن چىمچە شير...

الى شلوارى نىن باغىندا، يئنى دن توالت داشى نىناوستونده اوتوردو. مئانهسى بوشالىب. يونگوللە شىب. راحتلىك حس ائتسەده، اؤزونو نئجه يوواجاق دئيه دوشونور. هئچ عقلىنه ده گلەمىشىدى آفتافاسىز اؤزونو نئجه يوواجاق. چئوره-سىنه باخىر. جئىراندا يوخدو اونا ياردىم ائتسىن.

موقتده ياپا-يالىنىزىدى. حتى حماما گئتمىيىنده بئله جئىران يوخ ايدى. آي باشى گونو اولموشدو. گون لر كئچمىشىدى حماما گئتمەمىشىدى. جانى جمىك قوخويوردو. سورغودا دانىشىدىغى سۆزلىرى كاغذ اوزه رىنه مکتوب كىمى يازدىغىندا، جمىك قوخوسونو دويوردو. سورغوچولار دا يقىن قوخونو حس ائدىردىلر دئيه دوشونوردو. اؤزونو بوتون دنيا دنيزلىرى نىن سوپويلا يوسايدى دا،

آرينماياجاغىنى بىلىردى. ئالەجە دە دىزى، دىزىن دىيىندە باتىب قالان گىمى - لرى، گىمى لرىن اطرافىندا گزىش كۆپك بالىق لارىنى...

قاغىلى اۋىرنى ايدى سانكى. اوتوراجاقدا ديوارلا اوزبە اوزا اوتورموش، سورولان سۇال لارى امتحان كىمى جواب وئىردى. بو امتحانين بىر تىك اۋىرنى كىمى دىلى وارىدى. بىرنى دىمى سورغوا گلىدىندە، تىنل اۋىرنى كىمى دىلى توتولموشدو. ائىتىدى سۇزلر قارشى اۋزونو ايتىمىشىدى. بىلە زمان لاردا نە اندەجە يىنن دستورو يوخارى لاردان گلمىشىدى «دىنمە! دانىشما!» - دىمىشىلر. سورغو اوتاغىندا پارچا گۆزلوك گۆزوندە، ديوارلا اوزبە اوز مدرسە لرىن قولتوقلو اوتوراجاغىندا اوتورتموشدولار. معجزىن «چون يىتىشىدىن وطنە، دىنمە-دانىشما دىدىلر» - شىرنى دىرلىك كىمى دىلى نىن اوجوندا تىكرار اندىردى...

ايندىسە سورغولاردان بىزىب-يورولموشدو. معجزىن آدىنى بىلە دىلبنە گىمىرە يە اينجارى قالمامىشىدى. هر سۇالين جوايىنى يازدىقجا، كۆپك بالىغى بىر پارچا اتىندىن قوپارىدى سانكى. سۇال لار باشا چاتدىغىندا، او، يوخا چىخىمىش كىمى ايدى. هاوانى جمدك قوخوسو بوروموشدو.

اوتوراجاقدا اوتوردوغو كىمى تولىتىن داشىندا اوتوروب فكرلەشىر. شلوارىندان ائىشكە قالان بوللارى بوز كىسب. اۋزونو نىجە يوسون دىئە بىر چارە قىلمالى ايدى.

تاغا ياپىشمىش آچىق پنجرە يە، پنجرە دن قاپى نىن گۆزلرىنە گۆز گزىردى. اونو ايزلە ين كىمسە يوخ ايدى. ندىنسە جىيران دا يوخا چىخىمىشىدى.

سويو آچىب اووونو دولدوردو. آفتافا اولمادان اۋزونو نىجە يوماغى نىن يولونو تاپمىشىدى. اووونو بوشالتدىغىندا اوشودو. سو بوللارىنا تۇكولدو. اۋزونو مىردارلانمىش كىمى حس اتتىدى. اوووج-اوووج سو ايلە اۋزونو تىمىزلەمك، اىينە-

ایله گور قازماق کیمی بیر ایش ایمیش. قالخیب توالتین قاپاغینی قاپاتدیغیندا، اؤزونو دونوزلوقدا، پیسلیک ایچینده حس ائتدی. خارجی لر نئجه اؤزلرین یوورلار دئییه دوشوندو. سو آلتینا گیرمه لیایدی. یوینمالییدی؛ بو آن سویا نفس کیمی احتیاجی وارییدی...

دیوارین دییینده کی سو لوله سینی ائله تپیکله میشدی کی، باشماغین ایچینده، بارماق لاری زوققولدامیشدی. جمداک قوخولو آچی گونونو دیواردا چیزگیله مه- لیدی. هم ده باشقا بیر اشارت له. هر گون ناهارینی یئمهدن قاشیغین دسته سی- ایله، گون لری نین سایسی قدر موقتین سلولونون دیوارینی «ر» شکیلینده چیزگیله میشدی. باشقالاری چیزن خط لری، نشان لاری موقته گتیریلندن اوچ گون سونرا دیواردا گورموشدو. او آندان دیوارین کونجونه یاخین بیر یئرده اؤزونه بیر چیزگی بؤلگه سی آیریمیشدی. چیزگیله دییی «ر» لراؤزونه آیردیغی بؤلگه دن ائشییه چیخمیردی. بیرنجی دفعه دیواری چیزگیله ینده، اوچ چیزگی بیر یئرده چیزمیشدی. سیمنتین اوزرینی چیزگیله مک هنج ده یونگول ایش دئییل. اوچ چیزگینی بیر یئرده سیمنتین اوزرینده چیزمک وقتینی آلمیشدی. او گون ناهارینی یار- یاریمچیلیق یئمهمیشدی کی، قاپی آچیلیب، یئمک قابینی گئری ایسته دیلر. او ایسه چیزگی لری گورمه سین لر دئیهدیواردا کی بؤلگه سی نین اؤنونده اوتورموشدو. قاراوول یئمک قابینی گئری ایسته دییینده، یئریندن بئله قالخما دی. قاراوول «گیز تویوق کیمی نییه هوپوخوبسان؟ قابی وئر منه آخی» - دندییینده، گوز گواولماسا دیدا، سیر- صفتی نین بوزارماسینی آپ- آیدین حس ائدیردی. قاپی قاپاندیق دان سونرا تله سیک چیزگی بؤلومونه دؤندو. الینی چیزگی له دییی «ر» حرف لری نه چکدی. قورخو دولو غالبیت حسی یاشاییردی.

آدى نىن بېرىنچى حرفىنى سىمىنت اوزرىندە چىزمىك، دىم تورپاق دا توخوم
 اككىمى كىمى بېرايش ايدى. جوجرمەسىنە طبيعتىن ياردىمى لازم ايدى...

پنجرەدن سىزان سوپوقدان اذيت چكىر. بىر داھا قاپىيا سارى گندىب قاپىنى
 يومروقلايير: «گلىن بو پنجرەنى باغلايىن». نىچە ئانىە داپانىر. سونرا سوپو
 سوزولموش كىمى دۇنوب باليشىن اوستوندى اوتورو. اوشويور. پتونو چىيىن لرىنە
 سالىب يىنى دن قالخىر. ديوارلارى دقتلە اىزلەيىر. چىزىلن چىزىگى لره باخىر.
 چىشىد-چىشىد خطلر چىزىگى لەنىب. بويلاماسىنا، ائىلەمەسىنە، آيرى.غفىلدن
 «ر» حرفىنە اوخشار بىر چىزىگى گۇرور. گۇزدن ايتىمىش بىر نىشانى گۇرن
 كىمى، سئوئىنچك دوشور. دقتلە باخىب چىزىگى لرى سايدىغىندا، «ر»
 چىزىگىسى نىن يانىندا باشقا بىر چىزىگى گۇرونور. «ك» كىمى بىر چىزىگى-
 دى: «آخى من دە موقتىن ديوارىندا بئىلە يازمىشىدېم!» بلكە دە موقتەدىكى
 بۇلگەنىن بىر پارچاسىيدى، بو تىك اداملىق سۇلونا يول آزىب!

ديوارلارنىن چىزىگىسىنى اىزلەيە-اىزلەيە سۇلو دۇنوب-دولاشىب، باغ حىطىندىن
 باش چىخاردىر. قرە ايلە كوسولودور. پنجرەنىن ھىرەسىندە اوتورموش، آياق لارىنى
 آشاغى ساللايىب توولايىر. آياق لارىن توولادىقجا، قرمىزى اتكلىيىندە كى سارى
 چىچكىلر، سانكى ازىلىر، بوزوشور، سولور. چىچكىلرلىن ازىشىب-بوزوشمەيى،
 فكرىنى پالىت آغاچى نىن دىيىندە دورموش قرەدن يايىندىر. اتكلىيىنى ايكى
 طرفدن بودلارى نىن آلتىنا چكىر. اتكلىيى نىن گول لرى داھا بوزوشوك
 گۇرونمور. گۇز آلتى آغاچا سۇيكەنمىش قرەنى سوزور. آغاچىن اوزرىندە بىر
 شىلرچىزىر. او ايسە آغاچىن كۇكوندە نە چىزىلدىيىنى گۇرسون دئىە،
 اورەيىندىن قان لار آخىر. قرەيە «كوسدوم، قىامتە جان كوسدوم» -دئىيىب. اونا
 يالواراسى دئىيىل. چىلىك-دستە اويونوندىن بويانا، اوندان آچىقلى دوشوب. اۇزو

بس دئیل، باشقالارینین یانیندا: «گ...گ...گنت قو...قو...قو...قولچاغینی آل قوجاغینا، ائوجیبینی اوینا! قی...قی...ی...قیز ندی، چیلیک-دەدەدەستە ندی؟» - دندیبینده آز قالمیشدی توتوب اونون توکلرین یولسون. حیرصیندن آیاغینی ایکی کرپچین اوستونده کی چیلیک آغاجین اوزرینه تاپدالامیشدی. چیلیک سینمامیشدی. یالنیز اونون آیاغی نین آلمالیغی ازیلمیشدی. بلکه ده گۆرمیشدی. آخشاما جان سانجیدان آیاغینی یئرە باسا بیلمه‌میشدی. قاپی نین آرخاسیندان دوروب اوغلان لاری ایزله‌میشدی. قره گیلین دسته‌لری اوونو باشلایاندا «انشاءالله یانارسان!» - دئمیشدی. قره شۆنگه ووروب چیلیک-دسته‌نی اوزاغا آتدیغیندا، اوندان داها آرتیق آجیقلا نالمیشدی. قره گیلین مقابل اوونچو دسته‌سی نین اوونچولاریندان بیر، چیلیبی دسته‌یه دوغرو نیشان آلا بیلمه‌دی اوچون حیرصی بوغازینی کسمیشدی...

پنجره‌نین هئره‌سیندن آشاغی آتیلیر. آیاغی نین آلمالیغی هله ده‌اینجیبیر. اۆزونو سایمامازلیغا ووروب حیطده دولاشیر. قره‌نی گۆرمه‌میش کیمی پالیت آغاجی نین یانیندان کئچیر. گۆز آلتی چیزگی لره باخیر. قره، چیزدییینی دقتله بزەبیر. باش - آیاق چیزدییی اوره‌یین ایچینده «ر» حرفینی دوغرو اویموشدو. باش - آیاق رسمینه داها سایماز یانا یاناشا بیلیمر چیزیلن باشی یوخاری اوره‌یه دایانا بیلیمر. دیلی، کوسگونلویوندن فرمان آلمیر. دیش دورمور. پالیتدان اوزاقلاشا- اوزاقلاشاقره‌یه ساری دؤنوب دیلینی اونا چیخاردیر: «دئ باشامیرام دااا. بو کی اورک دئیل؛ فارسجا یازیلیمیش ۵دی» - دئییب، تنه‌بیه ساری قاچیر. تنه‌بی قاپیسی نین رنگ‌به‌رنگ شوشه‌لری نین آرخاسیندان بویلا نیب قره‌یه باخیر. رنگلی شوشه‌لرین آرخاسیندان نسه گۆرونمور. پنجره‌نین بوچاغیندا دالدالانیب، پرده‌نین قیراغیندان اونو ایزله‌بیر. قره‌نی حیرصلندیردییی اوچون اوره‌یی

«قا...قا...قا... بیرسی نین آدی نین باشلانقیجی. بلکه، بلکه سئوگیلیسی نین آدی دیر. یووو... بلکه ده بیر سیر، ایچینده ساخالایا بیلمه دییی بیر سیر... بلکه ده «قا» یازان هئج کیشی دئیلمیش. اونون کیمی ایییرمی دؤرد یاشلی، هؤروک ساچلی، قارابیر قیزی میمش» - دئییبینده، چن کیمی، دومان کیمی «قا» دیوارین اؤنوندن یوخا چیخیر. «قا» سؤزویله باشلانان قیز آدلارینی دوشونور. «قا...قا... قا...». عقلینه بیر قیز آدی بئله گلمیر. بلکه ده قیزین سئوگیلیسی نین آدی ای میمش دئییه دوشونور. «قا... قاسم. قا... قادر... قا... قدرت... یووو... قدرت کی هئج اولای بیلمز». آدلارین هئج بیرسی قیزین سئوگیلیسی نین آدی اولای بیلمز.

قره نین آدی نین بیرینجی سؤزو اونون آدیلا سؤز بیر اولدوغونا گؤره نه قدر ده اونون آدینی دفتیرینه، کتاب لارینا، مدرسه ده اوتوردوغو اوتوراجاق دا، توالتی نین دیوارینا، ائوده صان دیق خانا طاقچاسی نین آلتینا یاز میشدیسا، کیمسه اوندان قوشقولانمازدی.

بلکه ده «قا» بیر زندانی نین آناسی نین آدی میمش دئییه دوشوندیو آن، جئیران یوخلوقدان باش قالدیریب یعنی دن دوشونجه سی نین اورتاسینا آتیلدی: «سن ده لاپ گیز سن هااا. هانسی دلی گلیب داشدان برک سیمنتین اوستونده آناسی نین آدینی یازار؟..» ایکسی ده بیردن-بیره اوجا سسله پیق قیلداییب گولوشورلر. جئیران، سلولونا گلیب-گئتمه سی ایله اونون اوچون ان بؤیوک موتلولوق گتیریر. جئیرانین گلیشی ایتیک سومویو تا پماغا اوخشاییر آباجی نین ناغیل لاریندا.

موقتده اولدوغو گون لر جئیران اونون آدینی گؤتور-قوی ائله مه دییینه هئج شاشیرمیر. ندنسه موقت اونون باخیمیندان یئر آلتی دنیاسی نین بؤلگه سی سایی لیر. او، آباجی نین ناغیل لاریندا کی جئیران آدلی بیر جئیران دی. او، یئر آلتی دنیاسینا دئییل، گؤی لره لایق بیر جئیران دی. ایندیسه جئیران گؤی ده دئییل،

يئر آلتىندا ئىيل؛ بىكى دىنابىن اورتاسىندا، بىر بنابىن سونونجو قاتىندا، تىك اداملىق بىر سۆلوان باش چىخاردىب. گۆرونمز اولورسا بئله، اونون گۆزونه گۆرونور. جئىرانى اۆز يانىندا حس اندىر...

اوشويور. جئىرانىن قوينونا گىرىب، قىزىشماق اىستىبىر. جئىران سا «ال لرىنى قو قو قو قو لارىمىن آلتىنا، منده سنىن قو قو قو قو ندا ال لرىمى قىزدىرىم» - دئىىر. اۆنجهده اولدوغو كىمى گولوشو دوداغىندان اسكىلمىر. گۆزلىرىن يوموب، ال لرى اىسه، جئىرانا سارى...

كورلار كىمى سۆلون اورتاسىندا دورموش، اۆنوده كى بوشلوقدا جئىرانىن قو قو قو قو لارىنىن آلتىندا بارماق لارىنى قىزدىرماق اىستىبىردى. بارماق لارىنىن اوجو سويوقدان كئىيمىشىدى. گۆزلىرىنى آچدىغىندا قاپىنىن يوخارى گۆزويله گۆز-گۆزه گلدى. گىزلن-پاچ اويونو باشلامىشىدى. جئىران يئنه گئتمىشىدى. اويسا سۆلون اورتاسىندا دايانىب، ال لرىنى هاوادا اونوتموشدو. بارماق لارىنىن اوجو سويوقدان گىزىلده بىردى. ال لرىنى قو قو قو قو لارىنىن آلتىنا قويدو. بارماق لارىنىن اوجو اىستى-سويوق اولسادادا، قو قو قو قو لارىنىن آلتى دىنابىن ان قاينار نطقهسى كىمى گلدى اونا. گۆزلىرىنى يئنى دن يومدو. بارماق لارىنىن اوجوندا جانىنا سىزدىبى اىستىنى تامسىنا-تامسىنا اىچىنه چكدى. گۆزوندىن جوشان گىلله لر قاينار جايدى؛ ياندىرا- ياندىرا آشاغى سوزوردو...

ایکیندی، بیر آزدان قاش قارالاجاق. پتو چینینده، بالیشین اوزرینده چۆنلیمیش؛ اوشویور. ایناملاری چۆکوب. سانکی اومود چۆل-پالازین گۆتوروب اوره ییندن کۆچه جکمیش...

ایناملاری، سورغو اوتاغیندا دیوارلا اوز-اوزها وتوردوغوندا، باشینا چۆکدو. اوندان گوجلولری، اوندان داها چوخایدئولوژی لرینه باغلی اولان انسانلار اوندان داها اۆنجه چۆکوب، داغیلمیشدیلا. اونوندا کۆکونه سو باغلامیشدیلا. آجی گون لردن سونرا او دا سینمیشدی. چۆکوشموشدو. یولداش لاری سۆیله ین لری اونون دا دیلیندن چیخارمیشدیلا. یازدیرمیشدیلا. ندنسه سئل، یول اوستونده کی هر نه یی داغیتماز. یئر آلتیندا قالانلار سئل دن اماندا قالار. بیلیردی کی، یولداش لاری دا اوناتای، سۆیلنلیمه ملی سیرلاری دوشونجه لرین دوققوزونجو قاتیندا دوستاقلاییب سۆیله مه بیبلر. کۆچموشسه ده، هله دیر ک لری نین بوتونو یئره بیخیلما میشدی. بیر گون یوخودا و یا هر هانکی بیر حالدا، او سیرلاری دیلینه گتیرمه ییندن قورخوردو. سیرلاری اونوماغا چالیشیر سادا، گنجه لر یوخویا دالماق، اونون اوچون کابوس لارین، وهم لرین دنیا سیندا گزیشمک کیمی ایدی. موقت زندانین دا یوخولاریندا، زمانین زمانسیز چاغیندا، کابوس لار ایچینده، سیرلاری دیلی نین اوجوندا اویناییردی. دیلینه گتیردی یی آن، قان-تر ایچینده یوخودان داشلانیردی. اوره یی اوووج لاریندا دؤیونوردو...

سورغو-شکنجه اوتاغینی دوشونمه مک اوچون آند ایچسه ده، آندینی توتا بیلمیر. یادداشیندا کی سورغولارین، شکنجه لرین فکری، اوندان اذن سیز بئینین ده آت چاپیر. چالیشیر فکری نی چاشدیریب باغ حیطینده گزدریر سین. اوشاقلیق آنی لارینا سور دورسون. ندنسه اولمور. سورغو اوتاغی دقیقه باشی پارچا

گۇز لوبونون آلتىندا اۇز گورلوبونە ھجوم گتيرير؛ پوسقو قورور سويوقدان بوز باغلانميش اٲى لارينا.

پارچا گۇزلوك گۇزونده، ديوارلا اوز-اوزە اوتورماق، قورتولوش اوچون ھىچ بير يولون يوخ دئمكدير. گۇز-گۇزە سورغو سوروب، دانىشديرماقدان بام-باشقايدى؛ سير-صفتى بليسيز، مېھولكىمسەلرين سورغوسونا جواب وٲرمك، تحقيرلرينە اوغراماق؛ بعضاً دە...

ان آغير زمان لاردا اۇزونو ساخلاييب، دىلى دانىشماغا آچىلماسين، تحقيرلرە دۇزوملو اولسون دئە بوتون گوجويلە كىكرز باشماغىنى اۇنوندە كى ديوارا سيخىردى. دفعە لرجه باشى ديوارا چيرپىلسايدى دا، آلىنىندا، ياناغىندا گۇم-گۇى ايز بوراخسايدى دا، يئنە دە سىرلارنى ساخلاماق اوچون ديوار اونا داياق ايدى. پارچا گۇزلوبون آلتىندا كى قارانلىقدان كىكرزلىرى نىن ايزىنى ايدىنجاسىنا يول-يول ديواردا گۇروردو. ديواردان دا يول لار آيرىلا بىلرميش دئە دوشونوردو. سورغوچولارنى سورولارنىدان يارارلانىب، يولداش لارى نىن سۇيلە دىكلرىنى تكرر ائدردى. دىلىنى دىشلە ييب، سىرلارى كىكرزلىرى نىن دارىسقاللىغىندا زندانا چكىردى. سورغوچولار اونو ديوارلا اوز-اوزە اوتوردوب، اونا قاچىش يولون يوخ دور دئە يە چالىشسايدىلار بئلە، ديوار، دا بانماق اوچون اونا دىرك-داياق اولموشدو. سورغوچولار بونو بىلسە يدىلر، يقىن اونو اوتاغىن اورتاسىندا اوتوردار دىلار...

موقت دە ھر نە اولسايدى سويوق، تىكان كىمى جانىنا باتمىردى. نە ياخجى كى، سورغولار باشا چاتىب. يوخسا سويوق ھاودا شكنجە، حقارتە اوغراماق دۇزولەسى دئىلدى. ايندىسە بير دىرسيز چۇپ كىمى، آدسىز، آدرس سيز بير سۇلا آتلىب. سۇلونون نمرەسىنى بئلە بىلىمر. موقتە اون ايكىنجى نمرەلى سۇلدايدى. ھر دفعە توالتە گئتدىيىندە، آلتى آددىم سايب توالتە يئتىشردى.

ندنسه سلّولا دؤندویونده، بیر سایى آددیم لارینا آرتاردی. یئددینجی آددیمی آندیقدا اون ایکینجی نمره‌لی سلّولون اؤنونه یئتیشردی. اون ایکینی دیلینده تکرار ائتمه‌سه‌یدی، سانکییانلیش سلّولا گئده‌جک‌میش. آددیم لارینی نه قدر ده قیسا، یاواشجا آتسایدی، یئنه ده باشقا سلّول لارین ایچینده کیم اولدوغو اونا بلیرسیزایدی. موقت زندانینا گتیریلدیگی گوندن بری، قاراوول لاردان باشقا کیمسه‌یله اوز-اوزه گلمه‌میشدی. سورغوچولارین سیر-صفت‌لرینگؤرمه‌دیییندن دولای، بوی-بوخون لارینی، نئجه بیر انسان اولدوق لارینی اونلارین سسرلریندن سئزه بیلیردی. زیل سسی اولان سورغوچونون باشماق لاری نین سسیندن، اونون یوز کیلودان آرتیق آغیرلیغی اولدوغونو تخمین ائدیردی. گؤزلی قاپالی اولدوغو اوچون، قولاقلاری داها آرتیق حساس اولموشدو. آددیم لارین سسیندن هانکی سورغوچو آرخاسیندا دوروب دئی، دويا بیلیردی. بيم سسی اولان سورغوچونو اوتوز یاشیندا، اوجا بویلو، یاخاسی نین دویمه‌سینی خیرتده‌یینه‌جن دویمه‌له‌میش، اوزون بورنونون آلتیندا سئیرک بیغ‌لاری، قارا کت-شلوارلیبیر کیشی تصور ائدیردی. نندنسه زیل سسلی سورغوچونو امریکایی اوورکت ایچینده، پوتون آياق‌لاریندا، بیغ‌لاری ساققالینا قاریشمیش، جنابت حمامینی جدی توتمایان بیر کیشی خیال ائدیردی. بعضاً سورغوچولارین ایکسی ده آرخاسیندا دایانیب اونی سورغویا چکدیک‌لرینده، هانکی کیشی اونون اوتوردوغو اوتوراجاغا یاخین دوروب، هانکیسی ایسه اونا شدت گؤستردییینی قوخولاردان تخمین ائدیردی. بيم سسه صاحب اولان کیشی همیشه قیزیل گول قوخوسو وئریردی. زیل سسلی ایسه آرخاسیندا دوردوغو زمان، تر ایله باشقا قوخولار قاریشيب، اورک‌بولاندیرجی بیر قوخو بورنونا دیردی.

بو گون تک آدامليق سلولونا گتيريلدييينده، قره نين فكري اونو ائله چاش-باش قويموشدو كي، سلولون نمره سينه بئله باخا بيلمه دي.

نیشان سيز، بليرسيز بير يئرده اولماق، يوخ اولماق كيمي ايميش دئيه دوشونور. يقين ايندى عائله سي، اونو يوخا چيخميش كيميخاطرلايير. اونلاردان خبرسيزليبي بير آيدان آرتيق اولدو. هر گون ايكيندى چاغى آناسى مطبخه گنديب، آخسام يئمهيپن پيشيريپ-دوشورمه يه باشلار. نئجه ده آناسى نين پيشيرديبي يئمكلرى اوچون دارىخميشدى. آناسى پوتون ايزلرينى جانيندا گورورسه، و يا... «يووو... او قورخونج آنى لاريمي دوشونميه جه يم. يوخو كيمي ايدى. آنامين خبرى اولسا كي نامحرم لرين گوزو منيم... اؤز اليمده دئيلىدى كي! يوز دفعه ده آنا ما دئنن قادين فيزيولوژيسى بئله دي، منى باغيشلاماز كي باغيشلاماز...»

اوركك قوزو كيمي بير بوجاغا سيغيشيپ، ياشاديغي آنى لار گوزونون اوئونده جانلانير. پتونو سينه سينه چكير. گئت-گنده اوشومه سي آرتير. او گون ده شفته اوغراميشدى. زيل سسلى نين ساريمساق قوخولو يامان-يووووزو، قارشميشدى جانيندان قالخان اورهك بولانديريجي قوخوسونا: «هه... خبريم وارها هسته لريزده بلبل كيمي فلسفه چچه ووروردون. ايندى بيزه يئتيشنده لال اولدون؟ دانيش گوراخ. هئچ اولماسا او لنين بابادان دانيش! استالين عمى دن دى، قوى بيز ده فيض آپاراخ دا!».

«هى هى هى». بم سسلى ايدى آرخاسيندا دورموشدو. گولوشونون سسيجانيندان قالخان قيزيل گول قوخوسونا قارشميردى. اونون قولاق لارى نين پرده سينده عكس اولوب بئنينه ذيردى، باشى نين كاساسيندا جينگيلده بيردى. اوره يي قيزيل گول قوخوسونان بولانيردى.

«هله ائشیتدیم فلسفه ییغینجاق لاریزدا مارکس بابانی، نیچه دایینی اوخووردوز، هه؟ سرکاره خانم! ای تی ن قیزی! دی دانیش آخی!.. به آنان سنی دوغدوغوندا لال دوغوب؟ یاکی قورخوسان سسینی ائشیدیب؟.. دئییرلر ییغینجاق لاریزدا دیل اوتو یئیردین. من دئمیرم کی! اؤزگه سی ده دئمیر، لاپ بئله دوغما رفیق لریز دئییر...»

پارچا گؤزلویونون آلتیندا کیریپیکلرین بیر-بیرینه قیفیلاییر. دوداق لارین دیشله ییر. کیکرزلرین دیوارا سیخیر... قیزیل گول قوخوسو اوندان اوزاقلاشیر. پوتون لار اونا یاخین لاشیر. زیل سسلی نین آغیرلیغی سانکی آیاغینداکی پوتون لاری اینجیدیب، یئر توخوندوق لاریندا، ناله کیمی سس قالخیر. آرخاسیندا جنابت قوخوسونا قاریشمیش تر اییسینی حس ائدیر. زیل سسلی الینی اونون اوتوردوغو اوتوراجاغین آرخاسینا قویور:

«گئنه لال اولدون؟.. جوان سان، دیش لربنه حیقفین گل سین... صباح الله ائله مه میش زنداندان قورتولسان سنی آره آلماز لارها!».

«ها ها ها... دوغوردان دئییرلر کی، سیزین هر نه ییز اشتراکی دی؟ هه؟ مهندس جان! سیز ده ائشیدیب سیزدا! دئییرلر هر نمهلری اشتراکیدیها!».

بم سسلی نین قاه قاه چکیب گولوشمه سینه بارماق لارین اووجوندا سیخیر. دیرناق لاری بارماق لاینا باتیر. اووجو آجیشیر.

«یوخاری لارداکی رفیق لریزدن اجازه سیز عاشق اولایلمز سیز؟ هه؟ دوز دئییرلر؟ من اولوم هئچ اولماسا قارداش واری بونا جواب وئر. یوخسا عاشق اولماغیزا دا استالینی قبردن خورتدادیب، عمی دن اجازه آلمالی سیز؟» بم سسلی ایدی، سؤزلری تمسخرلو قاه قاه لارینا قاریشیردی.

اوزه ٲٲ تٲوشه سه ده، سوسموشدو. اٲچٲ اٲچٲن ٲٲٲٲردٲ. ٲٲس قوڅو بورنونو آزارلاٲٲردٲ. زٲل سسلٲ نٲن ٲٲنٲ اوتوراځاځٲن دٲاٲناځاځٲندا حس اٲدٲردٲ. دٲاٲناځاځدان كورك لٲرٲنه زهرلٲ تٲكان باٲٲردٲ سانكٲ...

« ا ت ي ن نٲن قٲزٲ! دانٲش هاا لال اولما. ٲوڅسا...»

بم سسلٲ نٲن قوندارا باشماق لارٲ نٲن تٲققٲلٲتٲسٲ اونا ٲاڅٲنلاشدٲ. تٲق... تٲق... تٲق... تٲق... تٲق... بٲشٲنځٲ تٲققٲلٲتٲ دا آٲاق سسٲ كسٲلدى. كٲلځه سٲ ٲارچا گٲزلوٲون اوستوندن اونون اوزونه، گٲزونده كٲ ٲارچا گٲزلوٲونه آځٲرٲلق اٲله دٲ سانكٲ. بم سسلٲ مهربان لحن اٲله دانٲشماځا باشلادٲ:

«بٲزٲم سنٲن له اٲشٲمٲز ٲوڅدو كٲ؛ سندن سوروشدو غوموز سٲال لارا جواب وٲر ځانٲنٲ قورتارداا... رفٲق لٲرٲ نٲن هامٲسٲ دانٲشٲب. بٲرٲنځٲ دٲعه ده دٲئسم ٲالان اولار، هامٲسٲ اوچونجو ځلسه ده ٲوه لٲرٲن ٲٲره قوٲدولار. راحتلشدٲلر. بٲر اٲكٲ گون بٲزه قوناق اولوب، اٲولرٲنه دٲنه ځكلر. آناوا ٲازٲغٲن ځلسٲن. ٲٲٲٲلٲٲٲن سنٲ ٲوٲا-باشا چاٲدٲرٲب. سنده نه بٲلٲر سندنٲ، ٲاڅٲنٲ قورتارداا. باڅماها منٲم دٲزوموم چوڅدو! اما بو دكتوروموزون هٲچ تحملٲ ٲوڅدوها، الٲ ده آځٲردٲ. ٲقٲن كٲ دادمٲسان داا».

ٲارچا گٲزلوٲونون آلتٲندا، آناسٲ گٲزو اٲنونده دوروب، اوزونتولو، لال باڅٲش لارٲٲلا اونوتاماشا اٲدٲر. باڅٲش لارٲ «قٲز دوعدو غوم ٲٲرده، داش دوځاردٲم» - دٲٲٲر. «امه ٲٲمٲ بٲله وٲردٲن الٲمه قٲزٲم؟» گٲزلرٲ قارالٲر. باشٲ دٲنور. قولاغٲنا توڅوندو غو بم سس، قولاغٲ نٲن ٲرده سٲنٲ ٲٲرٲٲب، ٲارالٲٲر. كٲكرز لٲرٲنٲ ٲوتون گوجوٲله دٲوارا سٲڅٲر.

«مهندس ځان! سٲسقالٲغٲنا باڅما، بو ځٲلاز ٲولا ځله سٲ دٲٲٲل. سن چٲڅ اٲشٲٲه، بوراڅ منه، گٲر نٲجه دٲلٲنٲ آچارام».

«دانشاجاق...نجه کی دانشماز؟ سن بیر آز دؤز».

بم سسلی یئنه ده اوزونه اییلیر: «بونون الیندن قورتولاجاغین اولمازاها!
رفیق لری نین دیل لرینده کی آلمان قیفیلینی بئله آچماغی باشاریبها!»
«مهندس! بئش دیقه اوتاقدان چیخ ائشییه...بئش دیقه یه دلی آچیلار».
تیق...تیق... تیق... تیق... تیق... تیق... آلتینجی تیقفیلتی دا قاپی جیر یلتیلا
آچیلیب، جیر یلتیلا قاپاندی. اونون ال-آیغی، عضله لری بئله تیر-تیر اسیردی.
اوره یی اوووج لاریندا چیرینیردی. کیکرزلرین دیوارا سیخماق دا، اوزو اوسته
دیوارین قوجاغینا تاخیلدی...

سیمنت دیوارین شئی پتودان کورکلرینه کئچیر. بونونون اوجو بوز
باغلایب. بارماق لاری نین اوجونو حس ائتمیر. آیاق بارماق لاری کئییب.
اوشویور. بالیشین اوستونده اوتورسا بئله، یئنه ده یانچاق لاری بوم-بوز ایدی.
قالخیب، آتیلیب-دوشوب، جانینی ایسیتمک ایسته سه ده، یئریندن قالخماغا
گوجو قالماییب. ال-قولو سوستالمیش، گؤزونو دمیر قاپی نین آیاغینداکی گؤزه
تیکیب.

جیر-جیر لار یئنه ده زیل سسلی نین آیاق لاری نین آلتیندا جیر-جیر لار جیر-
جیر جیر یلدا ییر. پوتون لاری نین ناله سسی قالخیر. دمیر قاپی نین آیاقداکی
گؤزوندن اونون فکرینه دوغرو گلیر. ال چکن گونو یوخدور...

زیل سسلی اونو دیوارین باغریندان آبییرماغا چالیشیر. اؤریک یئرینه باشینا
سالدیق لاری ملفه نین اوزریندن، ساچ لاریندان یاپیشیب قالدیریر. اوتوراجاقدا
اوتوردور:

«هله هاراسین گؤروبسن؟ بو باشلانیشدی...یا دیلین آچیلماق، یادا آچیلما
قالاجاقسان بو اوتاقدان».

هاوانى كۆكسونه چككدده چتٲن لىك چكىر. نفس آلدىقجا كۆكسو آغرىيىر، آجىشىر. اۆزونو بوزلوقدا محبوس قالمىش بالىق كىمى حس ائدىر. صمدين قارا بالىغى دا بونجا شتده دايانا بىلمز دئيه آخ-واى لارىن بوغازى نىن بوغاناغىندا بوغماغا چالىشىر.

بىرداها ديوارىن باغرىنا چىرپىلىر. آلىنىدان سوزن اىستى، قان دىر بوخسا تر سئچه بىلمىر. آنجاق گىژگهئى نىن اوستونده كى سوموك زوق-زوق زوققولايدىر. الينى سومويونه سورتور. آلىنىدان آخىنان اىستى آخىنتى كىرپىيىندن گۆزونه سوزور. گۆزو آجىشىر. آغىز-بورنونون سويو بىر-بىرىنه قارىشىب.

دمىر قاپى نىن گۆزو اونو هېپنوتىزم ائدىب. نه قدر اىسته سه ده گۆزونو قاپى نىن آياغىندا كى گۆزدن آيىرا بىلمىر. قاپى نىن آياغىندا كى گۆز، كئچىردىبى آجى آنى لارىنى فىلم كىمى گۆزونون اؤنونده جانلاندىرىر، اوشويور. باغ حىطى نىن گونشینه قايىتماق اىسته يىر. پاليت آغاجىنا سيغىنىب، قره نىن چىزدىبى آياق - باش اوره يىن اىچينه گىرمك اىسته يىر. زىل سسلى نىن اؤنونده كىچىلمكدن، يئنىلمكدن، تورباغىن آلتىنا جومماق اىسته يىر. بوندان بئله آناسى نىن گۆزونه گۆز تىكه بىلمه يه جك. آناسىنى عؤمور بويو اوتاندىرديغىنى بىلىر...

زىل سسلى باغىرىر، چىغىرىر. نه كىوارىنى، اىل لردىر دنىدان كۆچموش آتاسىنى، حىاتى نىن ان عزيز وارلىغى آناسىنى، كۆكونو، كۆتويونو، ائلىنى، آرخاسىنى، هامىسىنى بىرلىكده دىلى نىن اوجونا دويونله يىب، دورمادان يامان-ويووزلارىنى اونلارا ياغدىرىر. يارالانمىش بىر سئرچه اوره يىنده چىرپىنىر. قره نىن ال لرىنده چىرپىنان يارىم جان سئرچه...

پارچا گۆزلويونون آلتىنا چۆكموش قارانلىقدا، هامى ياتدىقدان سونرا، قره پنجره آرخاسىندان يواشجا اونو سسله يىر: «يايايايا تىيسان؟» اونو گىزلىتمه لى دىر.

زىلسلى، قرەنن سسىنى ائىتىمەمەلى دىر. يوخسا اونودا پارچا گۆزلوبون
آلتىنا چۆكموش قارانلىقدان محبەسە گتىرە بىلر...

آستاجا پنجرەنن ھىرەسىنە ياخىن لاشىر. ساغ گۆزۈيلەھقرەيە باخىر. سول
گۆزۈيسە باندازلى. زوق-زوق زوققولدایىر. قرەنننگۆزلىرى پىشىك گۆزۈ كىمى
قارانلىقدا پارىلدايىر. «آآآخى سەنە نە دخلى وارىدى من سىرچەنى يارى جان
قوبلويوردوم؟ تورپاغىن آآلتىندا جانى تىز چىخاردى، راراراحتلىشردى».

قونشونون اوغلو بىر اليندە رزىن داشى اوخو، اوبىرى اليندە بىر اوووج
داش، دام لارىندان باغ حىطىنە باخىر. قرەنى سىسلەيىر:

«ھى آباچى نىن قرە خانى، قرەسى، قارقاسى! پلىك قرە! بو داش لارى گۆروسن؟
ھەرسى بىر سىرچەنن مالىدى؛ سنىن اوچون ووراجام او سىرچەلىرى.
سەندەباش لارىنى اوز، وئر آباچىن سەنە بوزباش پىشىرسىن يى... گىتمەنە دعا ائلە.
گۆرەجەسن دىلېن نىجە آچىلاجاق...ھى... لالاپىتىك قرەھەھ! قورخاق قرەھەھ!
پالىت آغاجى نىن دالىسىندا گىزلنمە! چىخ ائىشىيە».

قرە، پالىت آغاجى نىن آلتىندا تورپاق اوستونە سەرلەنىب. چىلىك-دستەنن
چىلىك آغاجى اليندە، قونشو اوغلونون سۆيلەدىك لرېنئىئىتىمەمىش كىمى،
تورپاغى دىشىر. تورپاغىن اوستوندە نە چىزگىلەيىر. قارالاىىر. يازىب-پوزور.
پنجرەنن ھىرەسىندىن يىرە آتېلىب اوزونو داما سارى، قونشونون اوغلونو توتور:
«قوى آخشام آتام گلسىن، دىيەجەيىم دامدان بىزىم حىطە باخىردىن. دىيەجەيىم
بىزىم سىرچەلىرى داشا باغلامىشدىن».

قونشونون اوغلو رزىن داشى نىن يايىنى اۈزۈنە سارى چكىر. ھاجادانقور تولىموش
داش، توت آغاجىنا توخونور. كال توتلار آغاجدان يىرە تۆكۈلور. قرەنى بوشلايىب
اونا دولاشىر:

«آلاها شکر آیلدی». قره‌نین آماجیسی ایدی. ال‌لرین گۆیه ساری
قالدیرمیشدی: «قاداسینی آلیم. گۆر نه ده رنگی بوزاریب. قورخودان قان قاجیب
اوزوندن. قوی داماغینی گۆتوروم». آماجی الینی بوتون گوجویله خالچانین اوستونه تاپدالادی. «آچ آغزینی» -
دندی.

آغزینی آچماق ایسته‌میردی. بوتون گوجویله دوداق لارین بیر-بیرینه سیخدی.
آماجیلا آناسی اونون اوزونه ایلدیلر. سس-سس وئردیلر:

«بالام‌سان آچ آغزینی، قورخما!»

آناسی نین اصرارینا آغزینی آچدی. آماجی یئنی دن ال‌نین ایچینی خالچایا
تاپدالاییب، نیشان بارماغینی اونون داماغینا سورتدو. بارماغی تورپاق دادیردی.
قوسماغی گلسه ده دوداق لارینی برک-برک سیخدی.

«قیز بیرآز پامبیق گتی، بو اوشاغین قیزدیرماسین دا کسیم» - آماجی ایدی اوز
توتوموشدو آناسینا ساری.

هله ده توت یارپاغیندا چیرپینان سئرچه‌نی دوشونوردو: «سئرچه نه اولدو؟»
کیمسه اونا جواب وئرمه‌دی. هامی آماجییا باخیردی. آماجی، آردی-آردینا ورد
اوخویوب، پامبیغا اوفله‌ییردی. وردلری باشا چاتدیقدا پامبیغی بارماق لارینی
آراسیندا اوستالیقلا بورودو. پامبیق ایپه چئوریلدی. ایپی قولباق کیمی اونون
بیله‌یینده دویونله‌دی. بیله‌یینه باخدیقدا گۆزو پنجره‌نین هئره‌سینه سیغینان
قارایا ساتاشدی.

گنجه یاری اولموشدو. حیطین خانا-خانا ائولری، آدام‌لاریلا بیرگه یوخویا
دالمیشدی. خیشیلتی سسینه یئریندن قالخدی. جانی قیزدیرمالی ایدی. اود
ایچینده یانیردی سانکی. باجیسی یوخودا فیس-فیس فیس‌لدا ییردی. خیشیلتی

سسى نىن نە اولدوغونو بىلىردى. خىشىلتى سسى چىخارتماق، گىئجە گىزلىجە دانىشماق اوچون ايكىسى نىن آراسىندا سىر كىمى بىر نىشانىدى.. دفعەلر جەڭجە يارى لارى خىشىلتى سسىنە قالخىب، ساعت لرجە بىرلىك دە پىچىلداشمىش دىلار. قرە گىلىن اوتاق لارى اونلار نىن اوتاق لارى يىلا يان-يانا، دىوار-دىوارا دايانمىش دى. آباجى، قرە خانى بلا نە دانىش دىق لارى نى اوتاق دان ائشىدردى. نە يئدىك لرى نى بئلە بىلردى...

پنجرە نىن ھىرە سىنە دىر سكلە نىب، گىئجە نىن قارانلىغىندا، حىطدە دوران قرە اىلە پىچىلداشىر:

«سئرچە نە اولدو؟ اولدو؟»

قرە، سس سىز-سىمىر سىز بار ماغىنى آستاجا اونون بىلە يىنە بورولدوغو قىزدىر ما كىدى سىنە، آباجى نىن وردلرى نە بو يانمىش پامبىق قول باغىنا، گۆز ونون بانداژىنا چكىر:

«آآآ غىرى بىر؟ آآآ جىشىر؟»

قرە نىن الى گۆز ونون بانداژىنا توخوندوقدا گىژ گاهىندان سانجى قالخىر...

گىژ گاهىندان آخىنان اىستى آخىنتى پارچا گۆزلو يونو اىسلادىب، گۆز ونون اىچىنە سوزور. آخ-واى سسىنە اۇزوندن اوتانىر. زىل سسلى نىن سسى اوتاقدا ھالاي قوپارىر. باشى گىجە لىر. زىل سسلى نىن نە دئدى يىنى بئلە سئچە بىلمىر. آخىنتى يالنىز گىژ گاهىندان آخىمىر. اىچىندن، جانى نىن ان ياساق يئرىندن بئلە اىستى آخىنتى آخىب، اوتوردوغو اوتوراجاغى اىسلادىر. بويلو قادين كىمى بىردن-بىرە پوزولور. آلتى اىسلانىر. «آى باشى» اولور. آرىيىب، اوتوراجاغىن اىچىنە گىرمك اىستە يىر. شكنجە لرىن دىردى بس دئىيىلدى، قادين فىزىولوژىسى دە اونو اۇلۇنجه يە قدر اوتاندىر يىر. زىل سسلى نىن اۇنۇندە يئنىلىر. كىچىلىر. يقىن آناسى

اونو بئله گۆرمكدن، نامحرم كيشى نين گۆزو اونون قانينا ساتاشديغيندان، اونون اۆلومونه راضى لاشار. زيل سسلى كاغذ-قلمياؤنونه قويور:

«گۆزليونو آچ! حقين يوخدو باشيني ترپه ده سن. گۆزون كاغذده، باشين اشاغيدا؛ نه بيليسن ياز! بو قره او قره لره بنزه مزهاا. ياز! ياز من...»

دمير قاپى نين اشاغى گۆزو تيققيلتيللا آچيلديقا، ديسكيندى. موقت زندانيللا باغ حيطى، خيال قوشونون تاي-دئيشيك قانادلار ييدى؛ همن آن اوچوب گۆزدن ايتديلر. قاپى نين گۆزونون هيپنوتيزمى باشا چاتميشدى. تك آدامليق سلولونا گئرى دؤنموشدو. قاپى نين گۆزو آچيلدى. بير ديرناق توتان ايچرى بوراخيلدى. هؤله سك يئرندن قالخيب، پتونو يئر آتيب، آياق يالين قاپيا سارى قاچدى. اشاغى گۆزه سارى اييليدى. باغيردى:

«سن الله بو پنجه نيباغلايين. آخيسويوخدان بوز باغلاديم!»

«ديرناخ لارينى توتانندان سونرا، ناخن گيرى ائشيبه قوى. ياريم ساعته گليب آپاراجيام.»

قاپى نين آرخاسيندا گۆزون اؤنونده آقادا دورموش قهوه ايسوروتمه لى قادينين سسيپيدى. سانكى اوجالاردان، چوخ اوزاقدان گليردى. خيالىندا قادينين بوى-بوخونونو جانلانديردى. قادين اوجا بيريسيدى دئيه دوشوندو. سسى، اونو سلولا گتيرن قاراوولا اوخشاميردى. قهوه اى سوروتمه لر قاپيدان اوزاقلاشدى. گۆز آچيق قالدى...

هوپوخموشدو. نه ائده جه ييني بيلمه ييردى. توتولانانان برى، بير باجا بئله اوزونه آچيق قالماميشدى. اينديسه قاپى نين آياغينداكى دؤرد بوجاقلى گۆز آچيق ايدى. ال لريله ديزلرين يئر قويوب گۆزدن ائشيبه باخدى. سويوق، سيمنتدن ديزلرينه سيزدى. آياق لارى سويوقدان بوزلاسادا، اؤزونه

آلمادى. گۈزۈنو گۈزۈن دۇرد بوجاغىنا گزديردى. بلكە قاپىنىن آرخاسىنداوار-گل ائىنلرین آياق لارینی گۇرسون. ندىنسى يالنىز اۇندەكى دىوارىن قارا مرمر داش لارى گۇرونوردو.

دىرناق توتانى گۇتوروب يئرىندىن قالخدى. موكتە سارى گىتدىيى آن گئرى دۇنوب، بىرداها دىزە چۇكدو. اىيلدى. آغزىنى گۇزە دايدى. بوتون گوجويلە باغىردى:

«خانم م. آى خانم. سن الله بو پنجرەنى باغلايىن. من بوردا دونوم آخى! گئجە دەآچىخ قالسا سويۇخدان اۇلرم. والله اۇلرم. خانم... آى خانم...»

قاراوولون نە سس-سىمىرى وارىيدى، نە دە اىزى-توزو. بوش-بوشونا باغىران سسىگۇزدن گۇرونن اۇندەكى داش دىوارا توخوندو. سونرا يئنى سسسىزلىك هر يئرى بورودو. دىرناق توتانى گۇتوروب، موكتىن اوستوندى اوتوردو. اوشوتمەسى آرمىشىدى. پتونو يئنى دنچىيىنلرەنە سالدى. بورنونون سويو آچىلمىشىدى. الى نىن دالىسىيلا بورنونون سويونو سىلدى. الى نىن اوستوندى ياش اىزى قالىدى. دىرناق توتانى موكتىن اوستونە آتىب، ال-اوز يويانا سارى گىتدى. سو سويوقلوقدان الىنى كسىردى. بىر ئانىە بئلە الىنى سويون آلتىندا توتا بىلمەدى. تر-تلەسىك الىنى يودو. بارماق لارى نىن اوجو سويوقدان آچىشىدى. ال لرىنى قولتوق لارى نىن آلتىنا قويدو. پالتارى ايسلاندى. اوشوتمە جانىنا تۇكولدو. ال لرىنى ايسىنسىن دئىە، ساغ الىنى پالتارى نىن آلتىندا، دۇش لرى نىن آراسىنا قويدو. بارماق لارى اىستى-سويوق اولسا دا، آچىشماسىنا دۇزدو. بارماق لارى دۇشونون آراسىنداكى اىستىنى گىت-گئندە اۇزونە چكدى. ساغ الىنى چىخاردىب، سول الىنى قويدوغوندا، دۇش لرى نىن آراسى سرىن ايدى. اىستىسى ساغ الىنە چۇكموشدو.

دۇنوب باليشين اوستونده اوتوردو. ال لرینی دیزلری نین بوکویونه قويدو. او آن اینجه جیک ایستی بئله، اونا دنیانین ان بۇیوک نعمتی، تحفه سی کیمی ایدی. یاشامین بوتون لذت لری بیر یانا، ایستی ده بیر یانا دئییه دوشوندو. ایستی ده اوتورماق، ایستی ده یئمک، ایستی ده یاتماق دنیانین ال چاتیلماز آرزوسو کیمی گلیردی اونا. گۆزلرین یومدو. دیزلریندن بارماق لارینا سئزن ایستی نی لذت لها یچینه چکدی...

پتو چییین لرینده، دیرناق توتان اؤنونده، دمیر قاپی نین آچیق قالمیش دؤردبوجاقلی گۆزویله گۆز-گۆزه اوتورموشدو. بیر جوت آیاق، قاپی نین آچیق قالمیش گۆزونون اؤنوندن سوووشدوغوندا بیرداها یئریندن قالخیب، قاپیا ساری قاچدی. بو دؤنه قاپی نین آیاقداکی آچیق قالمیش گۆزونه ساری اییلمه دی. قاپینی یومروق لارییلا دؤیدو:

«خانم! سن الله بو پنجره نی باغلا یین، یوخسا من بوردا دونا جاغام.»

قاپی نین یوخاری گۆزو آچیلدی:

«نه های-کوی سالیسان؟ دیرناخ لارینی توتدون ناخن گیری قوی ائشییه.»

دانیشان قادینین سیر-صفتینی گۆرمه یه بئله وقت تاپمادی. همن آن یوخاری گۆز قاپاندی. کور-پئشمان، سویو سوزولموش کیمی دۇنوب باليشين اوستونده اوتوردو. دیرناق لارینا باخدی. سونونجو دفعه اونلارینه زمان توتدوغونو بئله خاطر لایمیردی. دیرناق لارین توتما دان آچیق قالمیش پنجره یه گۆز گزدیردی. بلکه بیر لارینی اوردا گۆروب، پنجره نین قاپاتماسینی خواهش ائله سین. کیمسه گۆزه دیمیردی. پتونو چییین لرینه سالدی. یامان اوشویوردو. دیرناق توتانین چیققاچیق سسی اونو یاشاما باغلا ییردی. سس لری ائشیتمه یه داریخمیشدی. خیابان لاردا سیگنال سسینه، قونشو اوشاق لاری نین جیغان-ویغانینا، تاکسی بار

اوستونده گۆی-گۆرتی ساتان لارین بلندگولاری نین سسینه بئله داریمیشدی. آجیغی توتدوغو ایشلری بئله اؤزله میشدی. قونشو قیزلاری نین دئدی- قودولاری نین پیچیلتی لارینا، ایش یئرینده کی قادین لارین آتماجا سؤزلرینه قاتیلیب، اونلارلا آغیز-آغیزا وئریب پیچیلداشماق ایسته ییردی. سلّولون سس سیزلیینده چیققاقچق سسی، یاشام سسی ایدی سانکی. یاشادیغینی آیمسادیردی. چیق... چیق... آجی دئمیشکن، ایت دیرناغینا اوخشار اوزون دیرناق لارین بیربه بیر توتوب، آجی کیمبیر یئرده توپلادی. الینی دیرناق لاری نین آلتیندان ائشیه پیرتلامیش اتینه چکدیکده، دیرناق لاین چیریل-چیلپاق حس ائله دی. بارماق لاری آجی نین بارماق لارینا اوخشاییردی. فیندیقچالی حناسی اولماسایدی بئله، ندنسه بارماق لارینی آجی نین بارماق لارینا اوخشاتماقدان خوشلاندی. تبسم دوداق لاریندا اوتوردو.

آجی جمعه گون لری دیرناق لارین قیچی ایله توتاردی. قیچی نی ائله اوستالیق لا یئین-یئین بارماق لاری نین دوره سینده دولاندیراردی کی، ایندی اتین کسه جک دئیردین. آز قالاردی اونون اوره یی نین بندی قیریلسین. آجی حنا رنگینه بویانمیش دیرناق لارینی توتوب، کاغذ آراسیندا توپلاردی. سیرلی بیر جادو-جنبل کیمی، کاغذی دیوارین کرپیچ لری نین اویوق لاریندا یئرلشدیرردی. سونرا قیچی ایله اویوق لارین ال چاتماز یئرینه ایتله ییردی.

«آای آجی! دئیرسن به شیطان قیرینتی لاری دیوارین اوواویوغوندان چیخا بیلمیر؟»

آجی شیرین گولوشویله، نازک سسییله، یاستی-یاستی دانیشیغیلا، آردی-آردینا شیطان ایلا، دیرناغین ایلیشیندن ناغیل لار سؤیله ییردی. «دیرناغین آلتی

شیطانین یاتاق یئری دی، یوواسیدی» - دئیردی. قره‌نین ذهنی دورو کئفی ساز اولدوقدا، آجاجیدان ال چکن گونو اولمازدی:

«شیطان قیرینتی لارینی آآت ائشیه، تۆک زیبل قابینادا، آی آجاجی! دئمیسن شیطان دی دی دیوارین دلیک-دی دی دی دئشییینده یووا قورار، بالالار؟! بیر گون گۆردون ائوی شیطان بابا باسیبهاا...»

آجاجی ایسه اینانج لارینا اهانت اولموش کیمی:

«اوغول، قره خان! سنین وقتینه قالیر هله بئله شئی لری آنلا یاسان، دیرناغی توتوب ائشیه آتسان، شیطان تویوق-جوجه‌نین جلدینه گیرر.»

آجاجی یلا نوه‌سی نین دئیشمه‌لرینه نارین-نارین گولردی. آجاجی اونون گولوشونو گۆردی یونده:

«هه‌دا! قره‌خان بوش-بوش دانیشیر، سنین ده آرییین ازلییر. زمانه او شاعیسیزدا، بیزی بئیمه‌سیز کی! گۆرورم قره خانین سَقْمَه‌مه‌سینه سنین نجه‌هایچن کئچیر!»

آجاجی یالنیز دیرناق لارینی دئییل، حنالی ساچ لارینی دا دارا دیق‌دان سونرا، قیریلان توک لارینی ساپ کیمی بیر-بیرینه دولاشدیریب، اوستونه توپورردی. کیچیک بیر یوماق کیمی دیوارین دلیک-دئشیک لرینده یئرلشدیردی.

«آی آجاجی! آخی بو توپورجک ندی؟ ایرگه‌نیرم. او اووره‌بیم بولانیر آخی.»

آجاجی، جدی بیر مسئله‌دن دانیشیر کیمی:

«بالا! توپورجک باطل لمه‌سی دی» - دئیردی.

آجاجینی گۆرمه‌دییی ایل لر اولدو. بونجا ایلدن سونرا آجاجی گلیب، تک آداملیق سلولوندا اونون بئینین ده جانلانماسینا دوداغی قاچیر. دیرناق لاری نینقیرینتی لارینی اؤنونه توپلاییب، دیوارلارا گۆز گزدریر؛ بلکه بیر

دئشېك تاپسىن. دىمىر قاپى چالىندىقىدا ھۆلەسك يىرىندىن قالخىر. دىرناق توتانى قاپى نىن آشاغى گۆزۈندىن ئىشىيە اوزالدىر. قەھەى سورۇتمەلى قاراۋول قاپى نىن آرخاسىندىن آيىلىپ، آشاغى گۆزدىن دىرناق توتانى اونون آلىندىن آلدېغىندا، الى اىنە توخونور. قادىنىن الى اىستىدى. بارماغىندا ياقوت قاشلى بىر اوزوك وار. يىرسىز دوشونجەلر اىلدىرىم كىمى بىنىن دە پارلايىب يوخا چىخىر. قادىنىن بارماغىنداكى ياقوت قاشلى اوزوك آناسى نىن ياقوت دان اولان اوزويونو، بويونوندىن آيرىلمايان نار دنەسىنە اوخشار ياقوت گردى بندىنى، ياقوت سىرغالارنى خاطرلايىر. قادىن دىرناق توتانى آلىب، اىنى گىرى چكىر. اومودسوز اىلىپ گۆزدىن باغىرىر:

«سن الله بو پنجرەنى باغلايىن. من سحرە جان دوناجايامهاا!»

قاپى نىن آشاغى گۆزۈ اونون آغزىنا قاپانىر. قالخىقاپىيا دايانىر. صبىرى داشىب. آغلاماغى اىندە-اوجوندادى. آلىنىدىمىر قاپى نىن يوخارى گۆزۈنۈن ائەيىنە قويوب، ھۆنكۈر-ھۆنكۈر آغلايىر. گۆزۈندىن آخان گىلەلر بوزلامىش ياناق لارىنى قىزىشىدىرىر. اونو آشاغالايان انسان لارا آغىز آچدىغىنا گۆرە اۋزۈندىن آجىقلىدى. اۋزۈلويو اۋزۈندىن جىنى توتور. آباجى دئمىشكىن جىنلى-باخمالى اولوب. اۋزۈلويە اۋزۈلويو چكىش-بىركىش دەدىر. اۋزۈنۈن گۆزۈندىن گىلەلر آخىدىقا، اۋزۈلويو موھوم بىر يارادىقاۋنۈندە دوروب. بۇيويوب، بوى آتىر. اتسىز، اسكىلتسىز بىر وارلىق وار اۋنۈندە. چن كىمى دىر اۋزۈلويو. آغىزى-بورونو، گۆزلىرى بئلە چن-دومانا بورونوب. دوداق لارى تىپنمەدىن دانىشىر:

«گلىب- گئدەنە آز يالوار. آغىراوتور باتمان گل!»

اىچىنى چكە-چكە، اۋزۈلويونون باشىنا باغىرىر:

«سويوخ اىلىكلرىنە ايشلەين آدم منمها، سن يوخ كى!»

اۋز لويو اونا ياخىنلاشیر. اۋنو اۋز چن-دومانينا بورويور. اونونلا دۇش-دۇشه داينير:

«چىي دانىشمالهر شئيين بير قيمتى وار».

اۋزو، اۋزونو توتا بيلمير. جنگى خوروز كىمى اۋز لويونون اوستونه آتيلير:

«بو داخامدا سويوخ لا شكنجه اولان منم! بيلدين؟! منمها... سن يوخ كى!»

اۋز لويو گت-گنده اونا ياخىنلاشیر. اونونلا بيرلشمهدهدير:

«قورخاخ اولما! سنى، اۋز لويونو بوراخماغا گۇره شكنجه ائديرلر. بونو

آنلاماليسان. ايستى يه ده دۇزمه ليسن، سويوغا دا. هئچ اوتانميرسان آيى يا

خان باجى دئيرسن؟!»

اۋزوندىن ده، اۋز لويوندىن ده اوتانير. ايچين چكه-چكه دۇنوب باليشين اوزرينده

اوتورور. اۋز لويونون باغرينا سيغينير. گۇزوندىن آخديغى گيله لر حرصىنى آليب

ساكىنلشديرسه ده، دوشونجه سينده قالماقال دوام ائدير.

گۇزو بير يترده توپلانميش ديرناق قيرىنتى لاريندا، بورنونو چكىر. ديرناق

قيرىنتى لارى چيركلى كىمى دير.

اۋز لويونه سيغىشىدىغى بئله اوشوتمه سينه يارارلى گلمه ييب آياق لارى اوشويور.

ال لرى اوشويور. جانى گيزيلده بير. بورنونون اوجو، بارماق لاريسويوقدان آيازلاييب.

بو گئجه بوز دونماقدان قورخور. الى هر يتردىن اوزولموش كىمى، معجزه لرى

دوشونور. آباجى نين دئديى شيطان، ديرناق قيرىنتى لارى نين ايچينده جانلانير.

شيطان بوينوزلو، چيركىن بير يارادىق دئيبيل. وسوسه لى، هوس لى رنگه بوياييب.

بئىنى نين سويوغا حساس اولدوغو، موهم دوشونجه لر ين يارانان نقطه سيندن

باش قالديرميش، ايندىسه خياليندا شعله چكىر. شيطان، فينديقچالى

ديرناق لارى نين آلتيندان جانينى قورتايرىب، تك آداملىق سلولدا، دمير

قاپى نىناوزرىنىدە يۈۈا قورۇب. آباچى نىنناغىل لارىنداكى اود تانرىسى دىر؛ دىمىر قاپىدان شىلە چكىر. اۈنو موھوم خىيال لارى نىن دولانباچىندا دولاندىرېر. گۇزلىرى يۈمولو، خىيالى موھومات اىچىنىدە گزىر. قانى دامارلارىندا دونماقدادى. اتىندىن، قانىندان سىلكەلەنىب. درىسى بوزومتول رنگىندە پتودو، اوستوندىن يىرە سىرلىب. اسكلتىنە باخىر. نە دە چىركىن بىر اسكلتى وار اىمىش. باشى نىن كاساسىندا گۇزلىرى نىن بوش يىرنى بىلە گۇرور. گۇزو اولمادان نىچە گۇرور، بىلمىر. سوموكلىرى گۇزونون اۈنوندە دوزولوب. دۇشونون اوستوندىكى سىنەسى نىن سوموپوندى چات وار. الىنى سىنەسىندە گزىدىرېر. سوموكلىرى سانجىر. نىچەنجى دفعە دىر سوموك سانجىسىنى دۈيور. گۇزلىرى قاپالى دىر. اود تانرىسى دىمىر قاپى نىن گۇزلىرىندىن اونا باخىر. گۇزلىرى بىلە كۇزمىش كۇمور رنگىندە، اىشىم- اىشىم اىشىلدايىر. اۈنو اۈزۈنە سارى چاغىرېر. آلولانىر. اودلانىر. تىك آداملىق جەنمىن قىزغىن سۈيۈغۈندىن، سۇلون شاختاباسان ھاۋاسىندان قورتولوب، اود اىچىندە آلولانماق اىستەيىر. اوشۈيور. تىترەيىر. حىطىن گۈنشىلى گۈندۈزلىرى نىن اۈزلىمى گىت-گىدە آرتىر.

گۈن اورتادان سۈنرادى. سىس سىزلىك باغ حىطى نىن خانانا-خانانا ئولرىنەچۇكۇب. آباچى دىمىشكىن، اىكى جىبىلدىزدان باشقا ھامى گۈن اورتا يۈخوسۇندادى. جىئىرانى بىلە آناسى گۈجۈپلە نامازخانانا اوتاغىنا سالىب، ياتىردىب. جىبىلدىزلار، دىۈارىن دىشىكلىرىن، آباچى نىن دىرناق قىرىنتى لارى نىن اىچىندە، دىشىكلىردە گىزلىمىش شىطانى آختارىرلار.

«اىيى... ايلان يۈۈاسىنا آچاچ اوزالتمادى بو اۈيونون آآدى» - قرە دىيىب گۈلور. پىققلدايىر:

«ايلان يۈۈاسى يۈخ كى، شىطان يۈۈاسى»

قره، الینی اونون آغزینا قویور:

«یواش! ایلان باجی یوخودان آییلار»

قره، الینده کی آغاجیلا دئشیک لری قورتدالاییر. کرپیچ لرین آراسیندا کی اپریمیش کاغذلاری یثره تۆکور. اپریمیش کاغذلاری الینده کی سینیق خط کش له قوردالاییر. ایچیندن شیطانین بالالادیغی شیطانجیق لاری آختاریر.

«سن دئییرسن کی شیطانین بوینوزو وار؟»

قره، آستا سسی ایله:

«دندئدئدئیم یواش دانیش آخی. یاتان لاری اویادارسان»

بیردن-بیره آماجینی پنجره اؤنونده دوروب، اونلاری ایزله دییینی گۆرور. رنگی بوزاریر. تورپاقلی خط کشی، آرخاسی پنجره یه دورموش قره نین قیچینا چالیر. قره ایسه:

«هه؟ گئنه نه وار؟» - دندییینده، گۆزو هیکل کیمی پنجره نین اؤنونده

دورموش آماجییا ساتاشیر. دیلی نین پلتک لییی داها آرتیر:

«قاقاقاقاچ! قیر قولایدی» - دئییب، اونو آماجی نین شماتت لی باخیشی نینقاخیچیندا یالنیز بوراخیب، قاچیر...

سرسم توتوب. دوشونجه سی دنگه سیزدی. موهوم خیال لار باشیندان آشیب- داشیر؛ اود رنگینده، گۆز لینه جالانیر. نه دوشوندویونو، نه ائتدییینی، نه انده یینی بئله بیلیمیر. بیردن-بیره قالخیر. اؤزلویونو اوتوردوغو یثرده بوراخیب، ایکی گۆزلو دمیر قاپییا، قاپیدا آلولانان موهوم یارادیغا ساری قاچیر. آيازلامیش جانینی آلولاراقا تماق ایسته ییر. آلولانیب ایلیینه ایشله نین شاختادان قورتولماق ایسته ییر. قاپییا یئتیشدی کده، آلوو محو اولوب. بوزلامیش ال لرله دمیر قاپینی

یومروقلائییر. آیازلاییب دونماق ایسته میر. شاختایلا شکنجه اولماغا دۆزومو

قالمایب. یومروق لارین دورمادان قاپییا دۆیور:

«منی بو شاختدان قورتارین!»

هؤنکور-هؤنکور آغلائییر:

«آپارین، آسین، کسین، یاندرین؛ آنجاق منی بو شاختادان قورتارین»...

نئچه ثانيه، نئچه دقيقه، نئچه ساعت اؤتوب-كئچيب بيلمير. ساعتين سارقاجي نين دونوق زمانى دير. سيمنتين سويوغو اوتوردوغو يئردن، ديزلريندن باشلانيب، اونورقاسيندان بوتونارگان لارينا سارييوخارى قالخير. باشى نين كاساسيني دوندورور. نه زمان دان بئله سجده حاليندا دوشوب قاليب بيلمير. گؤز ياش لارى قورويوب؛ آلنى بوز پارچاسيدى. الينيا لينا چكدېكده، سيمنتين بوراخديغى نقطه-نقطه ايزينى، چالا-چوخور كيمي دريسينده حس ائدير. قيچ-قولو كئيبيب. بارماق لارينا ايينه باتير سانكى. دوشونجه لرى بئنينده بلور-بلور دونماقدادى. هئچ نه دوشونوب-داشينا بيلمير. موكتة سارى ايمله بير. كومانميش ديرناق قيرينتى لارينا آلديرمادان دونوب كئيميش جانينى باليشا سارى چكىر. اوزو اوسته دوشور. ديرناق قيرينتى لارى پتونون اوستونه سپهله نيب. طاقت دن دوشوب. ساختادان، سويوقدان باشقا هئچ بير شئى دوشونه بيلمير. سويوق اونون اوچون داها هاوا دورومونو يانسيتمير. سويوق، صغردن آشاغى،

منفی دوشونجه لره یئنیلمکدی؛ اؤزلو یونو ایچینه کیری دیب-دوندارماق آنلامیندادی.

گئت-گنده سویوق دوشونجه لرینده دیریلیب جانلانیر. آغ رنگیندن رنگ سیز رنگ لره چئوریلیر. هاوا رنگینه، هاوا رنگیندن سو رنگینه، سو رنگیندن بوز رنگینه، شکیل سیزلیکدن شکله چؤنور. تک آداملیق سلؤل، اوشاقلیق ناغیل لاری نین شاختا باباسی نین الینده کی بارداق دی. هاوانین دونوق چاغیندا اؤزونو بیر بارداغینا یچینه محبوس اولونموش بوز پارچاسی سانیر. پنجره دن جالانان سویوق-سازاق، بوزلو سو، بارداغی نین ایچینه، اونو چیرتا-چیرت سیندیریر، آریدیر.

موقت زندانین دا فیزیکی شکجه لرین اؤنونده بونجا چؤکمه یه راستلامامیشدی. دوشونجه لری باشقا بیر هاوادا هاوالانیر. سویوق، شاختایا چئوریلیر. شاختا آغ رنگینده دیر. آغ رنگ داها باریش رنگیدئییل؛ شکجه رنگی دیر. سیبرینی بوروموش قار رنگینده دیر؛ شکجه رنگینده. قانی سیبری ده ایش اردوگاه لاریندا یاشاماق اوچون مجادله ائدن لرین قانیندان رنگ سیز دئییل دئییه دوشونور. قان هاردا اولور اولسون، قان دیر؛ دونوق هاوادا، شاختادا بئله قرمز رنگینده دی. قانی نین دونماسینا اذن وئرمه مه لی دیر. موقتده، سورغو اوتاغیندا اوتوراجاغین اوزرینده قادیلیغی نین بوراخدیغی قرمز ایز هله ده قالیرسا، اؤزونو، اؤزلو یونو تورپاق قوخویان پتونون آلتیندا کی سویوق سیمنته اودوز مالمالی دیر. قانی نین حرارتینی جانیندا گزدرمه لی دیر.

سون وقتلر، اینانچ لارینا رغن، آراشدیرماغا ماراقلی اولدوغوندان، سیبری یه عاید اوخودوق لارینی دونموش بئینینده اینجه له مه یه چالی شیر. سیبری دیب سیز-بوچاق سیز آغلیق دیر. سونسوز شکجه دیر. شاختا، تاغا یاپیشمیش پنجره؛

سىبىرىنى تىك-ئاداملىق سۆلۈنۈش داشىيىر. گۆزۈنۈن قاراسى آغىندا ايتىر. سىبىرىنىن آغ-آپ آغ قارى، قاپالى گۆزۈنۈن آغىندا سرگىلەنير. شىكىجەپە اوغرايان مېن لىر انسان، دونموش ھىكل لىر كىمى گۆزۈنۈن آغىندا سىرالانىر. سىرانىن اۋنۈندە دوران ھىكلين كىم اولدوغو اونا آپ-آيدىن دىر. اونون ياشام حىكايەسىن اوخودوغوندا نىجە سىر-صفت دن قرەپە اوخشارلىغى وار دئىە دونموشدو. شعرلىرىنىن ھىر بىر سۆزۈنە كۆورلمىشىدى. سون گون لىر اونون شعرلىنى وراق-واراق اوخويوب، باشىنا چكىب اىچمىشىدى. ايندىسە شاختا باسان سۆلۈنۈن دا اوزو اوستە دونموش، بالىشىن آغ ملغەسىندە سىبىرگۆرۈنتۈرلى گۆز اونۈندە جانلانير...

ماندىلشام سىرانىن اۋنۈندە دىر. اونون بوز ھىكللى ايلە برابر دوداق لارى ترپەنير. ان چوخ سئودىيى شعر دىلىنىن اوچونو قىزدىرير. دىلىنىن اوچوندىن قىپ-قىزمىزى قاندامارلارينا دوغرو جوشور. سۆلۈنۈن شاختاسىندا دونماغا قارشى دورور. ياشام مارشى دىر چالىنىر ماندىلشامىن دونموش دوداق لارىندا. اونونلا برابر اونون استالىنە خطاب يازدىغىشەرى مېزىلدانىر:

منە تاپشىرىلدىغى گۆۈدە ايلە نە ائىلە يىم؟

منە تاپشىرىلدىغى گۆۈدە ايلە نە ائىلە يىم؟

منە تاپشىرىلدىغى گۆۈدە ايلە نە ائىلە يىم؟

گىت-گىدە مېزىلتى سسى باغىرتىيا چئوريلير. سسى ديوارلارا توخونور.
قولاغىندا سسلەنير:

بونجا اۋز لويوم، بونجا منىم/لە ھەمدەم،

دی!

باشام اوچون،

بیر نفس آماغیما،

کیمه متبرک اولدوغونو سؤیله ییم؟

من گولمهسه، باغبانام دا

یئرین بیر گوشه سینده

کؤشه یه سیغینمامیشام

تانینمامیش ناخیش لاردا ناخیشلانمیشام

باشامین ایستیسینی

ابدی ایشیق لاردا هوولا ییرام، باخ!

نفس، بخارلانیر، ایزسیر...

شکیل ایسه،

هئج کیمسه بیچیمیندن آیرا بیلمز

موهومات ایچینده بوغولماقدا، یوخسا رئال حیاتین دونوق چاغیندا، زندانین بوچاغیندا دونماقدا اولدوغونو بیلیمر. دوشونجه لری یوخویلا اویاقلیق آراسیندا باشینا فیزلانیر. اختیارسیز الینی اوزالدیب، قیراقدا قالمیش پتونو باشینا چکیر. ال لرینی هوولا ییر. سؤزلر دورمادان دیلی نین اوجوندا یئنی دن اوینا ییر:

باشامین ایستیسینی، ابدی ایشیق لاردا هوولا ییرام باخ!

باشامین ایستیسینی، ابدی ایشیق لاردا هوولا ییرام باخ!

باشامین ایستیسینی، ابدی ایشیق لاردا هوولا ییرام باخ!

باخیر. قره، پنجره‌نین آرخاسیندان، قار اوستونده شیغیان گونشین آلتیندا دوروبونا باخیر. ال لرینی هوولاییر. الجکلی الی ایله اونا گل - دئییر. اونی چاغیریر. حیطین کردی لرینده کی ال دیلمه‌میش قار، گونشین ایشینیندا، گوندوزون آغ-آپ آغ اولدوزلاری دیر، پار-پار پاریلداییر. قره، بیر داها پنجره‌نی دؤیور. اوزونو شوشه‌یه دایاییر:

«گل!.. تئنتئز گل! قار آدامی دوزلدیر یخ. گوگوگونش قاری اریتمه‌میش گل!»
قره‌نین شوشه‌یه یاپیشمیش دوداق لاری، بورنو یاستیلانیب. اونی ائله گؤرونجه، سو چیچه‌یی چیخارتمیش، یاتاقدا یاتمیش باجیسیلا بیرلیکده قره‌نین یاستیلانمیش دوداق-بورونونا دویونجا گولوشدولر. قره، آباجی‌نین یئنی توخودوغو کاموا بؤرکو باشینا قویموش، جیران ایسه خالا-خاناجی لار کیمی چرقدینی باشی‌نین دالیسیندا دویونله‌یب. اوزو داش کلم کیمی چرقدینی ایچیندن ائشیه پیرتلا‌یب. یاناق لاری سویوقدان قیپ-قرمزی‌دی.

اونلاری گؤرجک، یاتاقدا یاتمیش ناخوش باجیسینا فکر وئرمه‌دن، تلم-تله‌سیک آباجی‌نین توخودوغو قرمزی کاموا کوتونو اینینه گئییب؛ چرقدسیز، الجک‌سیز، کئف ایچینه، ناققیشلی گئده-گئده اوتاقدان چیخدی. هؤروکلرینه باغلا‌دیغی قرمزی قوتازلار هاوادا اویناییردی. آیاغین دهلیزدن پیله‌کانا قویدوغوندا، سویروشوب، آز قالیر تپه‌سی اوسته پیله‌دن یتره دوشسون.

قره، حیطین قارینی کردییه‌ساری کورویور. جئیران خاک‌انداز-خاک‌انداز قاری کردی‌نین اورتالیغیندا بیر-بیری‌نین اوستونه تلله‌یب. الجک‌سیز ال لر ییله قاری یووارلا‌یب، جئیرانین تلله‌دیک‌لری‌نین اوستونه ییغیر. یوخولو گؤز لر حیطین

خانا-خانا اٲولرى نٲن پٲجره لرٲندن، قار آدامى دولدن اوچلويو اٲزله يٲرلر. آباچى پٲجره نى آچٲر:

«قىز به سٲنن الجه يٲن هانى؟»

باشىنى قالدٲرمانان: «اوشومورم» - دئٲٲر. باجىسى يٲرٲنده دٲرسكله نٲب حٲطه باخٲر. آناسى، يان پٲجره دن شوشه نى دؤٲور. الٲنده كى چرقدى گؤسترٲر. چٲٲٲن لرٲن آتٲر. بٲر چٲنگه قار گؤتورور. آناسى داٲاندىغى پٲجره يه سارى آتٲر. قار، پٲجره يه چارٲٲب يورلاق اٲز بوراخارق، هر يانا سٲهله نٲر. باجىسى گولور. جٲران اٲسه خاك اندازى يٲره آتٲب، اوووج لارٲن دولدورور. اونو، قار گولله سٲنه باغلاٲٲر. قره، كوره يى يٲره آتٲب اونلارا قاتٲلٲر. قاهقاها لارى حٲطى دولدوروب باشىنا آٲٲر. قارقالار آعاج باشىندا اونلارلا سس-سسسه وٲرٲرلر: قار... قار... قار...

اوشويور. پتونو جانٲنا بورويور. دوشونجه سٲيوخويلا آٲٲقلىق آراسىندا گزٲشٲر. الٲنى اوزالدىر. آناسى وٲردٲٲى چرقدى آٲٲب باشىنا اؤرتور. هؤروك لرى دؤش لرى نٲن اوستوندن آشاغى اوزانٲب. آباچى پٲجره نى آچٲب، الٲنده الجك اونو سسله يٲر:

«قىز! آى قىز! گل بو الجكلرى گئى؛ قره خانٲن الٲنه كٲچٲك گلٲر. گئى

ال لرٲن دونماسٲن».

بارماق لارى نٲن اوجو الجه يٲن اٲچٲنده بٲله سويوقدان آجٲشٲر. بارماق لارى نٲن آجٲشماشىنا فكر وٲرمه دنقره و جئٲران لا بٲرلٲكه يووارلادىغى قارى بٲر-بٲرى نٲن اوستونه تلله يٲرلر. باجىسى پٲجره يه ياخٲنلاشٲب اونلارى اٲزله يٲر. باجىسىنا باخماغى گل مٲرقره، بٲر كوما قارى، يانداكى كرى نٲن اٲچٲنده يووارلاٲٲب كوما لاشدٲرٲر. قار كوما سى گئت-گئده بؤٲوبوب يومورولانٲر. توپ بويوندا قار گولله سٲنى، قار آدامى نٲن پٲكرى اوسته قويورلار. قارقالار آعاجدا

قاريلدايىرلار: قار... قار... قار... اونلار سا اوچلوكده پيقيقليدايىب گولوشورلر. جئيران: «بورنون من گتيررم» - دئيب، آياغى سوپروشمه سىن دئيه، آستا-آستا اوتاق لارينا سارى گندير. قره، بۇركونو باشيندان گۇتوروب قار آدمى نين باشينا قويور. اونون ايچيندهبىر شيلتاقلىق وار. قار آدمى اونا اوخساسين ايستهيىر. قره نين بۇركونو گۇتوروب اۇز چرقدىنى قار آدمى نين باشينا ساليىر. قره، بىر باشاپيقلدايىب گولور.

«چچچچرقدلى قار آدمى گۇگۇگۇرمه ميشديم» - دئيبىر.

هله ده ايچينده كى شيلتاقلىق بيتمه يىب. جئيران اوتاق لارى نين اۇنوندىن، اينده كى يىركۇكونو نارنجىبايراق كىمى هاوادا يىللندىرىر. غالب اولموش سربازا اوخشايبىر. يىركۇكولرىن بىرىسىنى قار آدمى نين بورنونا، ايكىنجىسىنى ائىينه، آغزى نين يىرىنده يىرلشدىرىرلر. او يىردن بىر آزالى دوروب، بىرليكدە كرى نين اورتاسينداكى گۇسوز، نارنجى رنگينده آغىز-بوروندا صاحب اولان قار آدمى نين باخىرلار. باجىسى يىرىندن قالخىب. پنجره نين اۇنونده آياقدا دوروب. قار آدمى هله ده اونا اوخشامىر. بىر دوشونجه، شىمشك كىمى بئىنينده چاخديغىندا، ائولرىنه دوغرو قاچىر. اناسىندان گىزلىن، آستاچا ساندىق خانايا دورتولور. دۇشوندىن آشاغى، هۇروكلرىنى قىچى ايله كىسب حىطه قاچىر. قار آدمى نين اۇنونده دورور. چرقدىنى آچىر. بىر توپا قار گۇتوروب، قىرمى قوتازلى هۇروكلرى قار آدمى نىنچىيىن لىرىنه ياپىشدىرىر. چرقدى يىنى دن قار آدمى نين باشينا اۇرتور. قره نين آغزى آچىق قالىب، گۇزلىرى بره لىب. جئيرانىن سا گۇزلىرى تپه سىنه چىخىب. اينى قار آدمى نين توتوب: «هۇروكلرىن... هۇروكلرىن...» - دئيبىر. اۇزونو توتوب. گولمور. اۇزونه اوخشاتدىغى قار آدمى هله ده گۇسوز دور. شيلتاق باخىش لار يىلا قارانىن پىنجه يى نىن قارا دويمه لىرىنه باخىر. قارا ايسه،

دويمەلىرىنىن ايكىسىنى قوپاردىيىپ، قار آدمىنىن گۆزلىرىدە يىرلىشىدىرىپ. جئىرانىن اشارە بارماغى قار آدمىنىن ھۇروكلرىدە، پىنجرەدن باخان آباجىيا باخىر. آباجى ھۇروكلرى گۆردۈكدە، گۆزلىرى گىردەلەنىپ: «قىز! ھۇروكلرىنى نىنەدىن؟» - دئىيىر. آناسى پىنجرەنى آچىپ، قار آدمىنا سارى بويلاناراق، تىجبىلە قار آدمىنا باخىپ، حىطە سارى قاچىر. كرىدى يە سارى گىلدىيىندە آياغى سويروشوب، آز قالىر يىخىلسىن. كرىدىنىن اورتاسىندا اونون كسىك ھۇروكلرىنە، بىردە قار آدمىنىن چىرقىدىنىن آلتىندان اوزاندىغى قىرمىزى قوتازلى ھۇروكلەر باخىر. اونا سارى گىلىر. آچىقلى-آچىقلى اونون قولون چىمدىكلەيىر. قولاغىندان بوروب، اوتاقلارىنا سارى آپارىر: «سنىن الىندن باشىما نە داش سالىم؟ آتان گلىندە اونا نە جواب وئرىم؟» - دئىيىپ، بىر كوببا اۋز باشىنا، بىرىنى اونون باشىنا چالىر: «بويون يىترە گىرمەسىن، اتىن تۆكۈلمەسىن، قىز آخى بو نە اىشدى؟ قىز دوغدوغوم يىترە داش دوغاردىم» - دئىيىر. باجىسى پىنجرەنىن اۋنۈندە دئىيىل.

آباجى ايسە پىنجرەدن بويلانىپ: «بالا! اوشاقدى، بىر غلط دارتىبدا!... اوشاغى دۇيمە».

آناسى ھلە دە قولاغىنى بوراخمايىپ. چكە-چكە آپارىر:

«آباجى! قىزىن دۇيمەين دىزىن دۇير» - دئىيىر. قرەيلە جئىران قار آدمىيلا بىرلىكدە اوزونتولو باخىشلارلا اونا باخىرلار. قولاغى اينجىيىر. آغرىيىر. دىنسى ساچلارىنى كسىدىيىندن پىشمان دئىيىل. گۆزۈندن بىر گىلە ياش بىلە داملامىر.

آرخاسی اوسته دۆنور. سیمنتین سویوغو کورک لیرینه سیزیر. اوشویور. اومودسوز
 آچیق پنجره یه باخیر. آغ لیغی، شکجه رنگی اولاراق دوشونمک ایسته میر. نه
 اولور اولسون، قیزیشمالیدی.

اورتا مکتیبین ایکینجی کلاسیندا آذر و جیران لا بیرلیکده اوچلوك قوران
 ایل لرینده دیر...

آذر قالخیب تخته باشینا گئتدییینده، سارافونونون آرخاسیندا گیرده نه قرمزی
 لکه گؤرونور. قیزلارین بیر نچه سی اونا گولورلر. آذر ایسه هر شئی دن خبرسیز
 معلمین سوروشدوغو سؤال لارا جواب وئرمه یه چالی شیر. کلاس دا پیچیلتی لار
 باشلانیر. درسه قولاق وئرن یوخدور. معلم قلمینی میزینه چالیر: «سیسیسیسیس»
 - دئییر. آذر، اوشاق لارین پیچیلتیسینا هو یوخوب. تعجب دن گؤز لری تپه سسینه
 چیخیب. آذرین باشینا نه گل دییینی بئله بیلیمر. الینی قالدیریب معلمی چاغیریر.
 اوتوراجاغین اوزرینده کی قرمزی لکه نی معلمه گؤستریر. آذر ایسه سؤال لارا
 جواب وئرمک یئرینه آغ لایا-آغ لایا کلاس دان ائشییه قاچیر. مدرسه نین ایشچیسی،
 دیل-دوداغی نین آراسیندا دئیینه-دئیینه اوتوراجاغین لکه سینه یاش دستمال
 چکیر. معلم لکه نین نه اولدوغونو بئله آچیقلامیر. هئچ کیمسه آذرین باشینا نه
 گل دییینی آیدین-آشکار دئمیر. آذر، حیطده تک باشینا بیر کونجده اوتوروب.
 اوچلوك، ایکیلییه دؤنوب. جئیران لا قول-قولا حیطی آدیملاسادا، فکری
 حیطین کونجونده تک باشینا اوتوران آذرده قالیب. جئیران: «الله ائله مه سین ها
 بیز ده آذر کیمی مدرسه ده آی باشی اولاخ» - دئییر.

اویسا جئیرانین نه دئدییینی بئله آنلامیر. آی باشی نین اوتوراجا قداکی لکه یه نه
 دخلی وارکی!.. آنجاق بونو آنلاییر کی، آذرین باشینا گلن لر، اوتاندیریجی بیر

اولای دٲر. مدرسه ده، خیابان دا، کوچه ده بٲله قٲزلارٲن هامٲسی نٲن باشٲنا گله بٲلر.

قورخوغو باشٲنا گلدی. آذره گولمه میشدی، قٲناما میشدی. اونا آجٲمی شدی، اوزولموشدو. ندن آی باشی اولایٲی آذر کٲمی، بٲر اوتوراجاغٲن اوستونده اوتورورکن باشٲنا گلدی دٲئه دوشونور. یقٲن زٲل سسلٲی اٲله، بٲم سسلٲی ده کلاسٲن قٲزلاری کٲمی اونا گولوب لر. قادیٲن فٲزٲولوزٲسی اونولا دشمن کٲمی داوران دی. سورغو اوتاغٲندان سلولونا دٲندو کده، آذر کٲمی آغلادی. قرمزٲی لکهٲنٲی گٲردوٲونده حٲر صٲندن دمٲر قٲپٲنٲی، دٲوارٲی تٲٲکله دی: «حماما گٲتمه لٲٲم، گٲتمه سم، اٲلرم والله» - دٲدی...

حمامدا ٲدی. اٲستی سوٲون آلتٲندا، اٲرٲک ٲٲرٲنه اونا وٲردٲکلرٲی ملفه نٲن لکه لنمٲش نوقطه سٲنٲی اٲوکله بٲردی...

اوشو تمه سی آرتٲب. ادٲالی باشٲنا چکٲر، بلکه نفسٲی نٲن اٲستی سٲنه قٲزٲشٲن. جانی کٲٲٲٲب، کٲرٲٲٲب. دونماغٲن بٲرٲنجٲی علامت لرٲندن کٲٲٲمک دٲر. جک لندنٲن کتاب لارٲندا اوخوٲوب. بلکه ده ٲاشادٲق لاری بٲر حکاٲه دٲر دٲئه دوشونور. جک لندنٲن حکاٲه لری اٲچٲنه گٲره بٲلسه ٲدی، هٲچ اولماسا اٲتلره سٲغٲشٲب، قٲزٲشاردی. اٲتلردن قورخور. سوٲوق حکاٲه لرده گزٲشمک اٲسته مٲر. موقت زندانٲن نٲن حمامٲنا دٲنوب، آغ ملفه نٲن اوزرٲنده کی قان اٲزٲنٲی اٲوکله مک اٲسته بٲر. سٲنٲر سٲز، تاوان سٲز حمامدا ٲوٲونماغٲی سوٲوق حکاٲه لرده گزٲشمه ٲه ترجٲح اٲدٲر. اٲستی خیال لاردا گزٲشٲب، جانیٲی قٲزٲدٲرماق اٲسته بٲر. حمامدادی. نٲجه اولسا دا، حمامٲن تک آدام لٲق سلولو کٲمی شاختا باسان هاواسٲی ٲوخدور. حمام، توالترٲن کنارٲندا دورور. اونو، اٲنجه دٲوارلا توالتردن آٲٲرٲب لار. تاوان سٲز حمامدا اونو ٲوخارٲدان اٲزله ٲه بٲلر لر دٲئه

قوشقولانیر. قاراوول، قاپینی آرخادان ایشگیللهمه دن روزنامه ایچینده الینه بیر باغلی وئریز: «اون بئش دقیقه وقتین وار» - دئییر. روزنامه نین ایچینده، بیر ملفه، بئر پارچادان تیکلمیش بلوز-شلوار، بیر آلت پالتاری، بیر کوتکس، کبریت قوطوسو بویوندا بیر پارچا صابون وار. صابون اونون اوچون دنیانین ان بؤیوک ثروتی سایلییر...

زندانین بوجاغیندا، شاختا هاواسیندا خیالینی حمامدا گزديرسه ده، اوشومه سی داها آرتیر. نفسی یالنیز بورنونون اوچونو قیزدیریر. سیمنتدن قالخان سوپوق کورک لریندن ایلیکلرینه ایشله ییر. گؤزلرین قاپادیر. ایستی سویو آچیر. حمام بخارلانیر.

اونو ایزله یین اولورسا، بخار ایچینده گؤره بیلمز لر دئییه دوشونور. کبریت قوطوسو بویوندا صابونو ساچینا، جانینا گزديرديکجه، کیچیلیر. الینده کی کبریت بویوندا کی صابون بؤیویور. گیرده نه زیتون صابونو الیندن زویوشوب، عمومی حمامین بوغلو-بخارلی نمره سینده یئره دوشور. محله لرین عمومی حمامیندا، یئنی یئتمه یاشینا دؤنوب...

ایل بایرامینا بیر ایکی گون قالیر. آناسی-باجیسیلا بیرلیکده حامدا یدیلار. هفته سونو باغ حیطی نین دییینده، ائو حمامیندا بویونسایدیلاردا، مدرسه لر آچیلما دان اؤنجه، بیرده ایل بایرامینا بیر-ایکی گون قالمیش عمومی حماما گئتمک باغ حیطینده یاشایان لارین اؤنملی عنعنه لریندن سایلیردی. عمومی حماما گئتمه یی هئچ خوشلاماسایدی دا، کانادا درایا دیردی. حمام عنعنه سی سونا چاتدیغیندا، آناسی اونلاری گئیندیرمه میش، حمامچی، اوستو بخارلانمیش سب-سیرین کانادانییینه نین اورتالیغیندا کی فواره لی حوضدان چیخاردیب باشینی آچاردی. فیسسسسس سسیندن سونرا، قاپاق چیققیلتیلا یئره دوشردی.

شوشه نين باشيندان گاز قالخاردى. كانادانى شوشه ايله باشينا چكىب، قورتاقورت ايچردى. دنيا نين اينانيلماز دادى وار ييدى عمومى حمامدا ايچديى كانادالارين. كانادا ايچمك، دادىنى آستا-آستا تامسينماق، تاى سيز لذته قاپانماق ايدى. بير قورتومونابئله ديرميش عمومى حمامين پيس قوخوسونا دؤزمك. اوتانا-اوتانا هر كسين گؤزو اؤنونده چيريل-چيلپاق گزمك. دلله يين كيسه سى نين خوشونتينه دؤزمك، بير قورتوم كانادادراى لا ديشمك اولارميش. قره ايسه ايكى ايلييدى كانادا دادينا حسرت قالميشدى. حمامچى، قادين لارين اعتراضينا گؤره اباجى با اونو عمومى حمامينا گتيرمه يينى ياساقلاييب. قادين لارين بيرىسى اباجىيا «اولماسا اوشاغين آتاسىنى دا گتيردا!». اوتانميسان؟! قودوخ يئكه ليكده اوغلانى قادين لارين حمامينا گتيريسن؟ دىلى پلتك دى؛ گؤزو كى پلتك دئيل!» - دئديينده، اباجى «آتاسى اؤلوب، اؤلمه سه يدى سنين آجيغيندان اونو دا گتيردويم» - دئميشدى. حمامدا هاى-هشير قوپوموشدو. او گوندن برى، قره، آتاسيز اولدوغونا گؤره، كيشى لرين عمومى حمامينا گنده بيلمه ديييندن، مدرسه آچيلديغيندا، ايل بايراميندا بئله ائو حماميندا يويوناردى.

كانادا ايچمه يى نظرده آلمايارق، قره نى عمومى حمامدان محروم اولدوغونا گؤره قيسقاناردى. ندنسه عمومى حمامدا اوتانچ وئريجي حس لره قاپاناردى؛ بؤيوك لر فيته يه بورونوب، اوشاق لارى چيريل-چيلپاق گزديرديلر. هر شئيدن پيس، حمامين قوخوسويدو؛ اوره يينى بولانديراردى. اباغى زويوشكن داش لارين اوزرينده سويروشوب ييخيلماسيندان قورخاردى. حماما گيرندن چيخاناقدر نمره ايچينده قالسايدى دا، پرده آرخاسينداكى خلوتى ادلى مكاندا، اوشاق لارا ياساق اولدوغو بؤلگه ده نه كئچير دئيه ماراقلاناردى. هر دؤنه عمومى حماما گلدك لر ينده، آناسى بير نچه دقيقه خلوتى يه گنديب، گؤزدن ايتردى.

آناسی پرده آرخاسینا گئتمه دن اۇنجه ایکی باجینی دلله یین الینه تاپشیردی:
 «آلتی آیلق چیرکلرینی کیسه له، اشرف خانم، گئتدی بیر ده مدرسه لر آچیلانا»
 - دئییب، اونون اووجونا دمیر بیر پول قویدو. اشرف خانم، کمر کیمی بئلینه
 باغلادیغی کشدن آسیلمیش کیسه نین چیتمه یینی آچیب، پولو کیسه سینه
 بوراخدی. کیسه دن چیققیلتی سسی گلدی.

اشرف خانم روشولو اؤنملی بیر ایش گؤرن کیمی، حوصله یله کیسه سینه
 سورتوب، باجیسیندان اۇنجه اونو کیسه سی نین آلتینا سالدی. کیسه جانیندا
 گزیشدیکجه، دریسی قیزاریردی، پۇرتوردو. جانیندان ایستی قالخدی. دن-دن
 چیرکلر کیسه نین آلتیندان یئره تۇکولدو. دلله یین کیسه سی بو چیرکلری
 هاردان چیخاردیردی، بللی دئییلدی. اشرف خانم کیسه دن سونرا بیر تاس ایلیق
 سو ایله دنیانین دینج لیینی جانینا جالادی. گیل خیزاندان^۱ بیر اوووج گیل
 گۆتوروب، گیل ایله اونون ساچ لارینی اؤوکله له دی. حوضدان تاس-تاس باشینا سو
 آخیتدی. «دور آیاغا، سن قورتولدون. آنان گلیب بیر ال ده باشینی صابونلار» -
 دئییب اونو بوراخدی. باجیسینی کیسه سی نین آلتینا چکدی. حمامین یئریندن
 بخار قالخیردی. اوسته لیک نمره لرین آچیق قالمیش قاپی لاریندان دا بخار بولود
 کیمی حمامین صحنینه دولوب هاوادا دولاشیردی. گۆزلرینی نه قدر
 اوغوشدورسادا، حمامداکی لار چن-دومان ایچینده بورونموش کیمیایدیلر. آناسی
 اونلار اوچون خزنه به دوشمه یی یاساقلامیشدی. خزنه ده چیممه یین حسرتی
 اوره یینده قالمیشدی: «سویا گیرن خزنه نین ایچینه ایشه ییر. خزنه نین سویوندا
 تمیزلنمک یئرینه میردارلارسان...» - دئیردی.

قىراقدا دوروب دۇرد بوجاقلى خزنەيە باخدى. قادىنلار سويون
 ايچىندەھتريپىدىكجە، سولپەلىي خزنەين قىراغىندان داشىردى. بىردن-بىرە
 خزنەين ايچىندىن عنتىقە بىر قادىن ائشىيە چىخدى. اۇلوم ياتاغىندان
 خورتلامىش، سويو سوزە-سوزە بىر اسكلت ايدى سانكى. قادىن قارىمىشىدى.
 بوكوك بئلى ايله آستا-آستا يئىرىدى. بىر جوت بوزوشموش، سويو چكىلمىش
 بادمجان كۆكسوندن آسىلمىشىدى. آدىملايىندا بادمجانلار كۆكسوندە
 توولانىردى. قادىن بوزوشموش درىسىنە باخماغى گلمىردى. بىر گون او قادىن
 كىمى قارىياغى عقىلنە گلىدى. اۇز جانينا گۆز گزىدىردى. يئنىدن قارىمىش
 قادىن بوزوشموش، سويو چكىلمىش درىسىنەباخدى. قوجالىقدان زەلەسى
 گىتىدى. اۇز-اۇزويلە «من هئچ قوجالمىياجاغام» - دئدى. ندنسى قادىندىن گۆزونو
 آيىرا بىلمىردى. گۆزو قادىن بىر آرخاسىندا گزىردى. قادىن سا بوكولموش بئلى ايله
 اوشاقلارا ياساق اولدوغو بۆلگەين، خلوتىن بىر آرخاسىندا گۆزدن ايتدى.
 گۆزو پردەدە قالىدى. يئنى ايچىندەكى شىلتاقلق قىمىلداغا باشلادى. پردە
 آرخاسىندا نەلر نە باش وئردىيىنى بىلمەلى ايدى. آناسىندان قورخوردو؛ يوخسا
 ھمن آن كىچىب اورا باش اوزاداردى. فكرينى ياساق يئردن يايىندىردى. حوضون
 قىراغىندا سكىن اوستوندە اوتوردو. باجىسىن بىر پۇرتموش جانىندان تۆكۈلن
 چىركلرە باخدى. بىردن-بىرە: «واااا، چىركلر قوردا بنزەبىر» - دئدىيىندە،
 باجىسى دلەيىن يىندىن قورتولوب، اونون اوستونە سىچرادى. دوروب پردەيە
 سارى قاچدى. پردەين اۇنۇندە دايندى. شىلتاقلقغى اونو پردەين آرخاسىنا
 چكىدى. اوراسى ھمامىن صحنى كىمى بوغلو-بخارلى دئىيىلدى. سرىن اولسايدى
 دا، پىس قوخويوردو. سونۇندا ھمامىن پىس قوخوسونون سببىنى تاپمىشىدى.
 سئحىرلى بىر دالانا گىرمىشىدى. دالانىن يئرىن زويوشكن اولماغىنا

باخمایارق، آياق لاری نین آلتینا سیزان سرین خوشونا گئندی. قورخسایدی بئله، شیلتاقلیغی اونو دالانین دیبینه ساری چکدی. دالانین دیبینه یئتیشمه میس نمره کیمی یئرله گۆزو ساتاشدی. قادین لار فیته سیز، اؤن لرینده تاس اوتورموشدولار. تاسین ایچینده لیغ-لئهمه کیمی بیر شئی لر واریدی. سئحیرلی بیر ناغیل دا دولاشدیغینی حس ائتدییینده، آناسی نین باغیرتیسینی ائشیتدی: «جانین یانماسین قیز! سنین آیاغینتنورخانایادا اوزاندی؟» سسی ائشیتدییینده، اؤنونده لیغ-لئهمه یه بولاشمیش بیر قادین گۆردو. قادین اونو گۆرچک الینی اؤنونه توتدو. بیر آن آناسیندان زهله سی گئندی. اسرارانگیز دالاندان ائشیه قاچدی. دالانی باشا چاتینجا ایکی دفعه آياغی سوپروشوب ییخیلدی. پرده نین آرخاسیندان چیخیب، بوغلو-بخارلی حمامدا قاچیب نمره یه گirdی. دوشون آلتیندا دوردو. سو، باش-گۆزوندن آخسایدی دا، یئنه ده بورنو پیس قوخویلا دولموشدو. پیس قوخونو تمیزلهمک اوچون، دورمادان زیتون صابونونو اوز-گۆزونه چکدی. صابون زیتون رنگینده اولسایدی دا، پیی قوخویوردو. آناسینی گۆرمک ایسته میردی. عمومی حمامین بوغلو-بخارلی هاواسیندا یئره گیریپ، یوخا چیخماغی آرزو ائله سهیدی ده، یئنه حماما دؤنموشدو. دام سیز، تاوان سیز بیر حمامدا اونا وئردیک لری اون بئش دقیقه نین ثانیه لرینی سایماقدایدی. بوغ-بخار ایچینده کبریت بویدا صابونو دورمادان جانینا چکیردی. اون بئش دقیقه باشا چاتمادان، اؤزوندن سونرا پالتارلارینی، لکه لنمیش ملفه نی بئله یومالی ایدی. ملفه نی سویون آلتیندا اؤوکه له دی. قان سویا قاریشدی. سو یولونا آخیندی. نه قدر اؤوکه له سه ده قانین ایزی ملفه دن گئتمه دی. تلم-تلسیک گئییندی. وقت قورتولوب، مأمور اذن سیز قاپینی آچا بیلردی. مأمور

قاپٲى آچمادان دؤٲدو. قاپٲى آچىلدىقدا، سرىن ھاوا پۇرتموش ياناق لارىنى اوشوتدو...

گۇزلىرىنى آچدىغىندا، ھاردا اولدوغونو سئچە بىلمەدى. چئورەسىنە گۇز گزدىردى. پتوٲيا بورونموش جانى، يئردە اوزاناقلى قالمىشىدى. گۇزلىرى تار گۇروردو. گۇزلىرىنى اوووشدوردو. چن پردەسى گۇزلىرىندن چكىلدى. آتوشقانى گۇرچك ھاردا اولدوغونو خاطرلادى. زندانا دۇنمك اىستەمىردى. اوزونو بالىشا قويدو. گۇزلىرىنى يومدو...

قرە گئتمىشىدى. اونون دا حمامىن كئارىنداكى تندىر ائوٲىدن ائشىيە چىخدىغىندا، ھم ياناق لارى پۇرتموشدو، ھم دە اولوب-بىتنلرە چاش-باش قالمىشىدى. قرە، آباچىسىيلا بىرلىكدە گئتمىشىدىلر. حىطدە قو دئىيردىن قولاق توتولوردو. يئددى ياشىندان برى، يئددى اىل بوٲوندا ھر گون گۇردوٲو قرەنى، بىر داھا گۇرمەيەجك. بىر داھا اونونلا كوسوب بارىشماياچاق. قرەدن آسلانىب، اونو دا چىلىك-دستە اوٲونونا قاتسىن دئىە، بىر داھا يالوارماياچاق. ھفتسنگ اوٲنارماياچاق لار. بوندان بئلە توپ-عربى اوٲونوندا اورتادا پاس لارى توتماغا، اۇلنلرى دىرلىدىب، اىچرى گتتىرمەيە ھئچ كىم اولماياچاق. اوٲونون سونونا قدر اورتادا قالان اۇلومسوز اوٲونچو گئتمىش. توپايسە بوندان بئلە كردىنىن اورتاسىندا صاحبسىز قالاچاق. گونشىن اىستىسىنە ارىمىش، تورباغا قارىشىش چرقدلى قار آدمى بىر داھا قىش گونلرىندە كردى قارلارىنىن اىچىندە گۇرىب بىتمىەجك.

قره گنتمیش؛ اونونسا اورهیی، گۆی قورشاغینا بویانمیش ایشیم-ایشیم ایشیلدايان بیر جوت شیشه مازی نین یانیندا، اوو جوندا دؤیونور. یارانمیش سئرچه اورهیی دیر سانکی...

قره، اونو پالیت آغاچ نین کؤتویونده کی آياق -باش اورهیی ایله بیرلیکده یالنیز بوراخیب گنتمیشدی. آباچی ایسه تندیر ائوینی بییه سیز قویموشدو. بوندان بئله باغ حیطی نین آدام لاری، قره نین آباچیسى نین یاپدیغى چؤرک لرن، فتیرلرن حسرتینی چکه جکدیله...

هر آیین باشی چؤره یین اییسینه یوخودان آییلاردیلار. ال-اوز یومامیش تندیر ائوینه قاچاردیلار. آباچی نین کمکچی سیاونا بورونموش پار-پالتارییلا، کونده لری بیربه بیر گؤتوروب، تاختانین اوستونده وردنهایله آچیب، آباچی نین اؤنونه آتاردی. آباچی، گیرده لنمیش خمیری اوخلووا بورویردی. اوخلووو اوستالیق لا الینده اوینادیب، کاغذ کیمی نازکلمیش خمیری چکه نین اوستونه سالاردی. خمیر قیریشیق لارینی اتکلیبی نین قیریشیق لاری کیمی الی ایله آچیب، صاف ائله ییب، چکه نی تندیرین ایچینه تاپدالایاردی. تندیرین ایچینده، خمیرین اوزرینده قابارجیق لار قاباراردی. جئیران سا «خمیر دوغور» - دئیردی. او، آباچی نین اوستالیغینا حئیرانلیق لا باخاردی. آباچی اونلاری گؤرک، الین ایشدن چکیب، خمیری دهوهایله اؤردک شکیلینه سالیب، تندیره یاپاردی...

قره گيلين داشينماغينا حيطده هاي-كوي دوشموشدو. باغ حيطي نينخانا-خانا
اٲولرى بوم-بوش ايدى. آباجينيو لا سالماق اوچون هامى حيطه ييغىشمىشدى.
ساغ اوللاشما دان اؤنجه كى سؤزلر، تاپشيريقلارين سسى بير-بيرينه
قارىشمىشدى. اوزونتولو، پاليت آغاجى نين كؤتويونه دا يانيب، قره نين چيزديغى
اوره بين آلتيندا اوتورموشدو. قره، گؤز-گؤز ائديب، اونا ياخينلاشيب،
پيچيلدادى: «تندير ائوينده سنه بير سؤز دئيه جه يم گگگگل اورا؛ موغايات اول
هئئئئئئچ كيم گؤرمه سين».

قالماقالين ايچيندن اكيلىب، تندير ائوينه سارى يوللاندى. قره نين نه سؤزو
وارىدى دئيه فكره دالدى. بلكه ده سوروتمه سى نين تايىنى ندىن آلدىغىنى
سؤيله به جكميش...

تندير ائوى نين قاپىسىنى آچدى. جىر جىرلار قاپى نين دابانلىغىندا جىرىلدادى.
قاپى ائىنىده ايشىق، تندير ائوى نين ايچينه اوزاندى. قاپىنى قاپاتدى. ايشىق

قاپى نىن آرخاسىندا قالدى. توز-تورپاغىن ذرەجىكلرى، دامىن باجاسىندان تىندىرىن ايچىنە اوزانمىش زولاق ايشىغىن ايچىندە اويناييردىلار...

اوشوتمەسى نە زمان بىتەجك بىلمىر. پتونو اۋزۈنە داھا سىخ بورودو. گۈزلىرىنى آچدى. تىندىر ئۈيۈن باجاسىندان دئىيل، جانسىز زولاق ايشىق، زندانىن آچىق پنجرەسىندىن سلۋا اوزانمىشىدى. اوشوسەدە قرەنى گۈرمەلى ايدى. اونون سۈزۈنون نە اولدوغونو بىلمەلى ايدى. اطرافىنا گۈز گزىردى. جانسىز جانى، سىمىنت دىوارلارنىن احاطەسىندە ايدى. اوستەلىك آياقدا دورموش فرنگى توالت، باشى قىنىنا گىرمىش آغ توسباغا كىمى اونا باخىردى. قرە، بوردا اولما بىلمزدى. تىندىر ئۈيۈنە گىرى دۇندو. هىس-توستو رنگىنە بويانمىش دىوارلار، قارائلىق دامى ايكى قات قارائلىغا بوروموشدو. گۈزۈ قارائلىغا آلىشىدىقدا، قرەنى گۈردو. زولاق ايشىغىن آرخاسىندا دورموشدو. اون تاىلارنىن اۋنۈندە...

قرە، زولاق ايشىغى يارىب اونا دوغرو گلدى. دىنمىز-سۈيلەمز اليندىن توتدو. ان چوخ سۈدىيى گۈي قورشاغىنا بويانمىش، بىر جوت شىشە مازىنى اونون اووجونا قويدو. اونونسا اورەيى اووجوندا، شارلارنىن يانىندا چىرىپىنىردى.

سسسىز-سىمىرسىز دىوارنىن كونجۈنە دايانمىشىدى. قرە ايلە اوزبەاوز دورموشدو. قرە بىر آددىم ايرەلى گلدى. كۈلگەسى دىواردان تىندىر دامىنىن تاغىنا سارى اوزاندى. قرە اونون ھۈروكلرىنە باغلايدىغى قوتازلار دئىيل، قار آدامىنىن ھۈروكلرىنىن قىرمىزى قوتازلارنىن توخوندو. ھۈرويونو آچدى. بارماق لارىيىلا قار آدامىنىن ھۈروكلرىن داراخلادى.

قار آدامى نٲن قوتازلارٲنى اونون اووونونا قوٲاندا، ال- قولو سوستالدى. شارلار اووونوندا بوراخىلىب، تندٲره سارى دٲغٲرلاندى. قره تندٲر اٲوٲنٲن قاپسىنى آچدٲغٲندا، اٲشىق شارلارٲن استونه اوزاندى. شارلار تندٲرٲن آغزٲندا دايانمٲشىدلار. قاپى قاپاندىغٲندا جٲر جٲرلار ٲئنى دن قاپى نٲن دابانلىغٲندا جٲر ٲلدا دٲلار. اونون بوغازٲندا بوغولان ناله سسى اٲله سس-سسە وئردٲلر...

گۆزلرٲن دٲن آخان گٲله لر ٲاناق لارٲنى قٲزدٲرٲمٲشىدى. بالٲشٲنى اٲسلاتمٲشىدى. ٲاتالاق دان^١ قالخان ناخوش كٲمى قالخٲب اٲسلاق بالٲشٲن اوستونده اوتوردو. دمٲر قاپسىلا گۆز-گۆزه داياندى. قاپى سانكى بٲر دمٲر آدامى اٲدى. اونونلا دانٲشماغا باشلادى: «گۆزونو آچ، گۆزومه باخ! بٲلٲسن دا! آباجى نه دٲٲٲردى؟ سۆزومه باخماسان گۆزونه آغ سالارامها...»

قاپى، سس-سسز-سسٲر سٲز اونا باخٲردى. ٲئنى دن سۆزونه دوام اٲتدى: «منه پلتك دٲلى اٲله «چشم بندٲنى آچ، ماشٲندان ٲٲره دوش»- دٲٲن كٲشى، آباجى نٲن قره خانى دٲٲلدى. اولا بٲلمز. مٲن لرى نٲن دٲلى پلتكدى، مٲن لرى نٲن دوروشوغو قره ٲه اوخشا ٲا بٲلر. مٲن لرى ٲئٲٲم اوشاق لار كٲمى قول لارٲن قوجا قلا ٲا بٲلر؛ قاراوول لارٲن هامٲسى نٲن دٲلى پلتك اولا بٲلر؟! او قاراوولدا نقره ٲه نه دخلى وار؟ اعلامٲه ٲا ٲلا ٲاندا بٲر سۆزوٲدو دٲدى، كٲچدى. او سۆزون اوستوندن اٲل لرجه سوووشوب... دٲٲٲب؟! دٲمه مٲش؛ نه اولسون كى! جدى دٲسه دٲدى، اعلامٲه لرى اٲمدن آٲٲب، پالتارى نٲن آلتٲندا گٲزلمزدى. من او زمان اونون سۆزونه اٲنارامدٲم. ٲئنه ده دٲسه اٲنارام. ٲوز دٲعه ده دٲسه، اٲنده اعلامٲه گۆرسٲم، اٲكٲنچى دٲعه سنى تانٲما ٲاجام، من اٲنارام كى

^١ ٲاتالاق: حصه مٲٲلىبى.

اينانمارام. او، قاراوول قره دئيبىلدى. من چاشميشام. بئىنىم شكنجهدن يئرېندىن
 اوينامېش كېمى دېر. او كېشى قره اولسايدى، انگشت نڭارى اوتاغېندا سايمازيانا
 دوروب باخمازدى. هئچ اولماسا حيوان كېمى بوينو ما نمره ساليب شكىل
 چكديك لريندهكؤوره لردى. منىم له گيزلن پاچ اوينايان، اووجوما گؤى قورشاغينا
 بويانمېش شارلارېنى بوراخېب گئدىن كېشى نېن داخمالاردا، زندان لاردا نه اېشى
 اولاي بېلر؟ قره، پاليت آغاچى نېن كؤتويونده آياق - باش اورك چيزن كېشىدى.
 اونون يئرى بورا دئيبىل. يادېندا قالسىن. گؤزونو آچ، گؤزومه باخ؛ بېلدىن؟»

قاپى نېن آشاغى گؤزونو آچىلدى. بېر يئمك قابى ايچرى يه بوراخىلدى.
 اوتوردوغو يئردن باغىردى: «يئمك باشيزا دېسىن. بو پنجره نېباغلايېن، بورا مگر
 سېبرىدى؟!»

گؤز يئنى دن قاپاندى. يئرېندىن قالخماغا بئله اينجارى قالمامېشىدى. جىران،
 چن كېمى گؤزونون اؤنونده جانلانمېشىدى. يقىن قاپى نېن گؤزو آچىلدىغىندا، هاوا
 كېمى ايچرى يه دور تولموشدو.

«او كېشى قره دئيبىل. من بېلېرم» - دئدى. جئىران ايسه اونون قولوندىن
 ياپېشىدى. اونو، يئرېندىن قالدېرماغا چالېشىدى. او، دېرسكله نېب قالخماغا
 چالېشىسادا، يئنى دن يئرېندىن اوتوردو. «بوراخ... قولى اؤلوم».

جئىران، «دؤز مە لېسن» - دئدى. «بىللى دئيبىل نه زمانا جان بوراسى سنىن ائوين
 كېمى اولاجاق».

«سوېوخدان اؤلدوره جاخ لار لر منى، قولى اؤزلىق دا اوسته لېچ گلېسىن»
 جىران چن كېمى، خيال كېمى اونون جان سىز گؤدە سىنى ايچىنە آلمېشىدى.
 يئرېندىن قالخماق اوچوناونو گوج وئىردى. قولتوق آغاچى اولوب، قول لارى نېنآلتيا

سسیقولاغی نیندیبینه پیچیلدایا-پیچیلدایا، اونو هیپنوتیزم ائتمکده ایدی. بیر داها قاپییا ساری دؤندو. جانلی بیر وارلیق لادانیشان کیمی، قاپی نین باشینا باغیردی:

«ایندی کی جئیران دئییر یئیجه جهیم. زهر ده اولسا یئیجه جهیم. لاپ ائله سنین آجیغینا یئیجه جهیم. بیلدین؟! دور باخ، گۆر نئجه بو قوسونتونو یئیجه جهیم!»

ال پارچاسی بویوندا کوکه گۆتوروب دیشینه چکدی. کوکه بایاتیمیشدی. دیش کسمیردی. بیر دیش کوکه دن، بیر-ایکی قاشیق سویا دوغرانمیش کلمی هۆرتولدویه-هۆرتولدویه یئممه یه باشلادی. چۆرک آغزیندا بۆیوردو. یئممه یین یاریسیندا گۆزو ادبالین اوزرینه سپه لنمیش دیرناق قیرینتی لارینا دوشدو. قاشیق الینده قالدی.

آباجی، قره خانی ایله بیرلیکده، باغ حیطیندن کۆچدویونده، ناغیل لارین خیالی دنیاسی دا کۆچری قوش کیمی اونون خیال لاریندا ناچوشوب گئتمیشدی. ناغیل لارین یئرینه، کتاب لار یئنی بیر دنیا آچمیشدی اونون اوزونه. یئممه یینی یئیرکن دیرناق قیرینتی لارینا باخماماغا چالیشدی. موهوم خیال لاری دوشونمه سین. ندنسه بیر آن اونا ائله گلدی کی، شیطانجیق لار دیرناق قیرینتی لاری نین آلتیندان اونو ایزله ییرلر. بلکه ده او بیلمه دن یئممه یی نین ایچینه آتیلیب لار. آباجی دئمیشکن «اونو جینلی-دووالی ائده جکلر». شیطانجیق لار ائتمه سه لرده، اؤزونو بوراخیرسا، سویوق اونو جینلی-دووالی ائده بیلر دئیجه دوشوندو. یئممه یینی بیتیرمه دن، دیرناق قیرینتی لارینی توپلا ییب موکتین آلتینا ایتله دی. ال لرینه سو آخیتماق ایسته سه ده، ال-اوز یویانین اؤنوندن گئری دؤندو. یئممه یین دادینا فکر وئرمه دن یئممه یه دوام ائتدی. جانی قیزیشسین دئیجه اوره یی بولناسادا، قابین دیبینه داش آتدی.

چۆرك پارچاسىندان بىر قوش پايى بئله قالمادى. قالخىب يىمك قابىنى قاپى نىن گۆزۈ اۋنونه قويدو. يىمك، دونموش عقلىنى يىنى دن چالېشىدىرماغا باشلامىشىدى. اۋزونه گلمىشىدى. اۋز-اۋزونه آند ايچدى. بىر داھا قاپى نىن گۆزۈنە، قاپى نىن گۆزۈندىن باخان لارا بئله يالوارماسىن. ايندى ياخشىجا آنلايىردى كى، سويوق اونون اوچون كاغذلرە يازىلمامىش بىر شىكنجە حكمو كىمىيىدى. چاغىرسادا، باغىرسادا بو شىكنجە يە دۆزمەلىدى.

قاپى نىن گۆزۈ اچىلىب، يىمك قابىنى گىرى گۆتۈردۈك لىرىندە، يىرىندىن بئله قىمىلدامادى. آغزىن دولدوردو: «بو پنجرەنى باغلايىن» -دئسىن. بىر سۆز دئمەمىش سوسدو. بارماغىنى بركدىن دېشلەدى. قاپى نىن آشاغى گۆزۈ قاپاندى. سۆزۈنو بوغازىندا بوغدوغونا غرورلاندى. قاپى نىن يوخارى گۆزۈ اچىلدىقدا، يىنەدە يىرىندىن تىرىنمەدى. دوداغىنى دېشلەدى، دېلى نىن قاباغىنى آلسىن. يوخارى گۆزدىن گۆزلۈكلۈ بىر قادىن دقتلە اونا باخدى. سۆزۈندە دوروب، دېلىنى قارىنىدا توتدوغونا گۆرە ايكى قات غرورلاندى. غرورلانماسىنى جئىرانىن خىيالى نىن جانلانماسىنا بورجلويدو. جئىران جان دوستويدو. حياتدا اولماسايدى بئله، اونون حياتىندا، خىيالىندا ياشايدى. دار گون لىرى نىن دوستويدو. بلكە دە جئىرانىن گۆزلىرى ايدى، اونون گۆزلىرىندە يووا سالمىش، قورخماز-قورخماز قاراوول قادىن لا گۆز-گۆزە باخدى. قادىن، دىنمىز-دانىشمىز يوخارى گۆزۈ قاپاتدى...

قاش قارالبب. پنجره هله ده آچیق دی. تاوانداکی الکتریک لامپانینایشیغی، بشلیک فیتیل لی لامپادان بئله جانسیزدی. موقتده کی سؤلون دیوارلاری آلچاق ایدی. گئجه-گوندوز سؤنمه یین لامپا، گویدن آسلانمیشدی. ایندیسه تک آداملیقسؤلوندا، اوجا دیوارلارین احاطه سینده، چیراق بئله جانسیز ایشیغیلا تاواندا بنده چکیلیب. دمیر شبکه نین آرخاسیندا شاختایا بورونوب. ایشیق ساچدیقجا، سانکی آغریوئریر؛ جانی چیخیر.

یوماق کیمی یووارلانیب. سویوقدان باشقا هر نه یی دوشونوب داشینماغا چالیشیر. ائولرینده بیر استکان چای ایچمه یی، یاسدیق لارا دیرسکله نیب تلویزیون دا فیلم ایزله مه یین اؤزله میاچینده باش قالدیریب. ایندیسه یقین باجیسی هر جمعه کیمی تلویزیون دا «زنان کوچک» فیلمینه باخیر. سماور، پنجره نین قیراغینداکی میزین اوستونده قاینماقدادی. سماورین بوغو اوتاغین هاواسینی بولودلاندیریب. آناسی، اونون تک آداملیقسؤلوندا پنجره نین آچیق اولدوغوندا خبرسیز، اوتاق بخارا بورونمه سین دئییه پنجره نی آچیب مطبخه

گندىر. قاب-قاجاغىن سىسى قالخىر. ئۈيۈن دىيشىلمز قانۈنۈدۈ؛ ھەر آخشام قاش قارالدىقدا، سماۋرىن قورھاقور قايناماسى؛ مېبىخىن قاب-قاجاق سىسى نىن قالخاماسى؛ يۈخسا آناسى دىمىشكىن «ئۈ، ئۈ ۈخشاماز». يقىن ايندى آناسى اوجاق باشىنداى. يىننە آياق باش يۈنگۈل بىر يىمكى پىشىرىر. آتاسى اۋلدىن برى آخشام يىمكىلرى يۈنگۈل اولسون دىيىر. ئۈدە اولدوغوندا دوداغىن بوزوب يىسەيدى دە، ايندى ياخشىجا دوشۈنۈركى، يۈنگۈل يىمكى، يۈخسوللوق، پاراسىزلىغا بھانە اويدورماق دىمكىدى. اۋز-اۋزۈيلە آند ايچىر. ئۈدە دۇنۈرسە، ساعت لرجھاتۈرۈب سماۋرىن قايناماسىنى، مېبىخىن قاب-قاجاق سىسىنى موسىقى كىمى دىنلەيەجك. آجلىغا بىلە دوداغىنى بوزمەيەجك. حتى كۈچە باشىنداكى مسجىدىن منارلەرىندىن قالخان اذان سىسىنھدارىنىبىدارىخماياجاق...

سوودوغۈگۈن لرىنە فكلرەشىر. باغ حىطى نىن خان-خانا ئۈلرىندىن، ايندىكى ياشادىغى خانانىن يىردىن گۈيە فاصلەسى وارىمىش دىئە دوشۈنۈر. ھاردان باشلاندى سۈالى باشىندان ال چكىمىر. ندىن سول دوشۈنچەلرىن چرچىۈەسىنە گىردى؟ نىيە باجىسى كىمى آناسى نىن سۈزە باخان قىزى اولاي بىلمەدى؟ ندىن گىنج بىر قىز كىمى اۈتۈرۈب قاپىنى دۈين ائلچىلرى گۈزلەمەدى؟ ندىن قوھوم-قونشۈنۈن قىزلارى كىمى آيىن-باشىنا، قاش-گۈزۈنە فكلر وئرمك يىرىنە، گىزلى-گىزلى كىتابلارنىن ايچىنە جۈمدۈ؟ يۈخسا جئىرانىن اۋلۈمونون گناھى دا اونون بوينونداىدى؟ جئىران اۋزۈ كۈنۈلۈ اولماساىدى، كىم اونو كىتابلارنى دىنياسىنا چكەبىلردى؟!

سورغۈ اۈتاغىندا اولماسادا، اۋزلۈيو قاضى قىلىغىندا، اۋزونون محكمەسىندەدىر. مأمورلارنىن اۋنوندى سوسوب بعضاً يالان دانىشسادا، ياخشىجا بىلىر كى، اۋزلۈيونە يالان سۈيلەيە بىلمز.

«ھاردان باشلاندى؟» اۋز لويويدو اونو سورغو-سۇالا چككىشىدى.

«نە بىلىم! باشلاندى دا!».

«سن باشلايدىن يوخسا جئيران؟»

«من جھنمە گئتمىردىم كى اۋزومە يولداس آختارىم.»

بىر داھا جئيرانىن يوخلۇغو عقلىنە گلير. اۋزويلە اۋز لويو بىرلىكدە اونون يوخلۇغونا آغلايىرلار.

«جئيران منىم كىتاب لارىمى اوخوسادا، من گئدن دۇنگەلردن گئتمەدى. يولونو

اۋزو سئچدى. منىم لە يول بىر اولسايدى، بلکہ ايندى بوردا منىم يانىمدايدى.»

اۋز لويو سس سىز-سمىرسىز اۋزونو ايزلەيىر. اويسا اورەبى نىن باشىنداكى دردلر،

دىلى نىن اوچونداكى سۇزلر چىبان كىمى دئشلىيب؛ اۋز لويويلە دردلشمك

اىستەيىر. سانكى باغ حىطى نىن قىش گئجەسىدى. كورسوسوز، اجاق سىز، شاختا

بىر وتاقتا آباچى نىن دىلىندىن سلولون ديوارلارينا ناغىل سۇيلەيىر...

بلکہ دە باغ حىطىندىن باشلاندى. قرەخانين، آباچى نىن گئدىشى گوندىن.

نوتردامىن دونقار كىشى سىندىن باشلاندى. قرە، مدرسە نىن كىتابخاناسىنا عايد

اولدوغو كىتابىنى بىزىم ائودە اونوتدوغو گوندىن باشلاندى ھر شئى. اونون

يوخلۇغونا دارىخدېغىمدا، گوندوزلر تئدىر ائوينە سىغىندىم. گئدىشىنە آغلادىم.

گئندىيىندە باغ حىطى سوزالدى. گئجەلر اونو اۋزلەيىر كىن ساندىق خانادا سرکہ،

آبقورا، گلاب رفلرى نىن آلتىندا، آنامىن ساندىغىنا دايانىب، ۴۰ وات لامپانىن

ايشىغىندا كىتابلارى وراقلا دىقجا، يئنى بىر دنيا كشف ائدىردىم. دونقارلى

كىشى نىن حىياتى. قارانى ايتىرسىم دە «ماكسىم گوركى» نىن «آنا» سىيلايومروغون،

ايشچى نىن نە اولدوغونو آنلادىم. آتام اۋلوم دۇشەيىندە، «صمد» ين «قارا

بالىغى» نى تاپدىم. سونرا بىزدە باغ حىطىندىن داشىندىق. قرەنىناۋزونو، خىالىنى

بئله بوتۇلولوكله ایتیردیم. «قارابالیق» یئنی بیر جغرافیانین، یئنی بیر بۇلگه نین یولونا گئدن قاپینی آچمیشدی منیم اوزومه. یاساق کتابلارین، یاساق یازیلارینبۇلگه سی... یومروق لار، اعتراض لار، گنجهلر کوچهلرده پایلانان اعلامیه لر، مدرسه ده میتینگلر... سون نقطه نی کنکوردا نمره گتیریب، دانشگاها گیره بیلمه دییم قویدو بلکه ده... نه بیلیم! بلکه ده بو سۇزلرین هامیسی اۇزومو آلماتماق اوچوندو. هر شئی باغ حیطیندن باشلاندى. قره نین گئدیشی گوندن، تندیر ائویندن... اووجوما بوراخدیغی گۇی قورشاقلی شارلاردان باشلاندى هر شئی... اۇزلویو، قاضی یئرینده اولدوغونو اونودوب. اۇزونون سۇزلرینین تأثیرینده دیر. اۇزلویو ده اۇزو کیمی اوشویور. اۇزویله ایچ-ایچه یوماق کیمی تورپاق قوخویان پتونو کورکلریندن باشینا چکیر. سویوق اۇزویله اۇزلویونو بیرلشدیریب. ایکیسی ده سویوقدان، شاختادان کییرییبیلر.

گۆزۈ پىنجرەدە قالىپ ياشام پىنجرەدن آسىلى دىر بو گىئە. بلكە دە بىر داھا باغىرىپ چاغىرسا، اونو شاختا دولو، بوزلاق آدىلى سۆلۈدان قورتارادىلار. شاختا اونو اۆلۈملە مجادلەيە چاغىرىر بو گىئە. ھانكىسىقا: اناچاق؟

جئىران بىر دفعەلىك گىئىب. گىرى دۆنمىيەجەيىنى ياخشىجا بىلىر. يوخسا داينماق اوچون اونا قوت وئردى. اۆزۈيلە اۆزۈيو بو گىئە دوندوروجو شاختا يلا باش-باشا قالمايىدى. شاختا، وحشى بىر حيوانىن پىنجرەسى كىمى اۆزونو پىنجرەدن گۆستىر. اوياقلىغىندا ياشادىغى بىر كابوس دو. قورخويلا، عناد دوشونجەسىندە بىر-بىرىنە قىورىلىپ آچىلىرلار. ايكى وسوسەنىن اورتاسىندا قالىپ. عناد، اونو اوتوردوغو يئره تىكىپ سويوقدان بوز باغلاسادا، جىنقىرىن بئلە چىخارماسىن؛ زندانبان لارىنا يالوارماسىن دئىير. قورخو دا اوستەلىك، اونو زندانىن بوجاغىندا دونوب، ھىچىنە محو اولماقدان قورخودور. قاپىنى وور سىندىر؛ دۇى، چاغىر، باغىر؛ بلكە پىنجرەنى باغلاسىن لار دئىير.

شاخٲادان كٲرٲمٲش جانٲنٲن الٲندٲه قالىب. ساعٲلر داٲانٲب. سارقاچ لار زمانٲن دونوق نطقه سٲندٲه حرٲٲ سٲز قالىبلار. اٲندٲسه اباچٲ نٲنناغٲل لارٲنداكٲ، ٲٲرٲن مرٲزٲنه داٲاق اولموش ٲاشام اعاچٲ، ٲك اءاملٲقسلاولونون ٲنجره سٲ دٲر. قاپانٲرسا ٲاشاٲا بٲله جك؛ اچٲق قالىرسا، دونموش سارقاچ كٲمٲ دوناجاق. اٲكٲ باشلى دوشونجه ٲله گٲجه سٲنٲى نٲجه سحره چاٲدٲرا جاعٲنٲى دوشونور. بٲر گوزونده قورخو، بٲر گوزونده اٲسه عناد ٲووا قوروب. سٲر-صفتٲنٲى گوزره بٲلسه ٲدٲى، قورخو ٲلا عنادى بٲر-بٲر ٲٲله بارٲش دٲرا بٲلسه ٲدٲى، شاخٲالى-سازاقلى گٲجه نٲى سحره چاٲدٲرا بٲلردٲى.

ٲوتولاندان برٲى گوزو گوزگوٲه ساتاشما ٲٲب. سٲر-صفتٲى نه گونه دوشوب گوزره سن، خبرٲى ٲوخ دور. اٲندٲسه گوزگوسوز حٲاٲٲن نه اولدوغونو ٲاخشٲجا آنلاٲٲر. گوزگوٲه باخٲب، دوزوملو اولماق اوچون گوزگونون اٲدٲنٲلٲغٲنا اٲد اٲچمك اٲسته ٲٲر. اباچٲ «ٲانرٲى نٲى گوزٲدن ٲٲره ٲٲندٲر مه ٲٲن» - دٲٲٲردٲى. «اٲد اٲچسز ٲانرٲى نٲن ٲٲرده كٲى برٲكٲلرٲنه اٲد اٲچٲن!»

اباچٲى سوزونو وورغولماق اوچون هر زمان چوزرك له چٲراغا اٲد اٲچردٲى. چٲراقدان چوخ چوزره ٲد اٲچردٲى: «چٲراق سٲز ٲاشاماق اولار، چوزرك سٲز ٲوخ». دققه باشٲى «چوزرك حقٲى» - دٲٲردٲى. سفره باشٲندا اٲلشدٲٲٲبٲنده، چوزرك دن بٲر ٲارچا قوٲار دٲب «بو چوزره ٲد اٲد اولسون» - دٲٲردٲى.

اباچٲنٲى گوزمه دٲٲٲبٲدن اٲلر لراؤٲوب كٲچسه ده، اونون صافلٲغٲى، ساده لٲٲٲى، اوندان اٲشٲٲدٲٲى سوزلرٲن، حكاٲه لرٲن اٲٲگٲسٲى هله ده حٲاٲٲندٲن چٲخما ٲٲب. زندان بو جاعٲندا اباچٲ نٲن خٲالى بنله اوندان ال چكمٲر. «نه ٲاخجٲى اباچٲى وارٲٲمش» - دٲٲه دوشونور. بٲر گون زنداندان قورتولوشو اولورسا، اباچٲى كٲمٲى ٲانرٲنٲى گوزٲدن ٲٲره اٲندٲر مه ٲه جك. نه چوزره ٲد اٲد اٲچه جك، نه چٲراغا.

گوزگوسوز گونلرى نىن خاطرينا، اؤلونجه يه قدر گوزگويه آند ايچه جك. گوزگو، چىراق كىمى يانماسادا، چۆرك كىمى دويورماسا دا، گوزگودور. آپ-آيدىن؛ يالانچى دىنانىن دشمنى دىر. ايچىندە نە كئچىرسە، اوزونە يانسىدا جاق. گوزگو چاتلايىب سىنيرسا، اونو دا اۋزوندە سىندىراجاق. قارائلىقدا قارائلىق كىمى پارلايلاجاق، ايشىقدا ايشىق كىمى. سو كىمى آپ-آيدىن دى گوزگو...

بىر آن شىلتاقلىق -آباجى دئمشكن- جىن تخومو كىمى دوشونجه سىنە سىپىلىر. گوزگولنمە يە هاوا كىمى، نفس كىمى احتىاج دويور. اۋزونو گۆرمك اىستەيىر. گوزگويلە گۆز-گۆزە دوروب، هۆروكلرىنى آچىب، قوجا قاراوولو دوشونمەدن، بارماق لارىنى ساچىندا گزدىرمك اىستەيىر. گوزگونون گۆزونە گىرىب، گۆزلىرى نىن قاراسىندا ايتىب-باتماق اىستەيىر.

اىلدىن گئتمىش فرصتە حىفلەنير. يئمك قابىنى گئرى قايتارمادان، هئچ اولماسا قاشىغىن قابارىق يئرىندە گوزگولەنە بىلردى. شكلىنى آپ-آيدىن گۆزە بىلمەسە يدى دە، وارلىغىنا، ياشادىغىنا اينانا بىلردى...

جئىران لا بىرلىكدە پار-پار پارىلدايان قاشىق لارىن قابارىق يئرىندە اۋز شكىل لىنە باخىب، گولمكدن كئچىردىلر. قاشىغى اوزلرىندن اوزاقلاتدىقجا شكىل لرى دە كىچىلىب، اونلاردان اوزاقلشاردى. قاشىغى اوزلرىنە ياخىنلا تىقجا، بورونلار بۇيۇبۇب، دوداق لارى شىشمىش كىمى گۆرونردى. جئىران قابارمىش شكلىنە آچىقلانىب، دىلىن چخارىب، قاشىقداكى اۋزونە ياندى-قىندى وئردى. «گل قاشىقدان ترسە آسلاناق» - دئىردى. قاشىغى جئويىرىب، اويومطرفىندە^۱ اۋز شكىل لىنە باخاردىلار. بدن لرى قاشىغىن اوجوندان

^۱ مقعر طرفىندىن، ايچرى طرفىندىن.

آسٲلٲٲش، باشلاری اٲسه قاشٲغٲن دسٲهسٲنه ٲاٲٲشاردی. ترسه شکیل لرٲنه دوٲونجا گولوشردٲلر...

اٲچٲنده باش قالدٲرٲٲش اٲكان سٲز اٲسٲهٲٲ گٲٲ-گنده آرٲٲر. ٲٲٲولاندان برٲ اؤزونو گؤرمه ٲٲٲٲب. سانکی بو آن گوزگوله نٲرسه، هر شئٲه دؤزه بٲلر. نه اولور اولسون، بٲر ئانٲه جٲك ده اولورسا اؤزونو گؤرمه لٲٲدی. اوشوسه ده ٲٲونو باشٲندان چٲٲٲن لرٲنه سالٲر. «گوزگو اولماسادا اولماسٲن، كورلار كٲمٲ گوزگوله نه جه ٲم» - دئٲٲر. چرقدٲنٲ آچٲر. باشٲنٲن كاساسٲ سوٲوقدان گٲزٲلده ٲٲر. باشٲنا هاوا گٲلٲ سانکی. دؤشلرٲنٲن اوستونه اوزانٲٲش هؤروكلرٲنٲ آچٲر. سول آلٲنٲ گوزگو كٲمٲ اوزونه ٲٲٲٲب. ساغ الٲنٲ، قاشلارٲندا گزدٲرٲر. ساچٲنا چكٲر. بارماقلاری سانكٲداراقدٲر؛ شلاله لنٲٲش ٲوكلرٲنٲن داراقلٲٲر. گوزگویه ٲاخٲنلاشان كٲمٲ، آز قالٲر آلٲنٲن اٲچٲنه گٲرسٲن. اما نه اوز - گؤزونو گؤره بٲلٲر، نه ساچٲنٲ. گؤردوٲو ٲالنٲز آلٲنٲن اٲچٲنده كٲ بٲر-بٲرٲنٲن ٲولونو كسمٲش خٲلردٲر. آباچی، هر كسٲن الٲنٲن اٲچٲنه باخسٲدٲ، خٲلرٲن كسٲشمه سٲندن نئجه ٲاشاٲاچاغٲنٲ سؤٲله ٲه بٲلردٲ. بٲر گون شٲلٲتاقٲلغٲ ٲٲٲوشكن، قره نٲ الٲنٲن اٲچٲنده كٲ طالعٲنده اوخوسون دئٲه، اووونو آچٲب اونا گؤسٲرمٲشدى. آباچی «سن اوشاقسان، طالعٲن الٲنٲن اٲچٲنده ٲازٲلماٲٲب هله» - دئٲٲشدى. آباچی دان آسلا نٲٲش، طالعٲنٲ سؤٲله مه ٲٲنه اصرار ائٲٲشدى. گؤز اووو الٲنٲن اٲچٲنه باخٲب «چٲراغ حقٲ بٲر شئٲ گؤرمورم الٲنده» - دئٲٲشدى. اٲندٲ ٲاخجٲ آنلاٲٲر كٲ، آباچی الٲنٲن اٲچٲنه دقتله باخسٲدٲ دا، نه اونون چكدٲٲٲآچٲ گونلرٲ گؤره بٲلردٲ، نه ده زندانٲن شاختاباسان آچٲق ٲنحره سٲنٲ الٲنٲن اٲچٲندن سئچه بٲلردٲ. زندان، آباچی نٲن دوم-دورو سو كٲمٲ دنٲاسٲندا، دوشونجه سٲنده ٲلرله شن بٲر دوٲوم

دئىيىلدى. اونون طالع دىياسىندا يالنىز «اوستونه گونو گله جك يا يوخ؛ حياتين اوزون سورە جك يوخسا قىسا، عۆمور بويو نىچە ارە گئدە جكسن؛ نىچە اوشاق دوغا جاقسان» - دئيه يئر آيىردى. آبا جىنى دوشونوركن، گوز گولنمك كىمى، آبا جىنى گۆرمە يە دە احتىياج دويور. اومود سوز، الى هر يىردن كسىل مېش شىكە نىن آرخاسىندا كى جان سىز چىراغا زىللە نىر. كورلارى دوشونور «كورلارى قىن حس لرىنە آند ايچىرلر. نە چۆرە يى گۆرە بىلىرلر، نە چىراغى، نە دە گوز گونو. چۆرە يىن دادىنا گۆرە بىلكە دە چۆرە يە آند ايچن بىر كور تاپىلدى. آما يقىن چىراق لاگوز گويە آند ايچن كور تاپىلماز دىيادا...»

شىلتا قلىغى باشىندان ال چكىمىر. اوشا قلىق چاغ لارىندان برى، ايچىندە باش قالدىران شىلتا قلىق هر زمان اونا اوستون گلىب. گوز گونون فكرى بئىنىنە اىلىشىب. اۋزونو گۆرە بىلسە يدى، شاختا يا بئله دۆزە بىلردى. بىر باخىملىق گوزگو، هئچ اولماسا دوم-دورو بىر سو اولسا يدى...

يوخويلا اوياقلىق آراسىندا دى. حىطىن اورتالىغىندا كى حوضون ايچىندە قىرمىزى بالىق لار اوزورلر. سو يون ايچىندە اۋزونو، گۆرمە يە چالىشىر. اىلىب حوضون ايچىنە باخدىغىندا، بئىنىندە هايلىد يىرىم كىمى بىر فكر شاخىب كئچىر. گۆز لرىن آچىر. سۆلا گىردى يىندە، بىرىنجى دفعە فرنگى توالتىن قاپاغىن گۆتوردويون دە، دىيىندە گۆل دورموش دوم-دورو سو بئىنىندە جانلانىر. شىلتا قلىغى اونو يىرىندن قالد يىرىر. هئچ اولماسا اۋزونو توالتىن دىيىندە كى سودا گۆرمە لى ايدى. قاپاغى قالد يىرىب، توالته باخدىغىندا اۋيور. آز قالىر توالتىن ايچىنە قوسا...

باليشېن اوزرىندە چۈنبەلىب. سويوقدان كىرىيىب. بئىندەكى دوشونجەلردە جانى كىمى سويوقدان كئىيمك اوزرەدى. گۈزلىرىنى پنجرەدن آيىرمىر. اونلارى آچىق ساخلاماغا چاليشير. يومدوغوندا پنجرەدن موھوم يارادىق لار آشاغى ائنىر. اللىرىنى اوزالدىب اونون گۈز قاپاق لارىنى بىر-بىرىندىن آيىرماغا چاليشيرلار. گۈزونو آچىنجا موھوم يارداق لار يوخا چىخىر. گۈز قاپاق لارىنى اختيارسىز بىر-بىرىنىن اوستونە دوشوب، بىر ياي گئجەسىنە آچىلىر. اوروجلوغون احيا گئجەسىدى. كىشى لار مسجىدە احيا ساخلاماغا گئدىبلر.قادىن لار ارايسە حوض قىراغىندا پالاز اوستە اوتوروبلار. سس لرى وىزىلتنى كىمى اوتاغا گلير. جئىران لا بىرلىكدە پنجرەنىن اۋنوندە اوتورموش؛ قرە، پنجرەنىن ھئەسىنە دىرسكلەنىب قورخولو سۈزلر دانىشير. يولداش لارىنىن گۈردويو جىن لردن دئبىر.قرەنىن آغزى ترپنسىدە، سسى چىخمىر. ھاردان، نئجھاونون جىن لردن دانىشدىغىنى آنلايىر، اۋزو دە بىلمىر. آنجاق اونون آغزىندان چىخان سس سىز سۈزلىرىنىن قورخوسو اورەيىنى تىترەدىر. سلول ايلە باغ حىطى نىناورتالىغىندا آسىلى قالىب.

گنجه قارانلیغا باتان زمان، پنجره دن اونا ساری اوزانیر. اوره یی یارالی سئرچه کیمی چیرپینیر. بیر آن اونا ائله گلیر کی، پنجره دن اوزانان قارانلیق دئییل، موقتده کی قوجا قاراوولون الیدی اونون ساچ لارینا ساری اوزانیر. شلاله لنمیش ساچ لارینی هؤرور. قاراوولدان قورخور. باغیرماق ایسته دییینده، سسی بوغازیندا بوغولور. قوجا قاراوولون الینی دیشله مک ایسته دییینده، ال، ساچ لاریندان گئری چکیر. زیل سسلی ایله، بم سسلی نین سس لری دیر؛ بیر-بیرینه توخوناراق سس لر بیرله شیب قولاغی نین پرده سینی یاراجاق. سس دورمادان اونا «یازا!» - دئییر. کاغذ-قلم سیز نئجه یازاجاق دئییه هویو خوب قالب. موهوم خیال لارین ایچینده ال-قول چالیر. دئوکیمی بیرى آباچی نین کناریندا دوروب، پنجره دن ایچری باخیر. زیل سسلی ایله، بم سسلی نین سس لری دئو آدمینی گؤردوکده یوخا چیخیر. آباچی نیناغیل لاریندان خورتدامیش اوجو بینیق دی. دنیز لره کؤرپو سالمیش سومویونو پنجره دن اونا ساری اوزالدير. سوموک، یئر-گؤی آراسیندا قورولموش کؤرپودور سانکی. آباچی پنجره دن اونو سسله ییر. یئریندن قالخیر. سومویو نردبان کیمی قوللانیب، تک آدملی قسلولونون ساختا-سازاغیندان آباچی نین ایستی، مهربان قوجاغینا قاجماغی دوشونور. پنجره دن ائشیه چیخارسا، باغ حیطینده آشاغی ائنه جه یینه اینانیر. نه قدر ده یوخاری قالخماغا چالیشیرسا، قالخا بیلیمیر. سوموک زویوشکن دی. آباچی پنجره دن آییلیب، دورمادان اونو سسله ییر. قالخماق اوچون آیاق یئری آختاریر. اوزاقدان هورومک سسی گلیر. اوجوبینیق دان قورخماسادا، ایتلرین هورومه سی جانینا قورخو سالیر. یوخسا زندان دا دئییل، گنجه نین یاریسی دی! ائوده هر کس یوخودا یکن، کوجه ده ائولرین دیوارلاریندان حیطلره اعلامیه آتیر؛ اعلامیه لری الکتریک آغاچ لارینا یاپیشدیریر. ائله یسه بس جئیران هاردا؟

ايتلرین ھورومەسى ياخین لاشیر... گۆزلرین آچیر. بېردن-بیرە قالخیب، پتونو چیبین لریندن یئرە آتیر. اىكى گۆزلو قاپیا ساری قاچیر. دورمادان قاپینی یومروقلايیر. باغیریر. چاغیریر «نە اولور؛ گلین بو پنجرە نیباغلايین...»

قاپی نین آیاغینا دوشوب، ھۆنکور-ھۆنکور آغلايیر. قاپی قاپالی دیر. اونون سسینی ائشیتمیر. قاپی، گۆزلرینی بئله اونون باغیرتیسینا آچمیر. سوروتمەنی گۆتوروب، قاپیا چالیر. قاپی دانقیدايیر. پنجرەدن ایلمیش، اونو سسلەین آباغینی آختاریر. آباغی گئتمیش؛ اونون یغیرنە قورخولو، شاختا-سازاقلی قارانلیق سۆلۈن ایچینە اوزانیر. دورمادان سوروتمەنی قاپیا چالیر: «سن الله گلین بو پنجرەنی باغلايین...» سسی ھۆنکورتولری نین ایچیندە ایتیر. ایچینی چکیر...

قاپی نین آشاغی گۆزونون اۆنۈندە قیوریلیب، یوماق کیمی جانسیز بیر جاندى، سیمنتین اوستونە دوشوب. ترپنمە یە بئله اینجاری قالمايیب. ايتلرین ھورومەسى کسلیب. باغ حیطی نین پالاز اوستۈندە اوتورموش قادین لارین سسی دیر اوزاقدان گلیر. بیرسی پنجرەدن اونا باخیر. پنجرەدن باخان آباغی، یوخسا آباغی نین ناغیل لارینداکی قاراچوخا اولدوغونو سئچە بیلیمیر...

آباغی نین ناغیل لارینداکی سئچیلیمیش آداما چئوریلیب. قاپین آغاغی تک آداملیقسۆلۈنون اورتالیغیندا دوروب. قول-بوداغی پنجرە یە ساری اوزانیر. آباغی، یوخاریدان اونو سسلە ییر. آغاقدان یوخاری قالخماغا چالیشیر. آغاغین کۆتۈیۈندە قازیلیمیش پیللەکان لارا آياق قویور. گۆی، تک آداملیقسۆلۈن تاغیندا یئرلەشیب. ھر پیللە یە آياق قويدوقدا، گۆیۈن بیر قاتی آرخاسیندا قالیر. گۆی، گۆی قورشاغی نین رنگیندەدی. پیللەکان لاری قالخدیقجا قات-قات رنگ دییشیر. پنجرە یە یاخینلاشدیقجا گۆیۈن رنگی گوموشە چالیر. آیین روحو

بولودلارا جالانیب. پنجره یه یئتیشمه یه تله سیر. پیلله کان لاردان قاجماق ایسته دییینده، بوردیه یب تیه سی اوسته دمیر قاپی نین اؤنونده یئره دوشور. قاپی گۆزلرینی آچمادان آچیلیر. سس، قولاغیندا ویزیلدا ییر. سانکی بیر پتک بال آریسی اونون اوستونه قونور. قولاغی نین دییینده ویزیلدا ییر. قول لارینا، آیاق لارینا تیکان باتیر. اوزونه توخونان ایستی نفسی حس ائدیر. قول لاریندان یاپیشیب یئریندن قالدیرماغا چالیشان لار، آجادی دیر یوخسا قره، بیلمیر؛ بلکه ده باغ حیطی نین گئجه سینده پالاز اوستونده اوتورموش قادین لاردیر...